

T.C.
EGE ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
SPORDA PSİKO-SOSYAL ALANLAR ANABİLİM DALI

**ERGEN BASKETBOLCULARDA ANNE-BABA İLGİLENİM DÜZEYLERİ
İLE BENLİK SAYGISI VE BAŞARI ALGISI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN
İNCELENMESİ**

AHMET KÖKSAL
YÜKSEK LİSANS TEZİ

DANIŞMAN
DOÇ.DR. FERİDE ZİŞAN KAZAK ÇETİNKALP

2017-İZMİR

T.C.
EGE ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
SPORDA PSİKO-SOSYAL ALANLAR ANABİLİM DALI

**ERGEN BASKETBOLCULARDA ANNE-BABA İLGİLENİM DÜZEYLERİ
İLE BENLİK SAYGISI VE BAŞARI ALGISI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN
İNCELENMESİ**

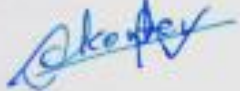
AHMET KÖKSAL
YÜKSEK LİSANS TEZİ

DANIŞMAN
DOÇ.DR. F. ZİŞAN KAZAK ÇETİNKALP

2017-İZMİR

DEĞERLENDİRME KURULU ÜYELERİ

Başkan(Danışman):
Doç.Dr. Feride Zişan KAZAK ÇETİNKALP

Üye :
Prof.Dr. Erkut KONTER

Üye :
Yrd.Doç.Dr. Mustafa ENGÜR

Yüksek Lisans Tezinin kabul edildiği tarih: 09.11.2017

ÖNSÖZ

Günümüzde dünyada ve ülkemizde her geçen gün çocukların spora katılımı artmaktadır. Çocukların spora devam etmeleri veya devam etmemeleri farklı faktörlere bağlı olarak değişmektedir. Bu faktörlerin başında çocukların anne babaların gösterdikleri davranışlar gelmektedir.

Anne ve babalar genç sporcuların hayatında başlıca sosyalleşme araçlarından biri olduklarından çocuklarının spora katılım, sürdürme ve bırakma nedenlerini anlayabilmemiz için anne-babalarının spora ilgilenim düzeyleri incelenebilir.

Anne-babaların çocuklarının spor yaşamına ilgilenim düzeyleri ve yaklaşım tarzları farklılık gösterebilmektedir. Bu farklılıklar genç sporcuların güdülenmesini, kişisel gelişim ve kavramsal algılama durumlarını etkileyerek şimdiki spor faaliyetleri ve gelecekteki spor kariyerlerini belirlemede son derece önem kazanmaktadır. Anne-babaların çocuklarının yaptıkları spor dalına ilgilenim düzeylerini belirlemek için ölçüm araçlarına gereksinim duyulmaktadır. Türkçe literatüre kazandırılacak ölçüm araçlarının çok yönlü araştırmalara ışık tutacağı bir gerçektir. Bu hedef doğrultusunda gerçekleştirdiğimiz çalışmanın yeni çalışmalara bir katkı sağlayacağını düşünmekteyiz.

Çalışmanın oluşturulmasında yardımlarını esirgemeyen, destek ve paylaşımlarının yanı sıra, olumlu yaklaşımlarıyla pozitif bir çalışma süreci geçirmemi sağlayan Danışmanım Doç.Dr.Zişan Kazak Çetinkalp'e, her konu da yanımda olan Doç.Dr.Timuçin Genç'er'e, yardımlarını hiçbir zaman esirgemeyen Burcu Akman'a, verilerin toplanması sırasında bize yardım eden bütün kulüp yöneticileri, antrenör ve oyuncu arkadaşlarıma teşekkürü borç bilirim.

ERGEN BASKETBOLCULARDA ANNE-BABA İLGİLENİM DÜZEYLERİ İLE BENLİK SAYGISI VE BAŞARI ALGISI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

ÖZET

Bu çalışmanın ilk amacı, Martin Lee ve Sandra Maclean (1997) tarafından geliştirilmiş, Wuerth ve ark. (2004) tarafından genç sporcuların kariyerinde anne-babanın ilgilenim düzeyini araştırmak için düzenlenmiş olan Sporda Anne-Baba İlgilenim Ölçeği'nin Türk ergen basketbol oyuncularını için geçerlik ve güvenirliklerini belirlemektir. Çalışmanın ikinci amacı ise, ergen basketbolcularda anne-babanın spora ilgilenim düzeyleri ile benlik saygısı ve başarı algısı arasındaki ilişkinin incelenmesidir.

Sporda Anne-Baba İlgilenim Ölçeği'nin Türk ergen basketbol katılımcılarına uyarlanma çalışmasının örneklemi, 44'ü kız ve 228'i erkek toplam 272 basketbol oynayan sporcu oluşturmuştur. Doğrulayıcı faktör analizi sonucunda, bu ölçek için uyum indeksleri $\chi^2 / sd = 98.10/50 = 1.96$; RMSEA = 0.060, SRMR = 0.063, GFI = 0.94, AGFI = 0.91, NFI = 0.89; NNFI = 0.92, CFI = 0.94 olarak hesaplanmıştır. Bu bulgulara ek olarak, ölçeğin Cronbach alfa katsayıları, Yönlendirici davranış alt ölçeği için 0.83 ve Pozitif duygusal destek alt ölçeği için 0.68 olarak bulunmuştur.

Güvenilirlik ve geçerlik çalışmalarından sonra, ergen basketbolcularda anne-baba ilgilenim düzeyleri ile benlik saygısı ve başarı algısı arasındaki ilişkisi incelenmiştir. Bu çalışmaya 80 kız ve 370 erkek olmak üzere 450 ergen basketbolcu katılmıştır. Ergen Basketbolculara Sporda Anne-Baba İlgilenim Ölçeği, Başarı Algısı Envanteri ve Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği tamamlatılmıştır. Verilerin analizinde betimsel istatistikler, bağımsız

gruplar için t testi, Pearson korelasyon ve çoklu regresyon analizi yöntemleri kullanılmıştır.

Sonuçlar incelendiğinde, küçük takımda yer alan basketbol oyuncularının görev yönelimi, yönlendirici davranışlar ve pozitif duygusal destek ortalama puanlarının yıldız takımda yer alan basketbol oyuncularına göre daha yüksek olduğu bulunmuştur. Değişkenler arasında korelasyonlar incelendiğinde, görev yönelimi ve benlik saygısının pozitif duygusal destek ile arasında istatistiksel olarak pozitif ve anlamlı ilişki olduğu bulunmuştur. Bunun yanında, ego yönelimi ile pozitif duygusal destek ve yönlendirici davranışlar arasında pozitif ve anlamlı ilişki gözlenmiştir. Pozitif duygusal destek ve yönlendirici davranışların görev yönelim, ego yönelimi ve benlik saygısını anlamlı düzeyde yordamakta olduğu belirlenmiştir.

Anahtar kelimeler: Anne-baba ilgilenim, spor, basketbol, başarı algısı, benlik saygısı.

EXAMINING THE RELATIONSHIP BETWEEN THE LEVEL OF PARENTAL INVOLVEMENT IN SPORT, SELF-ESTEEM, AND PERCEPTION OF SUCCESS IN ADOLESCENT BASKETBALL PLAYERS

ABSTRACT

The first aim of this study was to determine reliability and validity of the Parental Involvement Questionnaire which measures parental involvement in the career of young athletes, which has been developed by Martin Lee and Sandra Maclean (1997) and has reorganized by Wuerth et al. (2004). The second purpose of this study was to examine the relationship between the level of parental involvement in sport, self-esteem, and perception of success in adolescent basketball players.

In the first study about adapting to Turkish adolescent basketball players of the Parental Involvement Questionnaire, the sample is consist of 272 basketball players which are 44 girls and 228 boys. As a result of the confirmatory factor analysis, the fit indices for this scale are calculated as $\chi^2 / sd = 98.10/50 = 1.96$; RMSEA = 0.060, SRMR = 0.063, GFI = 0.94, AGFI = 0.91, NFI = 0.89; NNFI = 0.92, CFI = 0.94. In addition to these findings, Cronbach's alpha coefficients of the scale were also found 0.83 for directive behavior and 0.68 for positive emotional support.

In the second part of the study, it was to examine the relationship between the level of parental involvement in sport, self-esteem, and perception of success in adolescent basketball players. For this study, the sample consist of 450 basketball players which are 80 girls and 370 boys. Participants completed the Parental Involvement Questionnaire, Rosenberg Self-esteem Scale and Perception of Success Questionnaire. In the analysis of the data, it has been used descriptive analysis,

independent sample t-test, Pearson product-moment correlation and multiple regression analysis with stepwise.

When the results are examined, it has been found that the junior team's (U-13) players had higher average scores than under 15 team's (U-15) players in task orientation, directive behavior, and positive emotional support. When correlations between variables were examined, it was found that task orientation and self-esteem had statistically positive and significant relationship with positive emotional support. In addition, It has been observed that ego orientation had a positive and significant relationship with positive emotional support and directive behavior. It was determined that positive emotional support and directive behavior significantly predicted task orientation, ego orientation, and self-esteem.

Keywords: Parental involvement, sport, basketball, perception of success, self-esteem.

İÇİNDEKİLER

Sayfa No

ÖNSÖZ.....	i
ÖZET.....	ii
ABSTRACT.....	iv
İÇİNDEKİLER.....	vi
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	x
TABLolar LİSTESİ	xi
KISALTMALAR LİSTESİ.....	xiv

1. BÖLÜM

GİRİŞ	1
1.1. Problem.....	3
1.1.1. Problem Cümlesi.....	3
1.1.2. Alt Problemler.....	4
1.2. Araştırmanın Amacı.....	4
1.3. Araştırmanın Sayıtları.....	6
1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları.....	6
1.5. Tanımlar.....	7
1.6. Araştırmanın Önemi.....	7
1.7. Genel Bilgiler.....	9
1.7.1. Anne-Baba İlgilenim Kavramı.....	9
1.7.1.1. Sporda Anne-Baba İlgilenimi.....	13
1.7.1.2. Anne-Baba İlgilenim Çeşitleri.....	14
1.7.1.2.1. Yetersiz İlgilenim Gösteren Anne-Baba.....	14
1.7.1.2.2. Dengeli İlgilenim Gösteren Anne-Baba.....	15
1.7.1.2.3. Aşırı İlgilenim Gösteren Anne-Baba.....	15
1.7.1.3. Sporda Anne-Baba Baskısı.....	17
1.7.1.4. Sporda Anne-Baba Desteği.....	18
1.7.2. Benlik Kavramı.....	20
1.7.2.1. Benlik Saygısı.....	20

1.7.2.2. Sporda Benlik Saygısı	22
1.7.3. Başarı Algısı Kavramı	24
1.7.3.1. Görev Yönelim.....	25
1.7.3.2. Ego Yönelim.....	26
1.7.3.3. Sporda Başarı Algısı.....	26
2. BÖLÜM SPORDA ANNE-BABA İLGİLENİM ÖLÇEĞİ'NİN GEÇERLİK VE GÜVENİRLİK ÇALIŞMASI	28
2.1. Araştırmanın Modeli.....	28
2.2. Ölçme Aracının Türkçeye Çevrilme Süreci	28
2.3. Araştırmada Evren ve Örneklem.....	29
2.4. Verilerin Toplanmasında Kullanılan Gereçler.....	30
2.4.1. Kişisel Bilgi Formu.....	30
2.4.2. Sporda Anne-Baba İlgilenim Ölçeği.....	30
2.5. Veri Toplama Yöntemi ve Süresi.....	31
2.6. Veri Analizi	31
3. BÖLÜM SPORDA ANNE-BABA İLGİLENİM ÖLÇEĞİ'NİN GEÇERLİK VE GÜVENİRLİĞİNE İLİŞKİN SONUÇLAR	33
3.1. Sporda Anne-Baba İlgilenim Ölçeği'ne Doğrulayıcı Faktör Analizinin (DFA) Uygulanması ve Sonuçları	33
3.1.1. 20 maddelik Sporda Anne-Baba İlgilenim Ölçeği'nin Modelinin Kurulması ve Tanımlanması.....	33
3.2.1.1. Sporda Anne-Baba İlgilenim Düzeyi Ölçüm Modelinin Sınanması.....	35
3.1.1.2. Sporda Anne-Baba İlgilenim Ölçüm Modelinin Uyum İndekslerinin Hesaplanması.....	39
3.1.1.3. Sporda Anne-Baba İlgilenim Ölçüm Modelinin Değerlendirilmesi.....	40

3.1.2. 12 maddelik Sporda Anne-Baba İlgilenim Ölçeği'ne Doğrulamalı Faktör Analizinin (DFA) Uygulanması ve Sonuçlar.....	40
3.1.2.1. 12 Maddelik Sporda Anne-Baba İlgilenim Ölçeği' ne ilişkin Ölçüm Modelinin Sınanması ve Uyum İndekslerinin Hesaplanması.....	40
3.1.2.2. Sporda Anne-Baba İlgilenim Ölçüm Modelinin Değerlendirilmesi.....	46
3.2. Sporda Anne-Baba İlgilenim Ölçeği'ne Ait Güvenirlik Bulguları.....	46
3.2.1. Yönlendirici Davranış Alt Ölçeğine İlişkin Güvenirlik Katsayısına İlişkin Bulgular.....	46
3.2.2. Pozitif Duygusal Destek Alt Ölçeğine İlişkin Güvenirlik Katsayısına İlişkin Bulgular.....	49
4. BÖLÜM ERGEN BASKETBOLCULARDA ANNE-BABA İLGİLENİM DÜZEYLERİ İLE BENLİK SAYGISI VE BAŞARI ALGISI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ.....	52
4.1. Araştırmanın Modeli.....	52
4.2. Araştırmada Evren ve Örneklem.....	52
4.3. Verilerin Toplanmasında Kullanılan Gereçler.....	55
4.3.1. Kişisel Bilgi Formu.....	55
4.3.2. Sporda Anne-Baba İlgilenim Ölçeği.....	55
4.3.3. Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği.....	55
4.3.4. Başarı Algısı Envanteri.....	56
4.4. Veri Toplama Yöntem ve Süresi	57
4.5. Veri Analizi.....	58

5. BÖLÜM ERGEN BASKETBOLCULARDA ANNE-BABA İLGİLENİM DÜZEYLERİ İLE BENLİK SAYGISI VE BAŞARI ALGISI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ ÇALIŞMASINA İLİŞKİN BULGULAR.....59

5.1. Sporda Anne-Babanın İlgilenimleri ile Başarı Algısı ve Benlik Saygısı Düzeylerinin Bazı Değişkenlere Göre Karşılaştırılması.....59	59
5.1.1. Cinsiyetlere Göre Çalışma Değişkenlerinin Karşılaştırılmasına İlişkin Bulgular.....59	59
5.1.2. Sporcunun Oynadığı Takıma Göre Çalışma Değişkenlerinin Karşılaştırılmasına İlişkin Bulgular62	62
5.2. Değişkenler Arasındaki Korelasyonlar.....66	66
5.3. Başarı Algıları ve Benlik Saygısı Düzeylerini Öngörme Bakımından Sporda Anne-Baba İlgilenim Düzeylerinin İncelenmesi.....67	67

6.BÖLÜM TARTIŞMA VE SONUÇ.....70

6.1. Sporda Anne-Baba İlgilenim Ölçeği'nin Geçerlik ve Güvenirlik Çalışmasına İlişkin Bulguların Tartışılması.....70	70
6.2. Araştırma Bulgularının Tartışılması.....73	73

7.BÖLÜM ÖNERİLER79

KAYNAKLAR.....81	81
EKLER91	91
Ek 1. Kişisel Bilgi Formu.....91	91
Ek 2. Sporda Anne-Baba İlgilenim Ölçeği.....92	92
Ek 3. Parental Involvement in Sport Questionnaire.....94	94
Ek 4. Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği.....96	96
Ek 5. Başarı Algısı Envanteri (Çocuk Versiyonu).....97	97
Ek 6. Özgeçmiş.....98	98
Ek 7. Ege Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu Karar Belgesi.....99	99

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil No

Sayfa No

Şekil 1. Sporda Anne-Baba İlgilenim Ölçeği' ne ait üç faktörlü ölçme modeli.....	35
Şekil 2. Sporda Anne-Baba İlgilenim Ölçeği'ne ait üç faktörlü ölçme modeline ilişkin standardize edilmiş çözümleme değerlerinin diyagramı.....	37
Şekil 3. 12 maddeli ve 2 alt boyutlu ölçme modeline ilişkin standardize edilmiş çözümleme değerlerinin diyagramı.....	41
Şekil 4. Önerilen düzeltmelerle 12 maddeli iki faktörlü ölçme modeline ilişkin diyagram.....	44

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo No

Sayfa No

Tablo 1. Geçerlik ve güvenirlik çalışmasına katılan sporcuların cinsiyete göre dağılımı.....	29
Tablo 2. Geçerlik ve güvenirlik çalışmasına katılan sporcuların yaşa göre dağılımı.....	30
Tablo 3. En sık kullanılan uyum iyiliği indeks değerleri.....	32
Tablo 4. Sporda Anne-Baba İlgilenim ölçüm modeline ilişkin maddelerin Lambda, çoklu korelasyonun karesi ve t değerleri.....	38
Tablo 5. Sporda Anne-Baba İlgilenim Ölçeği'nin ölçüm modeline ait uyum indeksleri.....	39
Tablo 6. Sporda Anne-Baba İlgilenim ölçüm modeline ilişkin maddelerin Lambda, çoklu korelasyonun karesi ve t değerleri.....	42
Tablo 7. Sporda Anne-Baba İlgilenim Ölçeği ölçüm modeline ait uyum indeksleri.....	43
Tablo 8. Düzeltme sonrası 12 maddeli 2 alt boyutlu ölçme modeline ilişkin maddelerin Lambda, çoklu korelasyonun karesi ve t değerleri.....	45
Tablo 9. Düzeltme sonrası 12 madde 2 Alt Boyutlu ölçme modeline ait uyum indeks değerleri.....	46
Tablo 10. Yönlendirici Davranış alt ölçeğine ilişkin maddelerin aritmetik ortalama, varyans ve standart sapma değerleri.....	47
Tablo 11. Yönlendirici Davranış alt ölçeğine ait maddeler arası korelasyon matrisi	48
Tablo 12. Yönlendirici Davranış alt ölçeğine ait Cronbach Alfa değeri.....	48
Tablo 13. Yönlendirici Davranış alt ölçeğine ilişkin her bir maddenin analizi.....	49
Tablo 14. Pozitif Duygusal Destek alt ölçeğine ilişkin maddelerin aritmetik ortalama, varyans ve standart sapma değerleri.....	49

Tablo 15. Pozitif Duygusal Destek alt ölçeğine ait maddeler arası korelasyon matrisi.....	50
Tablo 16. Pozitif Duygusal Destek alt ölçeğine ait Cronbach Alfa değeri...	50
Tablo 17. Pozitif Duygusal Destek alt ölçeğine ilişkin her bir maddenin analizi.....	51
Tablo 18. Çalışmaya katılan sporcuların cinsiyete göre dağılımı.....	52
Tablo 19. Çalışmaya katılan sporcuların yaş aralığına göre dağılımı	53
Tablo 20. Çalışmaya katılanların oynadıkları kategorilere göre dağılımı.....	53
Tablo 21. Çalışmaya katılan sporcuların maçlara kiminle gittiğine göre dağılımı.....	54
Tablo 22. Çalışmaya katılan sporcuların sportif malzemelerinin kimin aldığına göre dağılımı.....	54
Tablo 23. Çalışmaya katılan sporcuların kiminle iletişim kurduğuna göre dağılımı.....	54
Tablo 24. Kız ve erkek katılımcıların Pozitif Duygusal Destek alt ölçeğine ilişkin t testi sonuçları	60
Tablo 25. Kız ve erkek katılımcıların Yönlendirici Davranış alt ölçeğine ilişkin t testi sonuçları.....	60
Tablo 26. Kız ve erkek katılımcıların Görev Yönelimi alt ölçeğine ilişkin t testi sonuçları.....	61
Tablo 27. Kız ve erkek katılımcıların Ego Yönelimi alt ölçeğine ilişkin t testi sonuçları.....	61
Tablo 28. Kız ve erkek katılımcıların Benlik Saygısı ölçeğine ilişkin t testi sonuçları.....	62
Tablo 29. Küçük Takım ve Yıldız Takım kategorilerinde oynayan katılımcıların Pozitif Duygusal Destek alt ölçeğine ilişkin t testi sonuçları.....	63

Tablo 30. Küçük Takım ve Yıldız Takım kategorilerinde oynayan katılımcıların Yönlendirici Davranış alt ölçeğine ilişkin t testi sonuçları.....	63
Tablo 31. Küçük Takım ve Yıldız Takım kategorilerinde oynayan katılımcıların Görev Yönelim alt ölçeğine ilişkin t testi sonuçları.....	64
Tablo 32. Küçük Takım ve Yıldız Takım kategorilerinde oynayan katılımcıların Ego Yönelim alt ölçeğine ilişkin t testi sonuçları.....	65
Tablo 33. Küçük Takım ve Yıldız Takım kategorilerinde oynayan katılımcıların Benlik Saygısı ölçeğine ilişkin t testi sonuçları.....	65
Tablo 34. Görev Yönelimi, Ego Yönelimi, Pozitif Destek, Yönlendirici Davranış ve Benlik Saygısı Arasındaki İlişki.....	66
Tablo 35. Pozitif Destek ve Yönlendirici Davranış alt ölçeklerinin Görev Yönelimini öngörme açısından incelenmesi.....	67
Tablo 36. Pozitif Destek ve Yönlendirici Davranış alt ölçeklerinin Ego Yönelimini öngörme açısından incelenmesi	68
Tablo 37. Pozitif Destek ve Yönlendirici Davranış alt ölçeklerinin Benlik Saygısını öngörme açısından incelenmesi.....	69

KISALTMALAR LİSTESİ

Aİ : Aktif İlgilenim

Art.ort.: Aritmetik ortalama

AGFI : Adjusted Goodness of fit index- Düzenlenmiş uyum iyiliği indeksi

B : Regresyon katsayıları

CFI : Comparative Fit Index - Karşılaştırmalı uyum indeksi

DFA : Doğrulayıcı faktör analizi

F : F değeri

GFI : Goodness of Fit Index - Uyum iyilik indeksi

n : Örneklem Sayısı

NFI : Normed Fit Index - Normlaştırılmış uyum indeksi

NNFI : Nonnormed Fit Index - Normlaştırılmamış uyum indeksi

p : Anlamlılık değeri

PD : Pozitif destek

R : Korelasyon katsayısı

R^2 : Çoklu korelasyon karesi

RMSEA : The Root Mean Square Error of Approximation - Ortalama hata karekök yaklaşımı

Sd : Serbestlik derecesi

SRMR : Standardized Root Mean Square Residual - Standardize edilmiş ortalama hataların karekökü

Ss : Standart sapma

SH : Standart hata

t : t değeri

YD : Yönlendiri davranışlar

χ^2 : Ki-kare değeri

β : Standartlaştırılmış regresyon katsayısı

λ : Lambda değeri

1.BÖLÜM

GİRİŞ

Günümüzde gençlik sporları ile ilgili yapılan birçok çalışma sosyal psikolojik sorunlara yönelmektedir. Bu çalışmalar ağırlıklı olarak genç sporcuların sporda nasıl sosyalleştiğine odaklanmıştır (1). Anne ve babalar bilişsel, efektif, moral, sosyal becerilerin ve yetkinliklerin gelişimi gibi çeşitli nedenlerle çocuklarını gençlik spor programlarına kayıt ettirirler (2). Anne ve babalar genç sporcuların hayatında başlıca sosyalleşme araçlarından biri olduklarından çocuklarının spor deneyimleri açısından anne ve babanın beklentileri incelenebilir (3). Çocuğun spordaki deneyimlerini belirleyen şey şüphesiz ailenin tutum, fikir ve davranışlarıdır. Sporda anne-baba ilgilenim kavramı, ailesel destek ve cesaretlendirme gibi pozitif katkıları ve öte yandan da baskı gibi negatif alt başlıkları içerir (4).

Sporda Anne-Baba İlgilenim Ölçeği, araştırmacıların anne babanın yönlendirici davranışlarını, pozitif duygusal desteğini ve aktif ilgilenimini ölçmesine olanak sağlar (5). Yapılan araştırma sonuçlarına göre; başarılı ilerleme gösteren sporcuların başarılı bir ilerleme gösteremeyenlere göre spor deneyimleri boyunca anne babalarından daha fazla pozitif destek gördüklerini bulmuşlardır (6).

Benlik saygısı, bireyin kendisine inanarak değer vermesi, kendisine saygı ve güven duyması, bireyin kendini değerlendirmesi sonucunda ulaştığı benlik kavramını onaylamasından kaynaklanan beğeni durumudur (7). Çocuklarda benlik saygısının kaynağı kendilerinin dışındadır (8). Başta anne, baba olmak üzere sosyal çevre ile etkileşim, çocuğun benlik saygısı oluşumunda belirleyici faktörlerdendir (9). Dolayısıyla anne ve babanın çocuklarına olan tutum ve davranışlarını çocukların benlik saygısını

etkilemektedir (10). Benlik saygısının kazandırılmasında spor da önemli araçlardan biridir (11). Aile tutumlarını ise spora katılımı olduğu gibi benlik saygısı gelişiminde önemli bir etkidir. Spor faaliyetlerine katılmanın çocuk ve ergenlerin benlik saygıları düzeylerini olumlu anlamda etkileri, anne babaların çocuklarını spora yönlendirmelerinin önemine dikkat çekmektedir (12).

Spora katılımı önemli olan bir diğer faktör ise başarı algısıdır. Bireyin başarı algısının çocuklukta şekillenmekte olup, yine başta anne babası olmak üzere yakın çevresinden etkilenmektedir (13,14). Başarı hedefi yaklaşımı, ego yönelim ve görev yönelim olarak iki başarı hedefinin olduğunu varsaymaktadır. Bu iki hedef, kişilerin kendi yetenek düzeylerini nasıl algıladıkları ile ilgilidir. Görev yönelimli olan bir kişi; yeteneğini geliştirme, yeni yetenekler kazanma, yaptığı görevde sıkı çalışma ve ustalığı gösterme üzerine odaklanmaktadır. Yeteneği gösterme, kişinin gösterebileceği en yüksek çabaya dayandırılır ve kişiye bağlıdır. Ego yönelimli olan bir kişi ise; kendi üstün yeteneğini gösterme üzerinde yoğunlaşmaktadır. Ego yönelimli olan bir kişi için temel başarı müsabaka sırasında daha az çaba ile rakibine üstün gelme olacaktır. Görev yönelimli bir kişi, takım arkadaşları ile işbirliği yapmanın ve düzenli şekilde sıkı çalışmanın başarıya götüreceğine inanırken; ego yönelimli bir kişi ise başarıya kendi üstün yeteneğini ortaya koyarak ve rakibine üstün gelerek ulaşılacağına inanmaktadır (15).

Bu çalışmada spor ortamında, anne baba ilgilenim düzeylerinin ergen basketbolcularda benlik saygısı ve başarı algısının şekillenmesine üzerine katkılarının araştırılması amaçlanmaktadır.

1.1. Problem

Günümüzde dünyada ve ülkemizde her geçen gün çocukların spora katılımı artmaktadır. Çocukların spora devam etmeleri veya devam etmemeleri farklı faktörlere bağlı olarak değişmektedir. Bu faktörlerin başında çocukların anne babaların gösterdikleri davranışlar gelmektedir. Anne ve babalar genç sporcuların hayatında başlıca sosyalleşme araçlarından biri olduklarından çocuklarının spor deneyimleri açısından anne ve babanın beklentileri incelenebilir (3). Fakat özellikle ülkemiz de anne babaların çocuklarının spor hayatlarına etkilerini değerlendirebileceği ölçüm aracı sınırlıdır. Bu çalışmada, Sporda Anne-Baba İlgilenim Ölçeği'nin geçerli ve güvenilir olması alanına katkı sağlayacağı öngörülmektedir.

Anne ve babanın çocukların sporda sosyalleşmeleri dışında onların başarı algıları ve benlik saygılarının şekillenmesi üzerinde de etkiye sahiptirler. Bu nedenle çocukların psikolojik ve fiziksel olarak daha sağlıklı şekilde spor hayatlarına devam edebilmeleri için anne babaların çocukların spor ortamında daha pozitif davranış sergilemelerini sağlamak ve desteklerini olumlu şekilde çocuklarına nasıl yansıtabileceklerine yardımcı olmak gerekmektedir.

Yetişen ve yetişmekte olan yeni nesil sporcuların spor yaşamlarının ve sporcu kimliklerinin doğru şekillenmesi, gelecekte ülkemize spor alanında değer katacak bireylerin yetişmesi önem arz etmektedir. Bu bağlamda sporda anne-baba ilgilenim düzeylerinin sporcuların başarı algısı ve benlik saygısı düzeyleri üzerine etkileri incelenecektir.

1.1.1. Problem Cümlesi

Sporda Anne-Baba İlgilenim Ölçeği'ni Türkçe literatür için geçerli bir ölçüm aracı mıdır? Sporda Anne-Baba İlgilenim Ölçeği'ni Türkçe literatür için güvenilir bir ölçüm aracı mıdır? Ergen basketbolcuların Sporda Anne-Baba İlgilenim düzeyleri ile başarı algıları arasında ilişki var mıdır? Ergen basketbolcuların Sporda Anne-Baba İlgilenim düzeyleri ile benlik saygısı arasında ilişki var mıdır?

1.1.2. Alt Problemler

- a. Sporda Anne-Baba İlgilenim Ölçeği'nin 20 maddelik 2 faktör modeli Türk sporcuları için kabul edilebilir uyum göstermekte midir?
- b. Sporda Anne-Baba İlgilenim Ölçeği alt ölçeklerinin Cronbach alfa değerleri 0.70'nin üstünde midir?
- c. Ergen basketbolcularda, spor da anne ve babanın pozitif duygusal desteği ve yönlendirici davranış düzeyleri ile sporcunun ego yönelim düzeyleri arasında ilişki var mıdır?
- d. Ergen basketbolcularda, spor da anne ve babanın pozitif duygusal desteği ve yönlendirici davranış düzeyleri ile sporcunun görev yönelim düzeyleri arasında ilişki var mıdır?
- e. Ergen basketbolcularda, spor da anne ve babanın pozitif duygusal desteği ve yönlendirici davranış düzeyleri ile sporcunun benlik saygısı düzeyleri arasında ilişki var mıdır?

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın birincil amacı, ergen basketbolcularının anne-babalarının spora dahil olma düzeylerini ölçebilmek için geliştirilmiş olan Sporda Anne-Baba İlgilenim Ölçeği'nin Türk sporcuları için geçerlik ve güvenilirliğin sınanmasıdır. Araştırmanın bir diğer amacı ise, Ergen

Basketbolcularda Anne-Babanın Spora İlgilenim Düzeyleri ile Başarı Algısı ve Benlik Saygısı arasındaki ilişkilerini ortaya koymaktır.

Araştırma tamamlandığında, ergen basketbolcuların anne babalarının spora ilgilenim düzeyleri ile çocuklarının başarı algısı ve benlik saygısı ilişkisi daha iyi anlaşılacaktır. Anne ve babalar çocuklarının hayatında başlıca sosyalleşme araçlarından biri olduklarından dolayı çocuklarının spor deneyimleri açısından anne - babanın beklentileri ve davranışları hakkında daha fazla bilgi edinmek, bu konuyu etkileyen diğer faktörleri belirleyebilmek ve böylece çocukların spor ortamlarında daha verimli ve sürekli kalabilmelerini sağlayacak düzenlemeler yapabilecek bilgilere ulaşmak çalışmanın ana amacıdır.

Araştırmanın hipotezleri aşağıda sıralanmıştır;

Hipotez 1: Sporda Anne-Baba İlgilenim Ölçeği Türk sporcuları için geçerli bir ölçüm aracıdır.

Hipotez 2: Sporda Anne-Baba İlgilenim Ölçeği Türk sporcuları için güvenilir bir ölçüm aracıdır.

Hipotez 3: Sporda Anne-Baba İlgilenim Ölçeği'nin alt ölçeği olan pozitif duygusal destek ile Başarı Algısı Envanteri alt ölçeği olan görev yönelimi ile arasında pozitif ve anlamlı ilişki vardır.

Hipotez 4 : Sporda Anne-Baba İlgilenim Ölçeği'nin alt ölçeği olan pozitif duygusal destek ile Başarı Algısı Envanteri alt ölçeği olan ego yönelimi ile arasında pozitif ve anlamlı ilişki vardır.

Hipotez 5: Sporda Anne-Baba İlgilenim Ölçeği'nin alt ölçeği olan pozitif duygusal destek ve benlik saygısı arasında pozitif ve anlamlı ilişki vardır.

Hipotez 6: Sporda Anne-Baba İlgilenim Ölçeği'nin alt ölçeği olan yönlendirici davranış ile Başarı Algısı Envanteri alt ölçeği olan görev yönelimi arasında anlamlı olmayan bir ilişki vardır.

Hipotez 7: Sporda Anne-Baba İlgilenim Ölçeği'nin alt ölçeği olan yönlendirici davranış ile Başarı Algısı Envanteri alt ölçeği olan ego yönelimi ile arasında pozitif ve anlamlı ilişki vardır.

Hipotez 8: Sporda Anne-Baba İlgilenim Ölçeği'nin alt ölçeği olan yönlendirici davranış ve benlik saygısı arasında negatif ve anlamlı olmayan bir ilişki vardır.

1.3. Araştırmanın Sayıltıları

Araştırmada şu varsayımlardan hareket edilmiştir;

a) Bu araştırmada kaynaklardan elde edilen bilginin gerçeği gösterdiği kabul edilmiştir.

b) Araştırmadaki örneklem grubunun, evreni temsil etme becerisi olduğu kabul edilmiştir.

c) Bu araştırmada literatür taramasından elde edilen bilgiler ve örnekleminden elde edilen veriler yeterli ve doğru kabul edilmiştir.

d) Sporda Anne-Baba İlgilenim Ölçeği anne-babanın spora dahil olma düzeyini belirlemek için kullanılabilir bir ölçektir.

e) Verilere uygulanan analizler araştırmaya uygun olarak seçilmiştir.

f) Araştırmaya katılan sporcuların ölçekleri içtenlikle yanıtladıkları varsayılmıştır.

1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırma 2016-2017 yılları arasında İzmir ilinde yer alan basketbol kulüplerinin alt yapılarında basketbol oynayan 12-15 yaşlar arasında ki kız ve erkek sporcularla sınırlı olacaktır Bu araştırma sonuçları, katılan sporcuların yanıtları ile sınırlıdır. Sporda Anne-Baba İlgilenim Ölçeği, Başarı Algısı Envanteri ve Benlik Saygısı Ölçeği' nin ölçtüğü niteliklerle sınırlı olacaktır.

1.5. Tanımlar

Sporda Anne-Babanın İlgilenimi: Anne-babanın çocuklarının sporuna dahil olması, cesaretlendirmek, model olarak öğrenmeyi sağlamak, spor fırsatları sunmak ve çocuklarının spor tecrübelerini yorumlamayı içermektedir (16). Sporda anne-babanın ilgilenimi; ulaşım ve ekipman sağlama şeklindeki finansal ve pratik destekten, müsabaka ve okul hayatındaki manevi desteğe kadar çeşitli şekillerde ortaya çıkmaktadır (17).

Başarı Algısı: Bireyler için başarının ne olduğu, yaşamlarına nasıl etki ettiği, başarıya da başarısızlıklar karşısında geliştirdiği tepkiler ve başarılı olmaya yükledikleri anlamdır (60).

Ego yönelim: Ego yönelimi bireyin hedeflerinin üstün olma duygusuna odaklandığını ve rakiplerini alt etmeye yönelik olduğunu ifade eder (18).

Görev yönelim: Görev yönelimi bireyin hedeflerinin öğrenme, beceri geliştirme, görevde ustalaşma, takım uyumu ve işbirliği odaklı olduğunu ifade eder (18).

Benlik saygısı: Bireyin kendine duyduğu saygı ve güven, kendine verdiği değer ve kendi yarattığı benliğini onaylamasıdır (19).

1.6. Araştırmanın Önemi

Sporda psiko-sosyal alanlarda Türkçe literatürde anne ve babanın çocuklarının ilgilendikleri spor dalına nasıl, ne düzeyde dahil olduğu ve ilgi gösterdikleri ile ilgili ölçüm yapabilmek için geliştirilmiş araçların azlığı bu çalışmanın önemini arttırmaktadır. Alana ilişkin kavramların ortaya çıkarılması ve alana ölçüm araçlarının kazandırılmasının literatüre zenginlik kazandıracağı düşünülmektedir.

Günümüzde gençlik sporları ile ilgili yapılan birçok çalışma sosyal psikolojik sorunlara yönelmektedir. Bu çalışmalar ağırlıklı olarak genç sporcuların sporda nasıl sosyalleştiğine odaklanmıştır (1). Her yıl milyonlarca çocuk spor faaliyetlerine katılım göstermektedir ve bu süreçte ailenin yaklaşımı, desteği, baskısı ve kaygısı çocuğun spor deneyimini ve spor geleceğini belirlemektedir (20). Anne ve babalar genç sporcuların hayatında başlıca sosyalleşme araçlarından biri olduklarından çocuklarının spor deneyimleri açısından anne ve babanın beklentileri incelenebilir (3). Bu sebepten dolayı son yıllarda anne – babanın çocuklarının ilgilendikleri spora dahil olma düzeyleri önemli bir konu haline gelmeye başladığı düşünülmektedir.

Çocukların spor hayatını görmesini sağlayan ilk birim ailedir (21). Yapılan çok sayıda çalışma çocukların spor süreçlerinde ve spor kariyer gelişiminde anne-baba ilgilenim düzeyleri etkisi olduğunu göstermiştir (6). Anne ve babanın çocukların spor da sosyalleşmeleri dışında onların psikolojik, fiziksel, sosyal ve bilişsel gelişimlerinin şekillenmesi üzerinde derin etkilere sahiptirler (22). Dolayısıyla çocukların spor deneyimine anne babanın etkisinin nasıl olduğunu anlamak ve bu sürece etkisini bilmek önemlidir. Başarı algıları ve benlik saygısı ise spor psikolojisinin önemli alanlarından bir bölümü oluşturmaktadırlar. Ayrıca bahsettiğimiz bu üç bölüm, çocukların sportif aktiviteye katılma, bu katılımı devam ettirebilme ve bırakma nedenlerini ortaya koymak için yaklaşımlar sunmaktadırlar.

Bu çalışmanın, anne-babanın spora ilgilenim düzeyleri ile başarı algısı ve benlik saygısı arasındaki ilişkinin incelenmesi üzerine bir araştırılma olması, sporda psiko-sosyal alanlara önemli katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Türkiye’de ergen basketbolcularda anne-babanın spora ilgilenim düzeyleri ile başarı algısı ve benlik saygısı arasındaki ilişkisini ele alan ilk çalışmadır. Bu kavramlar uluslararası literatürde çok yer bulmasına rağmen ülkemizde bu tür çalışmaların nadir olmasından dolayı ihtiyaç duyulmaktadır. Anne-babanın çocuklarının ilgilendikleri spor ortamına dahil

olmalarını ve bunu pozitif şekilde sürdürebilmelerine katkıda bulunmak, toplum sağlığı açısından büyük öneme sahiptir. Ayrıca Türkiye’de bu konu üzerine yapılan çalışma bulunmaması araştırmamanın önemini arttırmaktadır. Bu araştırma bulguları gelecekte yapılacak araştırmalara önemli bir kaynak olacaktır. Bu bağlamda, araştırmamızın ülkemizde gelişmekte olan sporda-psiko-sosyal alanına yeni bir ölçek kazandırılması açısından da yenilik getireceği düşünülmektedir.

1.7. Genel Bilgiler

1.7.1. Anne-Baba İlgilenim Kavramı

Her yıl milyonlarca çocuk spor faaliyetlerine katılım göstermektedir ve bu süreçte ailenin yaklaşımı, desteği, baskısı ve kaygısı çocuğun spor deneyimini ve spor geleceğini belirlemektedir. Anne-babanın çocukların spor yaşamlarında tecrübe, tutum ve davranışları ile aktif rol alması olarak tanımlanan “Anne-Baba İlgilenimi” bu bakımdan önemli bir konu olarak ele alınmaktadır (20, 23). Anne-babanın çocuklarının spora ilgilenimi, cesaretlendirmek, model olarak öğrenmeyi sağlamak, spor fırsatları sunmak ve çocuklarının spor tecrübelerini yorumlamayı içermektedir (16). Anne-babanın spora ilgilenimi; ulaşım ve ekipman sağlama şeklindeki finansal ve pratik destekten, müsabaka ve okul hayatındaki manevi desteğe kadar çeşitli şekillerde ortaya çıkmaktadır (17).

Anne-baba ve sporcu çocuklar arasındaki ilişki ile ilgili çalışma yaparken önce aile sistemleri ve spor psikolojisini kapsayan teorik çerçevenin açıklanması gerekir. Hellstedt, aile sistemleri teorisini spor alanına adapte etmiştir. Bu durumda yetersiz ilgilenim gösteren, dengeli ilgilenim gösteren ve aşırı ilgilenim gösteren aile kategorilerinden oluşan modelleme ortaya çıkmıştır (24). Bu kavramsal model, iki aile sistemi konseptine dayandırılmıştır: Sınırlar ve alt birimler (25). Sınırlar sisteme kimin katıldığı ve onların sisteme nasıl katkı sağladığı ile ilgilidir. Sınırlar,

aile üyeleri arasındaki davranış ve duygusal bireyleşmeyi yansıtır ve aile bağlarının sürdürülmesini düzenlerler. 'Serbest' ailelerde bireylerin sınırlarına dahil olma azdır ve bireysel sınırlar son derece belirgindir. Serbest sporcu aileleri farklı takımların üyeleri olabilirler ya da bu ailelerde çocuk diğer aile bireylerinin ilgi ve tecrübelerinden etkilenmektedir. Tam tersine iç etkileşimi fazla olan ailelerde ise kişilerin bireysel sınırları oldukça belirsizdir, hatta iç içe geçmiş durumdadır. Bu tür aileler genellikle aynı anda spora katılım gösterirler (24).

Sınırlar, ayrıca alt birimler ile aile birimi arasındaki ve aile birimi ile dış dünya arasındaki ayrışım ve örtüşmenin düzeyini ele alır. Aile içerisindeki "alt birimler" kavramı aile içerisinde bazı bireylerin dahil olup diğerlerinin dahil olmadığı birimleri ifade eder. Bu birimler genellikle aile hiyerarşisinde aynı seviyede bireyleri (örneğin; eş veya ebeveyn) veya çocuk ve anne-baba gibi farklı seviyelerde bireylerden oluşabilir. Sınırlar geçirgen olabilir ya da olmayabilir. Spor konusunda ise geçirgendir. Çünkü spor faaliyeti aile dışı dünyada gerçekleştiğinden, aile kendi birimi içerisinde ve gençlik sporlarının olduğu dış dünya ile belirli aralıkta etkileşimler gerçekleştirir (26).

Aile sistemi kavramları Hellstedt tarafından sporcu ailelerine uyarlanmış ve yaratılan model üç ilgilenim türünü tanımlamaktadır: Yetersiz ilgilenim gösteren aileler, dengeli ilgilenim gösteren aileler ve aşırı ilgilenim gösteren aileler. Hellstedt aileleri tanımlıyor gözükse de, aslında anne baba davranışlarını analiz etmektedir. Yetersiz ilgilenim gösteren aileler çocuklarının spora yeteneğine ya da spor hayatlarındaki süreçte az ilgi gösterirler ya da hiç ilgi göstermezler. Bu anne babalar duygusal finansal ve fiziksel olarak çocuklarının spor aktivitelerine az yatırım yaparlar ve çocuklarının spor organizasyonları için yeterli gayreti göstermemektedirler (27).

Dengeli ilgilenim gösteren anne babalar kendi kararları ile çocuklarının kendileri hakkında aldıkları hedeflere katılma ve bağlılık kararları ile dengeli destek verirler (24). Dengeli ilgilenim gösteren aileler sadece finansal destek sağlamazlar ayrıca ekstra giderler için destek verirler. Bu aileler sıklıkla çocuklarının maçlarına katılırlar ama çocuklarının koçluk görevini antrenörlerine bırakırlar. Aşırı ilgilenim gösteren ebeveynler çocuklarının sportif faaliyetleri ve performans konusunda aşırı duygusaldırlar. Çocuklarının başarılarını onların yerine yaşama eğilimindedirler. Çocuklarının gelecekte başarılar kazanarak ünlü olacaklarını hayal ederek onlar üzerine yatırım yapma düşüncesindedir. Kişi ve olaylara hükmetme eğiliminde olan ve antrenman ve maçlara aşırı katılım gösteren ve çocukların mutluluğu, yetenek gelişimi veya sağlıklarından çok kazanmaya odaklanırlar (27).

Hellstedt sporcu ailelerine özgü olan çocuk gelişimine dair görevlerin olduğunu ileri sürmüştür. Sporcu ailelerin bu gelişimsel görevleri 2 seviye altında ele alınmıştır: Genç çocukları olan aileler (4-12 yaş) ve ergen çocukları olan aileler (13-18) (24).

Genç çocuğu olan ailelerin üstesinden gelmeleri gereken görevler:

- i) Çocukları hem bireysel hem de takım sporları ile tanıştırmak,
- ii) Güvenli spor çevresi ve iyi bir antrenör sağlamak,
- iii) Eğlence ve yetenek gelişimini ön planda tutmak ve kazanmayı minimize etmek,
- iv) Spor dışı bireysel ve aile ile geçirilen zaman kadar spora da zaman ayırmak
- v) Sıkı çalışma ve hedefe yönelmeyi sadece söz ile ifade etmeyen aile değeri modeli oluşturmaktır.

Aslında bu gelişme aşaması çocukların spora ve spordan zevk almaya başlama zamanıdır. Ergen çocuklara sahip ailelerin görevleri ise;

- i) Çocuklarının yeteneklerine ve arzularına göre onları spor organizasyonlarına cesaretlendirmek ve desteklemek,
- ii) Aile bütçesine ve duygusal kaynaklara yük olmadan finansal ve duygusal destek sağlamak,
- iii) Sporcu çocuklarının sosyal ve entelektüel spor çevresine katılımını aileleri için sağlıklı sınırlar içinde desteklemek,
- iv) Çocukların spor hakkında aldıkları kararlarda bağımsız olmalarına izin vermek,
- v) Güvenli spor ortamı ve iyi bir koç sağlamak,
- vi) Koçların ve öğretmenlerin çocukların üzerinde etkisine izin vermek,
- vii) Diyaloglarla çalışma ve hedef belirlemede model olmak,
- viii) Çocukların spora katılımın alt sistem bağımsızlığı ve anne baba ilişkisinin sürdürülmesi şeklindedir (28).

Çocuklar olgunlaştıkça, anne babalar çocukların yaptıkları sporda bağımsızlıklarını almaları için onlara yardım etmeli, takım sporlarında veya bireysel sporlarda karar vermelerine izin verilmeli ve hem modeli hem de ailenin seçtiği değerleri tartışabilmelidir (24). Bu ailelerin hem normal bir aile olarak hem de sporcu ailesi olarak üstesinden gelmeleri gereken çok sayıda görevleri bulunmaktadır ve bu süreci zorlu kılan bazı stres etkenleri vardır. Ailenin şekillenmesi aşamalarında özellikle iki stres etkeni bulunmaktadır: Yatay stres etkeni ve Dikey stres etkeni. Yatay stres olgusu ailelerin zamanla karşılaştıkları güçlükler ile şekillendirmektedir. Yatay streste aileler çocuklarının bir spor dalında yetkinleşmeye başladığı gibi beklenen durumlarda veya takımdan ayrılma ya da sezon içinde sakatlanma gibi beklenmedik durumlarda deneyimleyebilirler. Birden fazla çocuğu spora katılan ve uzun süredir rekabet sporunun içinde yer alan aileler yatay stres etkenlerinden etkilenirler. Dikey stres etkenleri ise, çözülmemiş sıkıntılar, aile sırları alkolizm ve akıl hastalığı gibi nesiller boyu devam eden psikolojik sorunlardır. Dikey stres etkenleri sporcu aileleri dikey stresi kendilerinin yapamadıklarını çocuklarından beklemek

olarak deneyimleyebilirler. Dikey stres etkenleri ayrıca tabuları, aile değerlerini ve beklentileri de içermektedir. Sonuç olarak çocuklar sakat olmalarına rağmen veya takımı bırakmak istemelerine rağmen aile beklentisinden dolayı spora devam edebilirler (29,24).

Aile sistemleri ve aile stres etkenleri aracılığıyla değişkenlerin kavramsallaştırılması çocuk sporcu ailelerinde anne-baba-çocuk ilişkisi çalışmalarında son derece faydalı olmaktadır. Aile sistemleri teorisinin sporcu aileleri çalışmalarında kullanılması, farklı gelişim aşamalarında aile kompleksliğinin ve sporcu çocuk ailelerinin her bir aşamada görevlerini nasıl yerine getirdiğinin anlaşılmasında yardımcı olabilir (24).

1.7.1.1. Sporda Anne-Baba İlgilenimi

Çocukların spor hayatını görmesini sağlayan ilk birim ailedir (21). Yapılan çok sayıda çalışma çocukların spor süreçlerinde ve spor kariyer gelişiminde anne-babanın dahil olma düzeyinin etkisi olduğunu göstermiştir (6). Anne ve babanın çocukların spor da sosyalleşmeleri dışında onların psikolojik, fiziksel, sosyal ve bilişsel gelişimlerinin şekillenmesi üzerinde derin etkilere sahiptirler (22). Dolayısıyla çocukların spor deneyimine anne babanın etkisinin nasıl olduğunu anlamak ve bu sürece etkisini bilmek önemlidir.

Anne-babalar çocuklarının spor katılımına farklı açılardan dahil olurlar. Sporda anne-babanın ilgilenimi; ulaşım ve ekipman sağlama şeklindeki finansal ve pratik destekten, müsabaka ve okul hayatındaki manevi desteğe kadar çeşitli şekillerde ortaya çıkar (17). Anne-baba ilgilenimi, cesaretlendirmek, model alarak öğrenmeyi sağlamak, spor fırsatları sunmak ve çocuklarının spor tecrübelerini yorumlamayı içermektedir (16). Tam tersi şekilde, bazı durumlarda anne-babanın tutumu çocuğun spor tecrübesini olumsuz olarak etkileyebilmektedir (21). Örneğin, Güneydoğu Amerika'da minik tenisçiler ve anne-babalarını kapsayan bir araştırma;

anne-babaların çocuklarının oynadığı müsabaka sırasında kazanma üzerine odaklanmaları ve çocuklarını utandıran davranışlar sergilemelerinin, çocukların spora katılımını olumsuz olarak etkilediğini göstermiştir (30). Yapılan çalışmalar, anne-babanın çocuğun sporda sosyalleşmesi dışında psikolojik, fiziksel, sosyal ve bilişsel gelişimlerinin şekillenmesinde de derin etkileri olduğunu göstermiştir (22). Kısacası, anne-babaların spor kariyer gelişimi için son derece kolaylaştırıcı ve olumlu bir rol oynayabildiği konusunda hiç bir şüphe olmamasına rağmen, bu gerçeğin sadece bir parçasıdır (6). Bu sebeple, anne-baba ilgilenimini ilgisizlik ve orta dereceli ilgi ile aşırı ilgilenme arasında değişen bir süreç olarak tanımlanmaktadır (27).

1.7.1.2. Anne-Baba İlgilenim Çeşitleri

Anne-baba ilgilenimi, anne babanın çocuğun sportif faaliyetine zaman, para ve enerji harcamasıdır. Bunlar ulaşım, oyunlara katılım ve sportif ekipman almak şeklinde gerçekleşebilir. Bu faktörlerin sağlanma durumu anne-babanın ilgilenim düzeyini belirler. Anne babaların spora ilgilenimi, tarz ve düzeyi spor aktivitesinden alınan zevki de artırabilir veya kaygı ve stresin kaynağı olabilirler (31). Anne-babaların çocuklarının sportif aktivitelerine ilgilenim düzeyi yetersiz ilgi, ortalama ilgi ile aşırı ilgilenme ile kategorize edilebilir (27).

1.7.1.2.1. Yetersiz İlgilenim Gösteren Ebeveynler

Yetersiz ilgi, ebeveynler tarafından, duygusal, finansal ya da işlevsel katkının göreceli eksikliği olarak ifade edilir. Gençlik sporlarında yetersiz ilgi türleri; oyunlara ya da etkinliklere katılım azlığı, ekipmanlar için yapılan minimal finansal harcamalar, kendi çocuklarının ve diğer takım arkadaşlarının maçlara veya etkinliklere götürülürken isteksiz olunması, kendi çocuklarının koçları tarafından yapılan ve çocuğun sportif gelişimine katkı sağlayacak toplantılara ilgisiz olmak ve sporcu için gerçekçi sonuç ve

hedef belirlenmesinde ya az yardımcı olunması ya da hiçbir şekilde yardımcı olunmaması şeklindedir (27). Yetersiz ilgilenimin çeşitli sebepleri olabilir. Anne ve babanın spor etkinliğine dahil olmayı önemsiz görmesi veya ailenin geçimini sağlamak için yoğun tempolu çalışma programları olması en yaygın nedenler arasındadır (31).

1.7.1.2.2. Dengeli İlgilenim Gösterenler

Dengeli ilgilenim, genç sporcunun karar alma sürecine katılmasına olanak sağlayan ve yeterli esnekliğin de olduğu anne-baba yönlendirmeleri olarak tanımlanabilir. Ebeveynler destekleyicidir, ancak katılım ve başarı düzeyleri hakkında nihai kararlar sporcu tarafından verilmektedir. Bu tarz aile yapılarında açık bir iletişim sistemi mevcuttur. Ailenin her üyesi ayrı bir birey olarak ele alınır. Ebeveynler kazanmak için aşırı baskı oluşturmada genç sporculara teşvik sağlamaktadır. Dengeli ilgilenim gösteren anne ve babalar çocuklarının spora katılımının önemi üzerinde durmaktadırlar (32). Bu modelde ebeveynler, çocukların gelişmeleri hakkında koçlar tarafından yapılan geri bildirimler ile ilgilenirler. Çocuklarına gerçekçi hedef belirleme kapasitesine sahiptirler ve çocuklarının katılımlarına aşırıya kaçmadan finansal açıdan destek olurlar. Dengeli ilgilenim gösteren anne babalar genellikle sportif organizasyonlar için gönüllüdürler, ancak çocuklarının sportif gelişimlerini koçlarına bırakırlar (27).

1.7.1.2.3. Aşırı İlgilenim Gösterenler

Aşırı ilgilenim gösteren ebeveynler çocuklarının sportif başarılarıyla fazlasıyla ilgilidirler. Çocuklarının katılımları aracılığı ile kendilerini tatmin etmeye ihtiyaç duyarlar ya da çocuklarının başarısının ileride eğitim ya da kariyerlerinde fırsatlar sağlayacağına dair umutları ve planları vardır. Bu anne babalar kendi beklentilerini, hayallerini ve ihtiyaçlarını çocuklarındaki ayırt edemezler. Aşırı ilgilenim gösteren ebeveynler

heyecanlı ve fanatik olarak ikiye ayrılır. Genellikle heyecanlı anne babalar çocukların spor hayatlarına destekleyici bir şekilde katılırlar fakat çocuklarının hem antrenmanların hem de müsabakaların her dakikasını sıcağı sıcağına takip ederler. Müsabaka sırasında yüksek sesle tezahürat yaparak çocuklarını ve diğer takım üyelerini teşvik ederler. Bu tür aileler çocuklarının spor ortamında kaynaklanabilecek fiziksel sorunlar için devamlı endişe duyarlar ve fiziksel sorun (sakatlanma, darbe vb.) oluştuğunda bu durumu devamlı olarak gündemlerinde tutarlar. Çocuklar ise bu durumu utanç verici bulup rahatsız olabilirler (23).

Genç sporcuların uzun vadeli gelişimi için en büyük riski fanatik anne-babalar oluşturmaktadır. Fanatik ilgilenim gösteren anne babaların genellikle çocuğun gerçeğini aşan ve hatta gerçekçi olmayan hedefleri vardır. Bu anne babaların çocukları spordan daha az haz duyarlar. Dengeli ilgilenim gösteren anne babaların çocukları ile kıyaslandığında bu çocuklarda sporu bırakma oranı çok daha yüksektir (23). Bu tarz anne baba ilgilenimi katı kurallar ve gerçekçi olmayan beklentiler içerir. Bu ebeveynler, dengeli ilgilenim gösteren ebeveynlerin aksine sporcunun gelişimini negatif etkilemektedir. Dolayısıyla kazanma baskısı yapan bu anne babalar kazanma odaklı oldukları için çocuğun gelişimini ikinci planda bırakırlar (32). Örneğin, Güneydoğu Amerika'da minik tenisçiler ve anne-babalarını kapsayan bir araştırma; anne-babaların çocuklarının oynadığı müsabaka sırasında kazanma üzerine odaklanmaları ve çocuklarını utandıran davranışlar sergilemelerinin, çocukların spora katılımını olumsuz olarak etkilediğini göstermiştir (30). Anshel ve Mansouri (2005) yaptıkları çalışmada, anne babalarının beklentilerinden kaynaklanan olumsuz geribildirimler nedeniyle sporcuların önemli ölçüde "olumsuz mükemmeliyetçiliği"ni artırdığını bulmuşlardır (33). Kassing (2007) anne babaların agresif oynamayı teşvik eden, kazanmanın önemli olduğunu ön plana çıkaran ve çocuklarının hatalarını azarlayan yorumlar yaptıklarını vurgulamıştır (34).

Aşırı ilgi gösteren ebeveynler; müsabakalarda koçun yanında durarak, bağırarak, sıklıkla hakemlerle tartışarak, sporcundan bir talep olmadan aşırı finansal harcamalar yaparak ve sıklıkla çocuğun koçu gibi davranarak aşırı katılım gösterirler. Ayrıca Shields, Bredemeier, LaVoi, and Power (2005) spor yapan çocuklarının %14 ünün anne babasının hakemlerle tartıştığı ve % 13 ünün çocuklarının performansını kızgınlıkla eleştirdiğini ve % 15 gencin söylediğine göre de iyi oynamadıklarında anne babalarının kızgınlıkları ile başa çıkmak zorunda kaldıklarını belirtmiştir (35). Coakley ve Donnelly ise bazı sporcuların anne babalarının maç sırasında kendilerine hakemlere, koçlara ve diğer oyunculara yaptıkları tezahürattan utandıklarını ifade etmişlerdir (36).

Anne babalar kendi benlik saygılarının büyük bir kısmını çocuklarının alandaki başarılarına bağlarlar, bu yüzden kazanmayı öne plana çıkarır ve çocuğun performansındaki gelişmeyi önemsemezler. Çocukları için gerçekçi olmayan hedefler oluşturma ve bu hedefler yerine getirilmediği takdirde ise onları onaylamama eğilimindedirler (37). Petlitchkoff spor etkinliklerinde negatif anne baba davranışlarının utangaç veya çekingen performansa neden olduğu, yarışma stresi ve daha sonra sporu bırakmaların olduğunu altını çizmiştir (38).

1.7.1.3. Sporda Anne-Baba Baskısı

Çocuğun spora katılmasının temel nedeni zevk almaktır. Diğer etkenler ise yeni yetenekler öğrenilmesi, arkadaş edinilmesi ve yarışma heyecanı yaşamak olarak bulunmuştur. Çocuklar oyunu kazanmayı bir neden olarak belirtmelerine rağmen bu en önemsedikleri nedenler arasında yer almamaktadır. Fakat bazı anne-babaların kazanmanın birinci öncelik olduğuna dair yanlış inanışları vardır. Kazanmak ve kaybetmek ile meşgul olan anne-babalar çocukların üzerinde aşırı miktarda baskı oluştururlar (23). Çocuk sporcular anne baba baskısını; spor ortamında

çocuklarından yüksek hatta ulaşılmaz beklentiler bekleyen anne baba davranışları olarak tanımlamışlardır (39).

Genç sporcularla yapılan çalışmalar bu sporcuların anne ve babalarının tutum ve davranışlarını hissettikleri baskının kaynağı olarak gösterdiklerini ortaya çıkarmışlardır (40). Sporda anne baba ilgilenimini ilk geliştiren Lee ve MacLean çalışmalarında çocukların anne babalarından spor ortamında baskı gördüklerini ve yönlendirici davranışlar sergilediklerini bulmuşlardır (5). Bu yönlendirici davranışlar anne babaların maçlar sırasında koçun yanında durarak bağırarak ve çocuklarının maçlar sırasında yapacakları hareketleri söylemelerinden dolayı çocukların üzerinde baskı oluşturmaktadırlar (23). Baskıların sonucu olarak sporcularda benlik saygısı düşüş, suçluluk, stres ve tükenmişlik ortaya çıkmaktadır (40). Dolayısıyla anne baba baskı arttıkça spordan alınan zevk buna ters orantılı bir şekilde azalmaktadır (41).

Başarı, rekabet gibi faktörlerden ziyade zevk ile motive olan genç sporcular ebeveynleri tarafından üzerlerinde çok baskı hissetmeleri durumunda sporu bırakma eğilimi gösteriler (42). Bu da genç sporcuların performanslarını yüksek seviye çıkartmaları için baskıdan çok desteği tercih ettiklerini açığa çıkarmaktadır (37). Ayrıca günümüzde çocuklar spor ortamında anne babaların beklentilerini karşılayamaması ve çocuğun anne babaların eğitim hayatlarında beklediği yüksek notları alamaması gibi durumlar nedeniyle çocukların spora katılımını daha az desteklemektedirler (43).

1.7.1.4. Sporda Anne-Baba Desteği

Anne-babalar çocukları için en etkili sosyal unsurlardan biri olarak tanımlanmaktadır. Ebeveynlerin çocuklarının sporuna ilgilenimi, cesaretlendirmek, model alarak öğrenmeyi sağlamak, spor fırsatları sunmak ve çocuklarının spor tecrübelerini yorumlamayı içermektedir (16).

Ebeveynlerin çocuklarının sporuna ilgilenimi, cesaretlendirmek, model olarak öğrenmeyi sağlamak, spor fırsatları sunmak ve çocuklarının spor tecrübelerini yorumlamayı içermektedir (44). Literatürde anne baba desteği; koşulsuz şekilde çocuklarını destekleyen anne babalar ve çocuklarının spora katılmasını ve performanslarına yardım eden anne babalar olarak 2 şekilde yapılmıştır (24).

Anne baba desteği alan çocukların hem spor ortamına katılımları daha kolay olmaktadır. Hem de yaptıkları spordan aldıkları zevk ve performanslarında artış görülmektedir (43). Araştırmacılar anne baba desteğinin duygusal, finansal ve fiziksel olarak çok farklı yönleri olduklarını belirtmişlerdir (45). Duygusal destek çocukların yaptıkları spor sırasında yaşadıkları kaygı ve stres durumlarında anne babaları tarafından güvende hissettirilmesi olarak tanımlanmıştır. Finansal destek çocuğun spor hayatı sırasında ihtiyacı olabilecek malzeme alımı, maçlara ve antrenmanlara ulaşım sağlama gibi maddi desteklerden oluşmaktadır. Fiziksel destek çocukların spor hayatları ile normal hayatlarını nasıl dengeli götürebilecekleri üzerine yapılan bilgi ve tecrübe aktarımı olarak tanımlanmıştır (24).

Birçok genç sporcu kendi kariyerleri boyunca ebeveynlerinin destekleyici etkisini vurgulamaktadır (6). Hoyle ve Iffin anne baba desteğini olumlu şekilde algılayan çocukların spordan daha çok keyif aldıklarını ve yaptıkları sporu hayatlarının önemli bir parçası olarak görmektedirler. Bu çalışmada aile desteğinin olması çocukların kişilik özelliklerine olumlu etki yaptığını da vurgulanmıştır (45). Ayrıca ebeveynlerin çocukların spora katılımlarını motive edip teşvik etmesi çocukların benlik saygılarının oluşmasında önemli bir etken olarak gösterilmiştir (43).

1.7.2. Benlik Kavramı

Benlik, kişinin içinde bulunduğu çevrenin (fiziksel ve sosyal) etkisi sonucu kazandığı değerler olarak adlandırılır (46). Aynı şekilde kişilerin yaşadıkları çevrede kendileri için düşünceleri ve duyguları önemli olan kişilerin değerlendirmeleri ve davranışlara yükledikleri anlamlardır (47). Benliğin; anne, baba ve öğretmen gibi çocuğun sosyal çevresi ile etkileşimi benlik oluşumunda belirleyici rol oynar (9). Literatür de benlik kavramı ile ilgili birçok kuram mevcuttur ve birçok araştırmacı benlik kavramını tanımlamıştır. Bu kavram ile ilgilenen kişilerin başında James gelmektedir. James'e göre benlik; bireyin kendisi için söyleyebileceği her sözün veya her şeyin bütünüdür (48).

Cooley ise, benliği toplumsal olarak ele almış ve kişinin sosyal çevresinde bulunan kişilerin kendisini nasıl değerlendirdiklerini ve algıladıklarını anlatan bir kavram olarak belirtmiştir (46). Horney ise, benliğin gelişmesinde anne babanın destekleyici ve anlayışlı şekilde olan davranışlarının önemini belirtmiştir. Benlik gelişimi sırasında sağlıklı aile ortamında yetişen çocukların kaygılarının yoğun olduğunu savunmuştur (49). Çalışmamız da kullandığımız Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği'ni literatüre kazandıran Rosenberg'e göre ego ve benlik genellikle birbirlerinin yerine kullanılmaktadır. Ego kavramı; kişinin gerçekleri çözmesine yardım eden bilgi birikimidir ve benliği geliştirme ve koruma görevi vardır. Benlik ise kişinin kendisi ve yaşadığı çevre ile etkileşiminden dolayı edindiği tecrübeler ile oluşan, kendisi hakkında edindiği görüşler olarak tanımlamıştır (50). Bireyin benliğe ait olan davranışları benlik saygısı olarak tanımlanmıştır (47).

1.7.2.1. Benlik Saygısı

Benlik saygısı, bireyin kendine duyduğu saygı ve güven, kendine verdiği değer ve kendi yarattığı benliğini onaylamasıdır (19). Kişinin

kendisini hangi ölçüde başarılı, yetenekli ve önemli hissettiğidir. Kişinin kendisi hakkında yaptığı gibi duygusal değerlendirmelerdir (51). Benlik kişiliğin temel unsurlarındandır. Benliğin özümsemesi sonucu benlik saygısı meydana gelmektedir. Benlik saygısı, bireyin kendisini değerlendirmesinin sonucu olarak ortaya çıkan benliği beğenme durumudur. Lewin, benlik saygısını “yaşam bir sahne olarak düşünülürse, kişinin oynadığı oyunun niteliğinden ve rolden aldığı doyumunu” olarak tanımlamaktadır (52). Literatürde benlik saygısı ile birçok tanım yapılmıştır. Benlik kavramında olduğu gibi benlik saygısının ilk tanımını James yapmıştır. James’e göre benlik saygısı, kişinin başardıkları ve istekleri arası dengeden oluşur. Kişinin gerçekleştirmek istediklerini gerçekleştirme ya da başarma oranı ne kadar yüksek ise benlik saygısı o derece yüksek olacaktır (46).

Sullivan’ a göre benlik saygısı çocuğun aile içinde anne baba ile olan ilişkisinden dolayı bireyin kendisini iyi ya da kötü olarak değerlendirmesidir. Kişinin kendisini iyi ya da kötü olarak değerlendirmesi benlik saygısını etkileyecektir (53). Gervis benlik saygısını kişinin çocukluğunda kendisini nasıl algıladığı ve hissettiği olarak tanımlamıştır. Eğer kişi zorluklarla başa çıkabiliyorsa yüksek benlik saygısına, zorluklarla baş edemiyorsa ya da başarısız oluyorsa düşük benlik saygısına sahip olabilmektedir (19). Kişiliğin önemli unsurlarından biri olarak gören Coopersmith, benlik saygısının gelişimi için önemli gördüğü dört maddeden bahsetmiştir:

1. Bireyin yakın çevresinden gördüğü ilgi, saygı ve kabul görülme düzeyi
2. Bireyin elde ettiği başarı ve statü
3. Bireyin dışarıdan gelen değerlendirmelere yaklaşımı
4. Bireyin kendisi belirlenen ve kendi belirlediği hedeflere ulaşip ulaşmaması (46).

Rosenberg, benlik saygısını kişinin kendisini değerlendirirken aldığı olumlu veya olumsuz duygular bütünü olarak tanımlamıştır. Kişi kendini olumlu şekilde değerlendiriyorsa yüksek benlik saygısına, kişi kendini olumsuz şekilde değerlendiriyorsa düşük benlik saygısına sahiptir (54). Benlik saygısı bireyin yaşamın da önemli bir dönem olan adolesan çağı için önemli bir dönem olarak gösterilir. Ergenlik dönemi ile beraber kişilik benlik saygısıyla paralel olarak gelişir (55). Ergenlik döneminde birey kendini tanıma sürecine girer. Bu süreçte benlik saygısı ve kişilik oluşumu önem kazanır (46).

Anne baba olarak otoriter şekilde çocuklarına yaklaşan ebeveynler çocuklarını ergenlik döneminde bir birey olarak görmezler fakat dengeli olarak çocuklarına yaklaşan anne babalar çocuklarının ergenlik dönemlerinde onları birey olarak kabul ederler. Bu yaklaşıma sahip ebeveynler çocukların aldıkları kararları yaptıkları doğruları ve hataları doğal olarak görürler (56). Kişinin ergenlik döneminde ki benlik saygısının gelişmesinde ailenin göstermiş olduğu davranış şekli kişinin benlik saygısını olumlu ya da olumsuz olarak etkilemektedir (52). Martinez ve Garcia, anne babanın çocuklarına karşı ergenlik dönemlerinde gösterdikleri tutumların çocukların benlik saygısını etkilediğini bulmuşlardır (10). Çocuğu destekleyip cesaretlendiren, kendisini bir birey olarak görmesine sağlayan aile ortamı, çocuğun benlik saygısının yüksek olmasını sağlar (47,57).

1.7.2.2. Sporda Benlik Saygısı

Kişinin benlik saygısı üzerine aile ve sosyal çevre kadar spora katılımın da önemli etkileri bulunmaktadır (12).Spor alanında benlik saygısı çalışmaları da sporcun bireyin benlik saygısını olumlu şekilde etkilerini göstermiştir (12). Sporda benlik saygısı, bireyin kendini yeterli ve değerli olarak görmesidir. Bu da sporcunun yetenek, istek ve başarı durumları ile ilgilidir (55). Müsabaka sonuçlarının olumlu veya olumsuz

olması genellikle sporcuların benlik saygılarını etkilemektedir. Ayrıca müsabaka sırasında sporcunun kendi yeteneklerinin geliştirme çabası benlik saygısının da gelişmesine olumlu katkı sağlamaktadır (19,55).

Gün, yaptığı çalışma sonucu spor yapan ergenlerin spor yapmayan ergenlere göre benlik saygılarında olumlu etkiler olduğunu bulmuştur (58). Ayrıca Ebbeck, benlik kavramının çocuklarda spor yaparak arttırılabileceğini göstermiştir (55). Yapılan başka bir çalışmada ise yaz spor organizasyonlarına katılan çocukların benlik saygısı ve sosyal davranışlarında olumlu gelişmeler olduğu gözlemlenmiştir (59). Bu çalışmaların sonuçlarına göre spor yapmanın çocuklar ve ergenlerin benlik saygıları düzeylerini geliştirdiği düşünülürse anne babaların çocuklarını spora teşvik etmesi onları spora yönlendirilmesi önerilmektedir (12). Daha önce de belirttiğimiz gibi çocuklar kendi yetenekleri ve davranışlarının çevresinde bulunan kendileri için önemli olan kişilerin bakış açısına göre ayarlamak isterler ve başarılarının bu kişiler tarafından onaylanmasını isterler (8). Ayrıca ebeveynlerin davranış ve tutumlarının çocukların benlik saygıları üzerinde etkili oldukları da bilinmektedir (52). Dolayısıyla anne babanın spor ortamında yaptıkları olumlu görüşler çocukların benlik saygıları için çok önemlidir. Ayrıca çalışmalar spora aşırı katılım gösteren ebeveynlerin çocukların benlik saygısı üzerinde olumsuz etkilediklerini bunun yanında dengeli spora katılım gösteren ebeveynlerin ise olumlu etkilediklerini ortaya koymuştur (52).

Sonuç olarak çocuğun benlik saygısı gelişimi çocuğunda dışındadır. Kendi bulunduğu çevre ve kendileri için önemli kişilerin yorumları ve bakış açıları benlik saygısı üzerinde etkili olduğu için çocukların spora katılımında anne babanın rolü son derece önemlidir (8). Bu nedenle yapmış olduğumuz sporda anne babanın katılımının çocukların benlik saygısı olan ilişkisini incelememiz yararlı olacaktır.

1.7.3. Başarı Algısı Kavramı

Başarı, kişinin kendi istek ve arzusuyla bir işi başarabileceğine kendisini inandırarak motive olması ve irade bir arzuyla planlı, programlı çalışma ve çaba sarf ederek amacına ulaşmasıdır (60). Başarının veya başarısızlığın bireye ifade ettiği anlamandan yola çıkarak bireyin başarı güdüsü analiz edilebilir. Bunu anlamak için de bireyin başarı hedeflerine ve yetenek algısına bakmak gerekir (61). Bireylerin hayatın tüm alanlarındaki hareket ve eylemlerinin hedefli olarak şekillenmesi gerçeği sporda da açığa çıkmaktadır. Sporda hedef kavramı, hem bireyin kişisel hedeflerini hem de görev hedeflerini kapsamaktadır ve bu hedeflerin başarıya ulaşmasında sporcunun bulunduğu ortamdaki güdüsel iklimin etkili olduğu bilinmektedir (14).

Spora katılım ve bu katılımı belirleyen faktörleri ele alan çalışmalar bakımından literatürde ön plana çıkan kuramlardan birisi Başarı Hedefi Yaklaşımı kuramıdır (62). Başarı hedeflerinin bireyin temel eylem ve davranışlarında önemli bir faktör olduğu Başarı Hedefleri Kuramı ile ortaya konmuştur. Kuramı ortaya çıkaran Nicholls'a (1984) göre; başarı güdülenmesi kişinin kendi yeteneklerini nasıl algıladığı ile yakından ilişkilidir. Nicholls çalışmalarında temel olarak başarıya yönelik davranışların doğasında hedefe yönelmek olduğunu tartışmıştır (15). Çocuğun gelişimsel düzeyine göre yeteneği algılaması da değişmektedir. Genellikle çocuklar performanslarında gelişme olduğunu algıladıklarında bu görevin uygulanmasında yeteneğe sahip olduklarını düşünürler. Küçük yaşlarda çocuk yeteneği geçmişte göstermiş olduğu performanslar ile değerlendirirken, daha büyük yaşlarda ise başkalarının performansları üzerinden bir değerlendirme yapma eğilimindedir (63).

Başarı hedefleri, ego yönelimli (ego orientation) ve görev yönelimli (task orientation) hedefler olmak üzere ikiye ayrılır (64). Görev ve ego yönelimli hedefler birbirlerinden farklı kavramlar olmalarına rağmen

birbirleri ile yakından ilişkilidirler ve bu kavramlar aynı zamanda bireyin yeteneklerini algılama ve yorumlama şekilleri ile ilişkilidir (62).

1.7.3.1. Görev Yönelim

Görev yönelimi, bireysel öğrenme ve gelişim, beceri ve ustalık geliştirme ve disiplinli çalışma ile ilgilidir. Görev yönelimli bireyler bu gelişim ve çabayı göstermeye odaklanırlar (65). Bu yönelimdeki bireylerin yeterlilik geliştirme ve öğrenme hedefli olma durumları ustalık hedefi olarak da tanımlanmaktadır. Görev yönelimi, başarıyı algılama da önemli kavramlar olan pozitif duygu ve bilişsel davranış ile ilişkilendirilmektedir (66). Bu bireyler başarı konusunda kendilerini referans alırlar (65). Başarıya ego yaklaşımı bir kişinin aksine rakiplerini mağlup ederek değil, iş birliğini esas alarak sıkı bir çalışma ile ulaşacağına inanırlar (15). Kısacası onlar için başarı onların kendi yeteneklerinin gelişmesine bağlıdır (67). Görev yönelimli bireyler yeteneklerini algılamada kendilerini referans alarak kendi standartlarını oluşturdukları için yeteneklerini ego yönelimli bireylerden daha yüksek düzeyde algırlar (68). Ego yönelimli bireylerle kıyaslandığında kendi performanslarının gelişiminden daha memnun olan görev yönelimli bireyler üstlendikleri görev ve işlerden keyif alırlar, görev ve sorumluluk almaktan kaçınmazlar (69). Genellikle zor ve gerçekçi hedefler belirleme ve bu hedeflerde kararlı olma görev yönelimli sporcuların başarı davranışları arasındadır (65). Dolayısıyla bu durum bu bireylerin başarısızlık korkusu olmadığına da göstergesi olarak düşünülebilir (68). Görev yönelimli bir sporcu her oynadığı müsabaka da bir önceki müsabakada ulaştığı hedefin üstüne çıkmayı hedefler (65). Örneğin bir basketbol takımında oyun kurucu olarak oynayan bir oyuncu takımına 10 sayı, 12 asist kazandırdığında, bir sonraki müsabaka için 15 sayı, 15 asist yapmayı hedef olarak belirler.

1.7.3.2. Ego Yönelim

Ego yönelimli birey yeteneklerini geliştirmek yerine sahip olduğu yetenekleri kanıtlamak çabasındadır (15). Ego yönelimi aynı zaman da performans hedefi olarak da tanımlanmaktadır (66). Ego yönelimi hem takım içi hem takım dışındaki kişilerin performansları ile kendi performansını kıyaslanması üzerinedir (65). Dolayısıyla bu kişiler performansları diğer kişiler ile kıyaslandığında daha yüksek olması durumunda yeterlilik duygusu geliştirirler (66). Bu kişiler daha az çaba harcayarak başarı kazanma eğilimindedirler (67). İstedikleri sonuçları elde edemedikleri durumlarda ise yetersizlik algısına düşerler (65). Ego yönelimli bireyler hareketlerini diğerlerinin yetenekleri doğrultusunda belirlerler ve onlar için başarı diğerlerinden daha üstün olduğunu göstermektir (70). Bir basketbol takımında oyun kurucu olarak oynayan bir oyuncunun kendi takımında veya başka bir takım da kendisiyle aynı pozisyonda görev alan oyunculardan daha üstün performans hedeflemesi ego yönelimine örnektir. Bu bireyler güçlükler karşında önce çabalarını azaltır, sonra da denemeyi bırakırlar. Bunları yaparken de daima kendileri dışında bahaneler öne sürerler. Daha sonra tercihlerini belirlerken de öz yeterlilik duygularını koruma adına başarıyı daha garanti gördükleri görev ve sorumlulukları seçme eğiliminde olurlar (68). Literatürde birçok çalışma ego yönelimli katılım sporcu performansını etkilemediğini belirtse de, yapılan bazı çalışmalar ego yönelimli katılımının bu tarzdeki sporcuların performanslarına ve öğrenme durumlarına olumsuz etkisi olduğunu göstermiştir (71).

1.7.3.3. Sporda Başarı Algısı

Sporda hedef kavramı, hem bireyin kişisel hedeflerini hem de görev hedeflerini kapsar. Başarı hedefi kuramı, spora uyarlandığında, sporcuların hedef yönelimlerini ve kendilerine olan güvenlerini bağlantılı olarak ele alır (14). Sporcular için başarı ve başarısızlık kavramları, görev ve ego

yönelimli olmalarına göre farklılık göstermektedir. Görev yönelimli sporcular için başarı yetenek ve çaba gibi içsel nedenlere bağlanmaktadır (64). Ego yönelimli sporcular ise daha az çaba harcayarak başarı kazanma eğilimindedirler (67). Sporcu tarafından başarının nedenin açıklanması ve kendisiyle ilgili pozitif tutum sergilemesi sporcunun benlik saygısını artıracaktır (64). Ego yönelimli bireyler hareketlerini diğerlerinin yetenekleri doğrultusunda belirlerler ve onlar için başarı diğerlerinden daha üstün olduğunu göstermektir (70). Abele ve Alfermann, sporcuların görev yönelimli olmalarının içsel güdülenme, yaptıkları spordan zevk alma ve sorunlara karşı kararlılıkla görevlerine devam etmeleri arasında ilişki olduklarını bulmuşlardır (14). Duda yaptığı çalışmada görev yönelimi yüksek olan sporcuların yaptıkları spora uzun süre devam ettiklerini, ego yönelimi yüksek olan sporcuların yaptıkları sporu istikrarlı bir şekilde devam etmediklerini ifade etmiştir (70). Çocuk sporcularda başarıyı algılama ve başarıya yaklaşımları, sosyal çevreleri ve rol model aldıkları kişilerin beklenti ve yönlendirmelerinden etkilenmektedir. Çocukların ve ergenlerin rol model olarak aldıkları kişilerin (anne, baba, koç vb.) başarı hedefleri ile kendi hedef yönelimleri ile arasında bir ilişki olduğu bilinmektedir (72). Çocuklar kendileri için önemli olan kişiler tarafından başarılarının onaylanması veya altını çizilmesi değerlerinin onaylandıklarını göstermektedir (8).

Anne babaların çocukların spor yaşamlarındaki çabalarını, ilerleme ve geliştirmelerini desteklenmesi beklenmektedir. Bu anne babalar için başarı çocuklarının doğru çalışması ve çaba göstermesinin sonucudur. Bu durum çocuğun görev yönelimli olmasına yol açmaktadır. Diğer yandan ebeveynleri tarafından başarısızlık, hata ve performansları düşüklükleri vurgulanan sporcuların ego yönelimli olmasına yol açılmaktadır. Bu anne babalar çocuklarının performansındaki başarıyı diğer çocukların performansları ile kıyaslayarak değerlendirirler. Anne babaları başarı odaklı olan çocukların ego yönelimleri yüksek görev yönelimleri ise düşük olduğu görülmüştür (73).

2. BÖLÜM

SPORDA ANNE-BABA İLGİLENİM ÖLÇEĞİ'NİN GEÇERLİK VE GÜVENİRLİK ÇALIŞMASI

Bu bölümde araştırmanın modeli, Sporda Anne-Baba İlgilenim Ölçeği'nin Türkçe'ye çevrilme süreci, örneklem, veri toplanması ve veri analizi hakkında bilgi verilmiştir.

2.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırma, tarama modelinde bir betimsel araştırmadır. Araştırmada, spor yapan ergen basketbolcuların uğraşmış oldukları spora, anne-babalarının dahil olma biçimlerini belirleyebilmek için geliştirilmiş Sporda Anne-Baba İlgilenim Ölçeği'nin Türkçe literatüre kazandırılması amaçlanmaktadır.

2.2. Ölçme Aracının Türkçeye Çevrilme Süreci

Ölçeğin Türkçeye çevrilme sürecinde orijinal ölçeğe bağlı kalınmış ve yeni bir ifade geliştirilmemiştir. Ölçeğin Türkçeye çevrilme süreci iki kısımdan oluşmaktadır. İlk olarak, ölçeğin yabancı dilden Türkçeye çevrilmesi ve ikinci olarak ta Türkçeleşmiş ifadelerin anlaşılabilir olması için belli bir grup kişide sınanmasıdır.

Ölçek önce İngilizceden Türkçeye İngiliz dil bilimi alanında uzman olan üç kişi tarafından ayrı olarak çevrilmiştir. Daha sonra üç uzman bir araya getirilerek sorunlu maddeler üzerinde tartışılmış ortak bir görüş oluştuktan sonra ölçeğin taslağı oluşmuştur. Oluşan taslak Türk Dili alanında uzmanlaşmış diğer üç kişi de Türkçeye uygunluğu ve anlaşılabilirlik açısından değerlendirmiş ve uygulama için son taslak

oluşturulmuştur. Elde edilen Türkçe form spor psikolojisi alanında bir öğretim üyesi ile tekrar gözden geçirilmiş, her bir maddenin Türkçeye uygunluğu tartışılmış gerekli değişiklikler yapılmıştır. Ölçeğin anlaşılabilirliği konusunda bir sorunla karşılaşmadığının anlaşılmasından sonra uygulama aşamasına geçilmiştir.

2.3. Araştırmada Evren ve Örneklem

Araştırmada evreni İzmir ili içerisinde basketbol oynayan ve yaşları 12-15 arasında değişen kız ve erkek sporcular oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise İzmir’de 12-15 yaşları arasında değişen ve 13.48 ± 1.25 yaş ortalamasına sahip 44’ü kız ve 228’i erkek toplam 272 basketbol oynayan sporcular oluşturmıştır. Sporcuların spora başlama yaşlarının 8.94 ± 2.52 olduğu belirlenmiştir. Örneklemin betimsel istatistiklerine ilişkin tablolar aşağıda verilmiştir.

Sporda Anne ve Baba Katılım Ölçeği’nin geçerlik ve güvenirlik çalışmasına katılan bireylerin cinsiyete göre dağılımı aşağıda verilmiştir. Tablo 1’e göre kızların örneklemin % 16.2’sini, erkeklerin % 83.8’ini oluşturduğu belirlenmiştir.

Tablo 1. Geçerlik ve güvenirlik çalışmasına katılan sporcuların cinsiyete göre dağılımı

		n	%
Cinsiyet	Kız	44	16.2
	Erkek	228	83.8
	Toplam	272	100

Geçerlik ve güvenirlik çalışmasına katılan sporcuların yaşa göre dağılımları incelendiğinde (Tablo 2), örneklemin %32'sinin 12 yaş, %21'inin 13 yaş, %14'ünün 14 yaş ve %33.1'inin 15 yaşında olduğu rapor edilmiştir.

Tablo 2. Geçerlik ve güvenirlik çalışmasına katılan sporcuların yaşa göre dağılımı

Yaş	n	%
12	87	32.0
13	57	21.0
14	38	14.0
15	90	33.1
Total	272	100

2.4. Verilerin Toplanmasında Kullanılan Gereçler

2.4.1. Kişisel Bilgi Formu

İzmir ilinde bulunan basketbol kulüplerinin alt yapılarında lisanslı olarak basketbol oynayan kız ve erkek oyunculara ait demografik bilgilerin yer aldığı bu form, araştırmacı tarafından hazırlanmıştır. Kişisel bilgi formunda sporcuların cinsiyeti, yaşı, spora başlama yaşları hakkındaki bilgilere ulaşmak amaçlanmıştır.

2.4.2. Sporda Anne-Baba İlgilenim Ölçeği

Sporda Anne-Baba İlgilenim Ölçeği (Parental Involvement in Sport Questionnaire- Ek 3) Martin Lee ve Sandra Maclean tarafından geliştirilmiştir. Wuerth ve ark. (6) genç sporcuların kariyerinde anne-babanın katılımının bağlantısını araştırmak için Sporda Anne-Baba İlgilenim Ölçeğini kullanmışlardır. 20 maddelik ölçek 3 alt başlıktan ve tek maddeli baskı alt başlığından oluşmaktadır. Aktif İlgilenim dışında ölçeğin

tüm alt boyutları tatmin edici iç tutarlılık ve test güvenirliliği göstermiştir. Ölçekte dört alt boyut bulunmaktadır. Bunlar; Yönlendirici Davranışlar (Cronbach alfa= 0.73), Pozitif Duygusal Destek (Cronbach alfa= 0.64). Aktif İlgilenim (Cronbach alfa= 0.68), Baskı (Cronbach alfa= 0.64) alt boyutu tek soruluk bağımlı değişken olarak verilmiştir. Açımlayıcı ve doğrulayıcı faktör analizi sonuçlarında üç alt boyutlu yapısı doğrulanmıştır. İki farklı zamanda yapılan regresyon analizi sonucuna göre algılanan anne ve baba baskısı sadece Yönlendirici Davranışlar ile ilişkili bulunmuştur (t1 için; $R^2=0.30$, t2 için; $R^2=0.48$). Aktif İlgilenim ile Pozitif Duygusal Destek alt boyutlarının anne ve baba baskısı ile ilişkisi görülmemiştir.

2.5. Veri Toplama Yöntemi ve Süresi

Veri toplanma sürecinde anket tekniği kullanılmıştır. Anket formları 2015–2016 yılları arasında kulüp yönetiminden izin alınarak ve antrenörleri bilgilendirilerek ve sporcuların ailelerden onay alındıktan sonra doldurtulmuştur. Anketler araştırmacı tarafından toplanmış olup, çalışmaya katılan öğrencilere araştırmacı tarafından gerekli açıklamalar yapılmış ve anket formlarının hatasız toplanması sağlanmıştır.

2.6. Veri Analizi

Verinin analizinde ilk olarak çalışmaya katılan bireylere ilişkin betimsel istatistikler sunulmuştur. Kişisel Bilgi Formu'ndan elde edilen yanıtlar, frekans ve yüzdelik tabloları düzenlenerek yorumlanmıştır. Çalışma örnekleminin özelliklerine ait bilgiler sunulmuştur. Daha sonra sırasıyla modelin doğruluğunu test etmek için doğrulayıcı faktör analizi ve Cronbach alfa iç tutarlılık Katsayısı incelenmiştir.

Doğrulayıcı faktör analizi (DFA) ise kuramsal bir temelden destek alarak pek çok değişkenden (göstergelerden; indicators) oluşturulan faktörlerin (gizil değişkenlerin; latent variables) gerçek verilerle ne derece

uyum gösterdiğini değerlendirmeye yönelik bir analizdir. Bir başka anlatımla DFA, önceden belirlenmiş ya da kurgulanmış bir yapının toplanan verilerle ne derece doğrulandığını incelemeyi amaçlar. Açımlayıcı faktör analizinde belirli bir ön beklenti ya da denence olmaksızın faktör yükleri temelinde verinin faktör yapısı belirlenirken DFA, belirli değişkenlerin bir kuram temelinde önceden belirlenmiş faktörler üzerinde ağırlıklı olarak yer alacağı şeklindeki bir öngörünün sınanmasına dayanır (74, 75). Bu çalışmada DFA için Lisrel 8.54 kullanılmıştır. Bu çalışmada, model için uygulanan doğrulayıcı faktör analizinde Ki-kare, RMSEA, NNFI, CFI, GFI, AFGI, SRMR uyum indeks değerlerine bakılmıştır.

Tablo 3. En sık kullanılan uyum iyiliği indeks değerleri

Uyum Ölçüleri	İyi Uyum Değerleri	Kabul Edilebilir Uyum Değerleri
RMSEA	$0.00 < RMSEA < 0.05$	$0.05 < RMSEA < 0.08$
SRMR	$0.00 < SRMR < 0.05$	$0.05 < SRMR < 0.10$
GFI	$0.95 < GFI < 1.00$	$0.90 < GFI < 0.95$
AGFI	$0.90 < AGFI < 1.00$	$0.85 < AGFI < 0.90$
NFI	$0.95 < NFI < 1.00$	$0.90 < NFI < 0.95$
NNFI	$0.95 < NFI < 1.00$	$0.90 < NFI < 0.95$
CFI	$0.95 < CFI < 1.00$	$0.90 < CFI < 0.95$
(χ^2/sd)	<3	<5

(Kelloway, 1998; Schumacker ve Lomax, 2004).

Ölçeği güvenirliğini belirlemek amacıyla içsel tutarlılığını sınamada en iyi yol olan Cronbach Alfa İç Tutarlılık Katsayısı değerlerine bakılmıştır. Araştırmada istatistiksel analizler, IBM SPSS statistics 20 ve LISREL 8.54 paket programlarıyla gerçekleştirilmiştir.

3.BÖLÜM

SPORDA ANNE-BABA İLGİLENİM ÖLÇEĞİ'NİN GEÇERLİK VE GÜVENİRLİĞİNE İLİŞKİN SONUÇLAR

3.1. Sporda Anne-Baba İlgilenim Ölçeği'ne Doğrulayıcı Faktör Analizinin (DFA) Uygulanması ve Sonuçları

Sporda Anne-Baba İlgilenim Ölçeği Martin Lee ve Sandra Maclean tarafından geliştirilmiştir (5). Wuerth ve ark. genç sporcuların kariyerinde anne-babanın katılımının bağlantısını araştırmak için Sporda Anne-Baba İlgilenim Ölçeğini kullanmışlardır. 20 maddelik ölçek 3 alt ölçekten (Pozitif Duygusal Destek, Yönlendirici Davranış, Aktif İlgilenim) ve tek maddelik Baskı alt ölçeğinden oluşmaktadır (6). Sporda Anne-Baba İlgilenim Ölçeği temel alınarak oluşturulan kuramsal model (Şekil 1) ile ilgili madde gruplarının ölçtüğü örtük değişkenler (faktörler) LISREL 8.51 kullanılarak önceden belirlenmiş ya da kurgulanmış bir yapının doğrulanması için kullanılan bir istatistiksel analiz yöntem olan DFA ile sınanmıştır (75). Sporda Anne-Baba İlgilenim Ölçeği' ne ilişkin doğrulayıcı faktör analizinin uygulaması, ölçüm modelinin kurulması ve tanımlanması, sınanması ve değerlendirilmesi şeklinde üç aşamada gerçekleştirilmiştir.

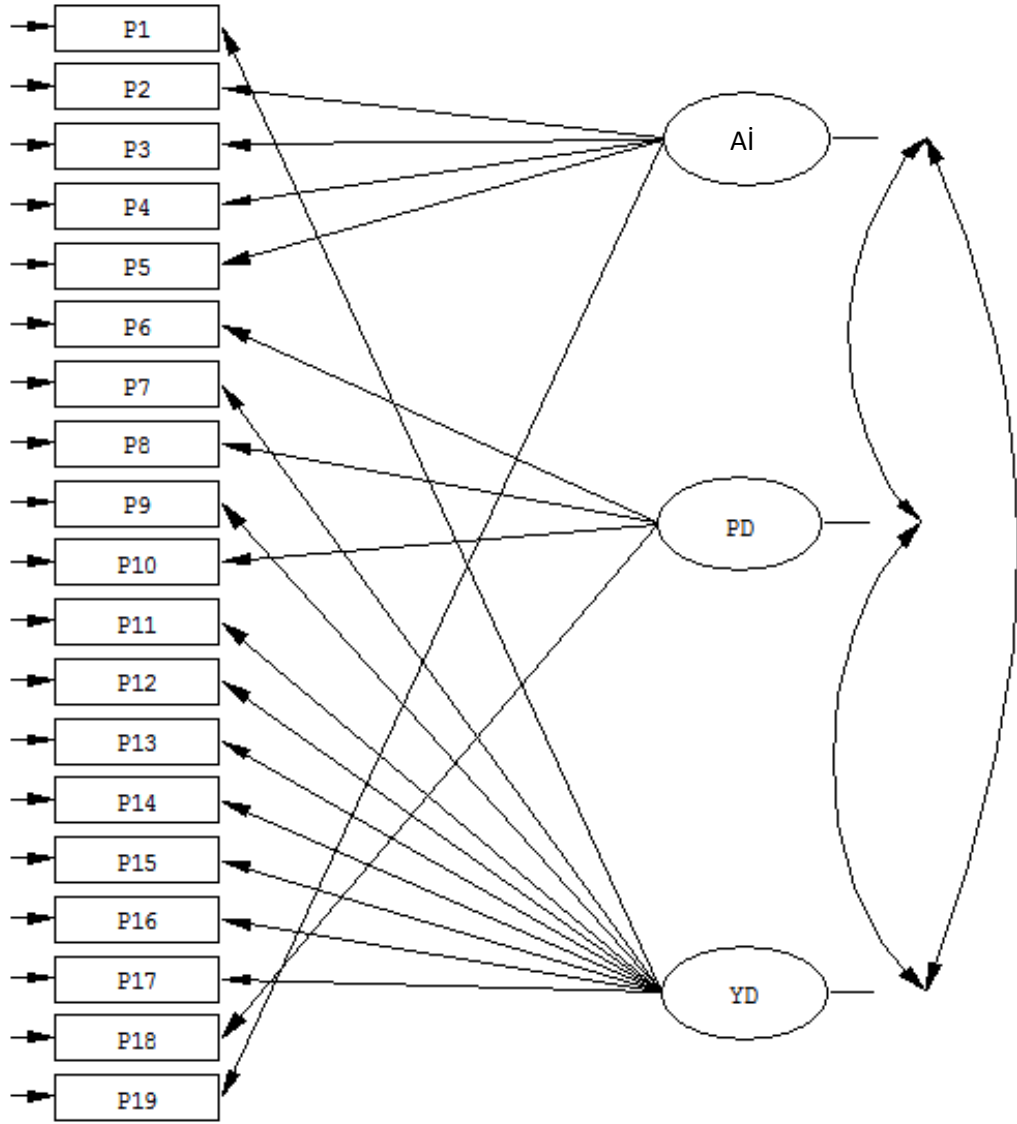
3.1.1. 20 Maddelik Sporda Anne-Baba İlgilenim Ölçeği'nin Modelinin Kurulması ve Tanımlanması

Sporda Anne-Baba İlgilenim Ölçeği'ne ait faktör yapısına ilişkin olarak ileri sürülen üç faktörlü ölçme modelinde, toplam 19 gözlenen değişken bulunmaktadır. Modelin tanımlanması için kullanılan bu 19 gözlenen değişkenin, ait oldukları düşünülen örtük değişken ile ilişki gösterdiği varsayılmaktadır. Bu modelde, Aktif İlgilenim (Aİ) 5 tane gözlenen değişken ile, Pozitif Duygusal Destek (PD) 4 tane gözlenen değişken ile ve

Yönlendirici Davranış (YD) ise 10 tane gözlenen değişken ile ilişkilendirilmektedir (Şekil 1).

Gözlenen değişkenler ve örtük değişken arasında tek yönlü doğrusal ilişki olduğu modelde, örtük değişkenden gözlenen değişkene doğru yönelen oklarla ifade edilmiştir. Bir başka deyişle, örtük değişkenin gözlenen değişkeni anlamlı bir şekilde yordadığına ilişkin hipotez söz konusudur. Modelde bu yordamanın anlamlı olup olmadığı test edilir. Böylece, her bir maddenin ait olduğu örtük değişkeni ne kadar temsil ettiği belirlenmektedir.

Sporda Anne-Baba İlgilenim Ölçeği' ne ilişkin modelde de, Aktif İlgilenim örtük değişkeni ile P2, P3, P4, P5, P19 gözlenen değişkenlerinin; Pozitif duygusal destek örtük değişkeni ile P6, P8, P10, P18 gözlenen değişkenlerinin ve Yönlendirici Davranış örtük değişkeni ile P1, P7, P9, P11, P12, P13, P14, P15, P16, P17 gözlenen değişkenlerinin tek yönlü doğrusal ilişki gösterdiği varsayılmıştır. Modelde, eğik ve çift yönlü oklar, örtük değişkenler arasındaki ilişkiyi ortaya koymaktadır. Sporda Anne-Baba İlgilenim Ölçeği' ne ait üç faktörlü modelde ileri sürülen ilişkiler sırasıyla; Aktif İlgilenim ile Yönlendirici Davranış; Aktif İlgilenim ile Pozitif duygusal destek, Pozitif duygusal destek ile Yönlendirici Davranış'dır. Son olarak ileri sürülen üç faktörlü ölçme modelinde her bir gözlenen değişkende örtük değişken tarafından açıklanamayan varyansı bir başka deyişle hatayı ifade eden öge bulunmaktadır. Hata'dan gözlenen değişkene doğru giden tek yönlü kısa ok, gözlenen değişken ile hata arasındaki ilişkiyi ortaya koymaktadır.

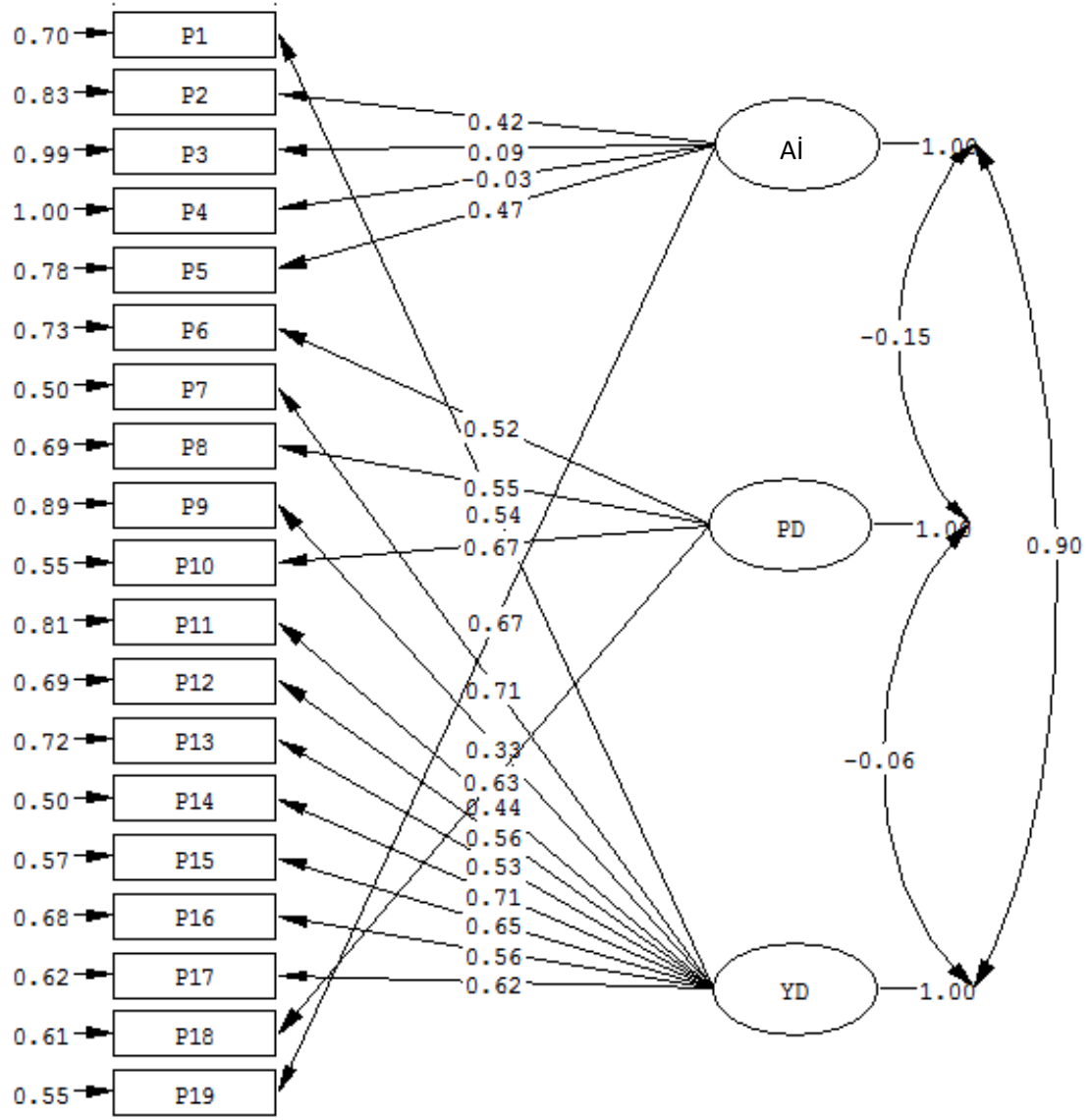
Şekil 1. Sporda Anne-Baba İlgilenim Ölçeği' ne ait üç faktörlü ölçme modeli

3.2.1.1. Sporda Anne-Baba İlgilenim Düzeyi Ölçüm Modelinin Sınanması

Sporda Anne-Baba İlgilenim Ölçeği' ne ait Üç Faktörlü Ölçme modeline ilişkin standardize edilmiş çözümleme değerleri Şekil 2'de gösterilmiştir. Diagramdaki her çizgi üstünde yer alan sayılar parametre tahminleridir. Buna göre 19 hata için, 19 faktör yükleri için, 3 tane de

faktörler arası hata varyansı olmak üzere toplam 41 parametre bulunmaktadır.

Diagrama bakıldığında (Şekil 2), P2 maddesine ilişkin parametre değerinin 0.42, P3 maddesine ilişkin parametre değerinin 0.09, P4 maddesine ilişkin parametre değerinin 0.03, P5 maddesine ilişkin parametre değerinin 0.47, P19 maddesine ilişkin parametre değerinin 0.67, P6 maddesine ilişkin parametre değerinin 0.52, P8 maddesine ilişkin parametre değerinin 0.55, P10 maddesine ilişkin parametre değerinin 0.67, P18 maddesine ilişkin parametre değerinin 0.63, P1 maddesine ilişkin parametre değerinin 0.54, P7 maddesine ilişkin parametre değerinin 0.71 ve P9 maddesine ilişkin parametre değerinin 0.33 olduğu görülmektedir. P11 maddesine ilişkin parametre değerinin 0.44 olduğu görülmektedir. P12 maddesine ilişkin parametre değerinin 0.56 olduğu görülmektedir. P13 maddesine ilişkin parametre değerinin 0.53 olduğu görülmektedir. P14 maddesine ilişkin parametre değerinin 0.71 olduğu görülmektedir. P15 maddesine ilişkin parametre değerinin 0.65 olduğu görülmektedir. P16 maddesine ilişkin parametre değerinin 0.56 olduğu görülmektedir. P17 maddesine ilişkin parametre değerinin 0.62 olduğu görülmektedir. Bu değerler, gözlenen değişkenler ve örtük değişken arasında tek yönlü doğrusal ilişki ifade eden bu parametrelerin istatistiksel olarak anlamlı olduğunu ortaya koymaktadır. Bunun yanı sıra, faktörler arası korelasyonlar incelendiğinde, Aktif İlgilenim ile Pozitif duygusal destek arasındaki korelasyonun -0.15; Aktif İlgilenim ile Yönlendirici Davranış arasındaki korelasyonun 0.90; Pozitif duygusal destek ile Yönlendirici Davranış arasındaki korelasyonun ise -0.06 olduğu görülmektedir.

Chi-Square=428.16, df=149, P-value=0.00000, RMSEA=0.083

Şekil 2. Sporda Anne-Baba İlgilenim Ölçeğine ait üç faktörlü ölçme modeline ilişkin standardize edilmiş çözümleme değerlerinin diyagramı

Önceden belirlenmiş teorik bir modelin test edildiği varsayımıyla, bir örtük değişken içerisinde en yüksek ölçüm değerlerine [parameter estimates], yani faktör yük değerini belirleyen yüksek Lambda değeri, her bir gözlenen değişken (madde) ile örtük değişken arasındaki ilişkinin gücünü belirleyen yüksek çoklu korelasyonun karesi değeri ve ilişkilerin manidarlığını gösteren yüksek t değerine sahip olan maddeler öncelikli olarak tercih edilmiştir. Bu değerler Tablo 4’de sunulmuştur.

Tablo 4. Sporda Anne-Baba İlgilenim ölçüm modeline ilişkin maddelerin Lambda, çoklu korelasyonun karesi ve t değerleri

	λ	t	R ²
P1	0.75	9.08	0.30
P2	0.57	6.27	0.17
P3	0.09	1.34	0.01
P4	0.03	0.49	0.00
P5	0.45	7.14	0.22
P6	0.36	7.53	0.27
P7	1.00	12.65	0.50
P8	0.39	8.00	0.31
P9	0.38	5.19	0.11
P10	0.60	9.62	0.45
P11	0.61	7.06	0.19
P12	0.84	9.34	0.31
P13	0.65	8.84	0.28
P14	0.97	12.55	0.50
P15	0.86	11.38	0.43
P16	0.70	9.47	0.32
P17	0.89	10.63	0.38
P18	0.50	9.06	0.39
P19	1.00	10.02	0.45

Her bir gözlenen değişkende örtük değişkeni tarafından açıklanan varyans değerleri incelendiğinde; değerlerin 0,00 ile 0,50; Lambda değerlerinin 0,03 ile 0,97 arasında ve t değerlerinin 0,49 ile 12,65 arasında değiştiği görülmektedir.

3.1.1.2. Sporda Anne-Baba İlgilenim Ölçüm Modelinin Uyum İndekslerinin Hesaplanması

Model uyumu için parametre tahminlerinin ardından model uyum indekslerine bakılmalıdır. Model uyum indeksleri ile ilgili ayrıntılı bilgi, verilerin analizi ve değerlendirme teknikleri başlığı altında açıklanmıştır. χ^2 değerinin serbestlik derecesine oranının 3'den küçük olması mükemmel uyumu göstermektedir. Modelin uygunluğu için hesaplanan $\chi^2 /sd= 428.16/149= 2.87$ olarak hesaplanmıştır. Bu değerde modelin kabul edilebilir uyum değerine sahip olduğunu göstermektedir. Diğer uyum iyiliği indeks değerleri ise, RMSEA = 0.083, SRMR = 0.076, GFI = 0.86, AGFI = 0.82, NFI = 0.71; NNFI = 0.77, CFI = 0.80 olarak hesaplanmıştır. Modele ilişkin uyum indeksleri Tablo 5'de toplu olarak gösterilmektedir.

Tablo 5. Sporda Anne-Baba İlgilenim Ölçeğinin ölçüm modeline ait uyum indeksleri

(χ^2/sd)	RMSEA	SRMR	GFI	AGFI	NFI	NNFI	CFI
428.16/149	0.83	0.76	0.86	0.82	0.71	0.77	0.80

Uyum indekslerine ait genel ölçütlere karşılaştırıldığında, bu çalışmaya ait değerlerin kabul edilebilir ölçüler içerisinde olmadığı görülmektedir. Değerlerin ölçüt değerlerin çok az altında kalması örneklem boyutuyla veya modelin karmaşıklığıyla da ilişkilendirilebilir. Modelin tekrar ele alınması gerekliliği bulunmaktadır.

3.1.1.3. Sporda Anne-Baba İlgilenim Ölçüm Modelinin Değerlendirilmesi

Sporda Anne-Baba İlgilenim ölçme modeline ilişkin analiz sonuçları incelendiğinde; Aktif İlgilenim alt boyutuna ait P2, P3, P4, P5 maddeleri ve Yönlendirici Davranış alt boyutunun P9, P11 maddelerine ilişkin faktör yüklerinin 0.50'nin altında olması maddelerin işleyişinde bir sorun olduğunu ortaya koymaktadır. Ayrıca Aktif İlgilenim alt ölçeğine ait diğer maddeler çıkarıldığında P19 maddesine ilişkin faktör yükünün 0.50'nin üstünde olmasına rağmen örtük değişkenin tek bir gözlenen değişken ile değerlendirilemeyeceği göz önünde bulundurularak maddenin çıkarılmasının model açısından daha anlamlı olacağı düşünülmüştür. Dolayısıyla yukarıda ifade edilen maddelerin ölçüm aracına ilişkin modelden çıkarılarak modelin yeniden test edilmesi yolu izlenmiştir.

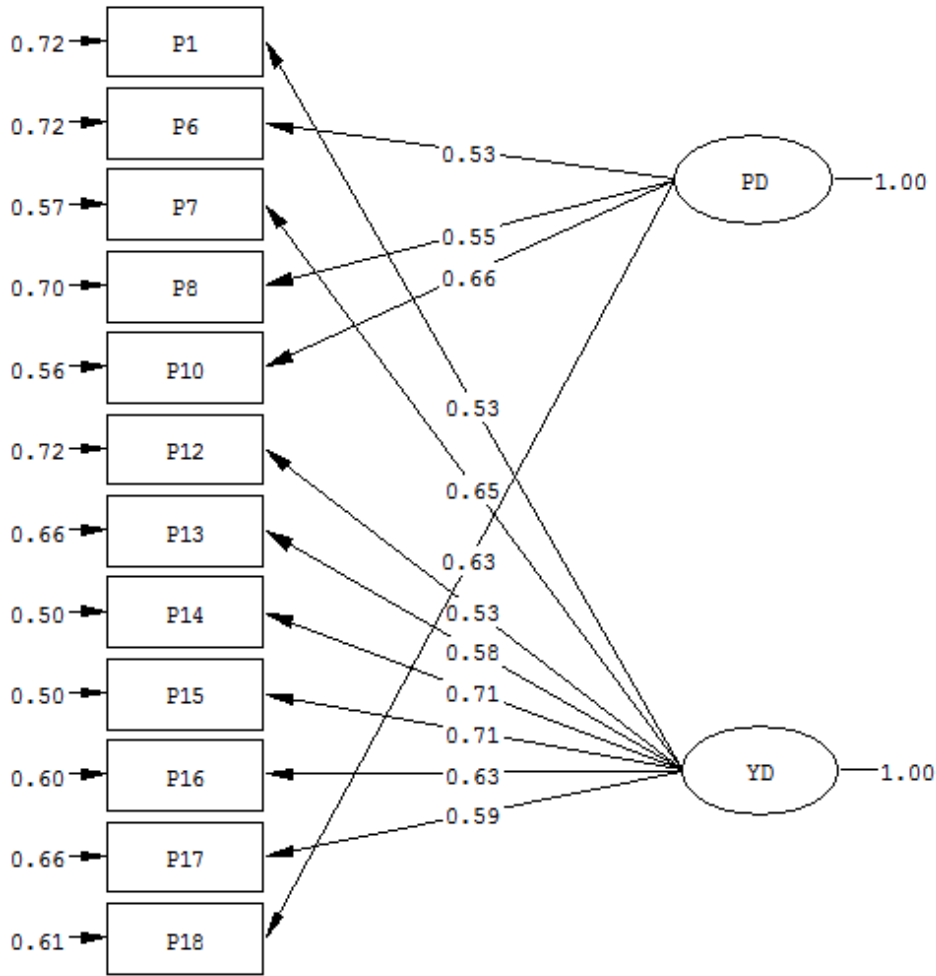
3.1.2. 12 Maddelik Sporda Anne-Baba İlgilenim Ölçeği'ne Doğrulayıcı Faktör Analizinin (DFA) Uygulanması ve Sonuçları

12 maddelik Sporda Anne-Baba İlgilenim Ölçeği' ne ilişkin doğrulayıcı faktör analizinin uygulaması, ölçüm modelinin sınanması ve değerlendirilmesi şeklinde iki aşamada gerçekleştirilmiştir.

3.1.2.1. 12 Maddelik Sporda Anne-Baba İlgilenim Ölçeği' ne ilişkin Ölçüm Modelinin Sınanması ve Uyum İndekslerinin Hesaplanması

Sporda Anne-Baba İlgilenim Düzeyi Ölçeği' ne ait İki Faktörlü Ölçme modeline ilişkin standardize edilmiş çözümleme değerleri Şekil 3'de gösterilmiştir. Diagramdaki her çizgi üstünde yer alan sayılar parametre tahminleridir. Buna göre 12 hata için, 12 faktör yükleri olmak üzere toplam 24 parametre bulunmaktadır.

Diagrama bakıldığında (Şekil 3), P6 maddesine ilişkin parametre değerinin 0.53, P8 maddesine ilişkin parametre değerinin 0.55, P10 maddesine ilişkin parametre değerinin 0.66, P18 maddesine ilişkin parametre değerinin 0.63 olduğu görülmektedir. P1 maddesine ilişkin parametre değerinin 0.53, P7 maddesine ilişkin parametre değerinin 0.65, P12 maddesine ilişkin parametre değerinin 0.53 olduğu görülmektedir. P13 maddesine ilişkin parametre değerinin 0.58, P14 maddesine ilişkin parametre değerinin 0.71, P15 maddesine ilişkin parametre değerinin 0.71, P16 maddesine ilişkin parametre değerinin 0.63 ve P17 maddesine ilişkin parametre değerinin 0.59 olduğu görülmektedir.

Chi-Square=161.40, df=54, P-value=0.00000, RMSEA=0.086

Şekil 3. 12 maddeli ve 2 alt boyutlu ölçme modeline ilişkin standardize edilmiş çözümleme değerlerinin diyagramı

Önceden belirlenmiş teorik bir modelin test edildiği varsayımıyla, bir örtük değişken içerisinde en yüksek ölçüm değerlerine [parameter estimates], yani faktör yük değerini belirleyen yüksek Lambda değeri, her bir gözlenen değişken (madde) ile örtük değişken arasındaki ilişkinin gücünü belirleyen yüksek çoklu korelasyonun karesi değeri ve ilişkilerin manidarlığını gösteren yüksek t değerine sahip olan maddeler öncelikli olarak tercih edilmiştir. Bu değerler Tablo 6'de sunulmuştur. Her bir gözlenen değişkende örtük değişkeni tarafından açıklanan varyans değerlerinin 0.28 ile 0.50; Lambda değerlerinin 0.37 ile 0.97; t değerlerinin ise 8.65 ile 12.38 arasında değiştiği görülmektedir.

Tablo 6. Sporda Anne-Baba İlgilenim ölçüm modeline ilişkin maddelerin Lambda, çoklu korelasyonun karesi ve t değerleri

	λ	t	R^2
P1	0.73	8.65	0.28
P6	0.37	7.65	0.28
P7	0.93	11.20	0.43
P8	0.39	7.98	0.31
P10	0.59	9.49	0.39
P12	0.80	8.71	0.28
P13	0.71	9.63	0.34
P14	0.97	12.38	0.50
P15	0.93	12.31	0.50
P16	0.77	10.61	0.39
P17	0.84	9.77	0.34
P18	0.50	9.04	0.39

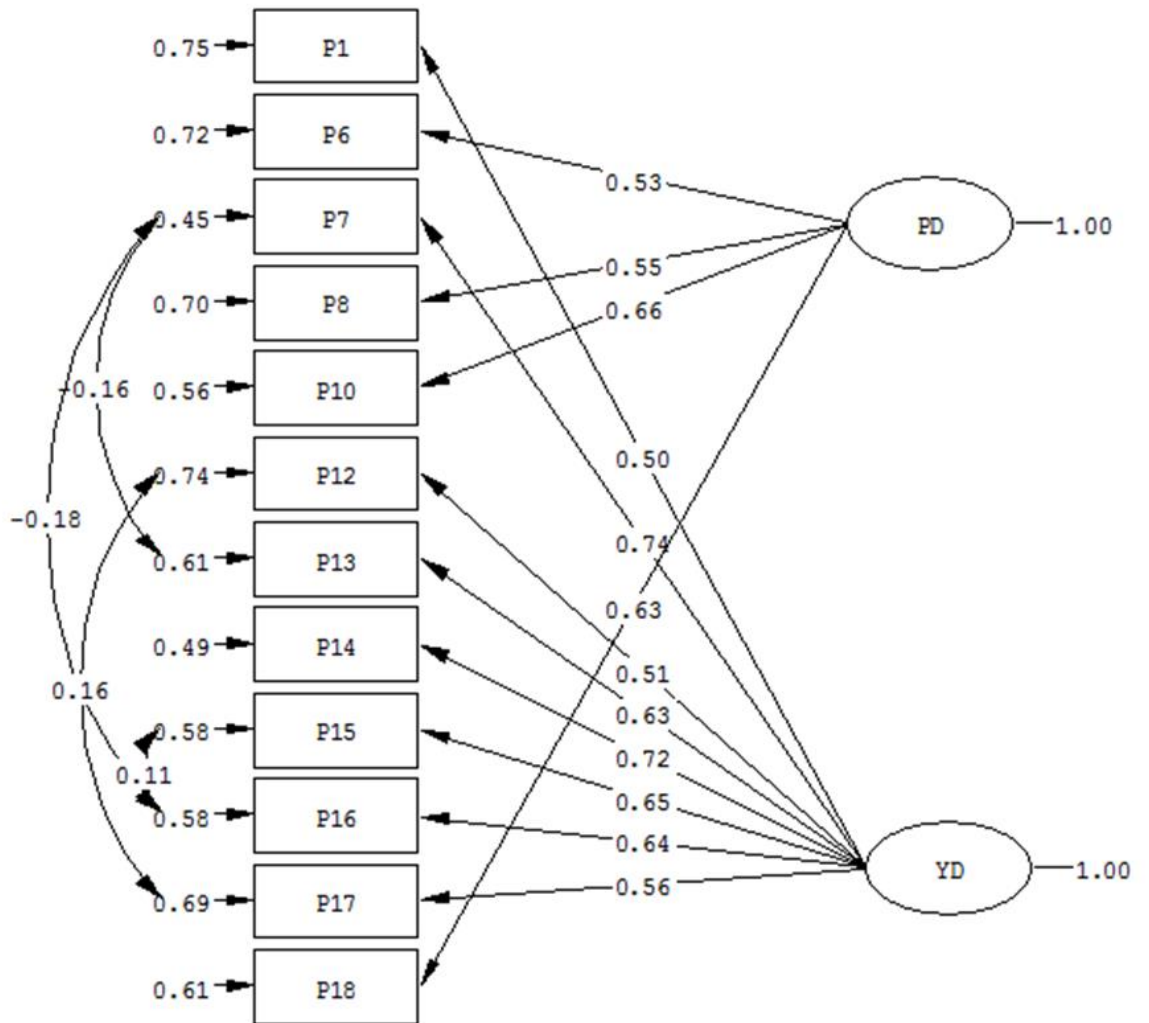
Model uyumu için parametre tahminlerinin ardından model uyum indekslerine bakıldığında, modelin uygunluğu için hesaplanan $\chi^2 / sd = 161.40/54 = 2.99$ olarak hesaplanmıştır. Bu değerde modelin kabul edilebilir uyum değerine sahip olduğunu göstermektedir. Diğer uyum iyiliği indeks değerleri ise RMSEA = 0.086, SRMR = 0.070, GFI = 0.91, AGFI = 0.87, NFI = 0.83; NNFI = 0.86, CFI = 0.88 olarak hesaplanmıştır. 2. modele ilişkin uyum indeksleri Tablo 7’de toplu olarak gösterilmektedir.

Tablo 7. Sporda Anne-Baba İlgilenim Ölçeği’ne modeline ait uyum indeksleri

(χ^2/sd)	RMSEA	SRMR	GFI	AGFI	NFI	NNFI	CFI
161.40/54	0.86	0.70	0.91	0.87	0.83	0.86	0.88

Uyum indekslerine ait genel ölçütlere karşılaştırıldığında, yapılan düzeltmelerde bu çalışmaya ait değerlerin kabul edilebilir uyum indeksi ölçüleri içerisinde olduğu görülmektedir. Her faktör kendisini oluşturan soruları doğru biçimde temsil etmektedir. Sonuç olarak Sporda Anne-Baba İlgilenim ölçme modeline ilişkin uyum indeksleri ve temel parametre tahminleri modelin verilerle uyum içerisinde olduğunu göstermektedir. Ancak modelin daha uygun hale gelmesi için model, hata kovaryanlarının ilişkilendirilmesine ilişkin olarak 7 tane düzeltme indeksi önermiştir. Gözlenen değişkenlerin hataları arasındaki kovaryans tanımlamasına ilişkin yapılan düzeltme indekslerinden modelde en fazla iyileşmeye neden olan ve kuramsal olarak uygun 5 tanesi dikkate alınarak model yeniden test edilmiştir. Bunlar, Ki-kare değerinde yaklaşık olarak P10-P8 için 12; P12-P7 için 11.2; P14-P7 için 13.6; P16-P7 için 21.8; P16-P15 için 15.1; P17-P12 için 11.4 ve P18-P6 için 12 değerinde düşüşe neden olacak olan gözlenen değişkenlerin hataları arasında kovaryans tanımlanması gerektiğini bildiren düzeltmelerdir.

Sporda Anne-Baba İlgilenim Ölçeği'ne ait İki Faktörlü Ölçme modeline ilişkin önerilen düzeltmeleri de içeren ölçüm modeli Şekil 4'de sunulmuştur. Buna göre 12 hata için, 12 faktör yükü ve 3 hata varyansları arasındaki ilişkiler olmak üzere toplam 27 parametre incelenmiştir.

Chi-Square=98.10, df=50, P-value=0.00006, RMSEA=0.060

Şekil 4. Önerilen düzeltmelerle 12 maddeli iki faktörlü ölçme modeline ilişkin diyagram

Yapılan düzeltme sonrasında standardize edilmiş çözümleme değerleri incelendiğinde, faktör yükü değerlerinin 0.50 ile 0.74; açıklanan varyans değerlerini 0.25 ile 0.56 ve t değerlerinin ise 7.66 ile 12.76 arasında

değiştii gör÷lmektedir. Bu değerler, gözlenen değişkenler ve örtük değişken arasında tek yönlü doğrusal ilişki ifade eden bu parametrelerin anlamlı olduğunu ortaya koymaktadır (Tablo 8).

Tablo 8. Düzeltme sonrası 12 maddeli 2 alt boyutlu ölçme modeline ilişkin maddelerin Lambda, çoklu korelasyonun karesi ve t değerleri

	λ	t	R ²
P1	0.70	8.26	0.25
P6	0.37	7.67	0.28
P7	1.05	12.70	0.55
P8	0.39	7.95	0.30
P10	0.59	9.49	0.44
P12	0.76	8.35	0.26
P13	0.76	10.21	0.39
P14	0.98	12.76	0.51
P15	0.85	11.08	0.42
P16	0.79	10.39	0.42
P17	0.80	9.35	0.31
P18	0.50	9.05	0.39

Model uyumu için parametre tahminlerinin ardından model uyum indekslerine bakılmıştır. Modelin uygunluğu için hesaplanan $\chi^2 / sd = 98.10/50 = 1.96$ olarak hesaplanmıştır. χ^2 değerinin serbestlik derecesine oranının 3'den küçük olması mükemmel uyumu göstermektedir. Diğer uyum iyiliği indeks değerleri ise RMSEA = 0.060, SRMR = 0.063, GFI = 0.94, AGFI = 0.91, NFI = 0.89; NNFI = 0.92, CFI = 0.94 olarak hesaplanmıştır. Modele ilişkin uyum indeksleri Tablo 9'da toplu olarak gösterilmektedir.

Tablo 9. Düzeltme sonrası 12 madde 2 Alt Boyutlu ölçme modeline ait uyum indeks değerleri

(χ^2 /sd)	RMSEA	SRMR	GFI	AGFI	NFI	NNFI	CFI
98.10/50	0.60	0.63	0.94	0.91	0.89	0.92	0.94

3.1.2.2. Sporda Anne-Baba İlgilenim Ölçüm Modelinin Değerlendirilmesi

Uyum indekslerine ait genel ölçütlere karşılaştırıldığında, yapılan düzeltmelerde bu çalışmaya ait değerlerin iyi uyum indeksi ölçüleri içerisinde olduğu görülmektedir. Her faktör kendisini oluşturan soruları doğru biçimde temsil etmektedir. Sonuç olarak, 12 maddelik 2 alt boyutlu Sporda Anne-Baba İlgilenim Ölçeği'ne ilişkin ölçme modelinin uyum indeksleri ve temel parametre tahminleri modelin verilerle uyum içerisinde olduğunu göstermektedir.

3.2. Sporda Anne-Baba İlgilenim Ölçeği'ne Ait Güvenirlik Bulguları

Sporda Anne-Baba İlgilenim Ölçeği'ne ait Yönlendirici Davranış ve Pozitif Duygusal Destek alt ölçeklerine ilişkin güvenilirlik katsayılarını belirlemek için Cronbach alfa değerlerine bakılmıştır.

3.2.1. Yönlendirici Davranış Alt Ölçeğine İlişkin Güvenirlik Katsayısına İlişkin Bulgular

Tablo 10'da Yönlendirici davranış alt ölçeğine ilişkin maddelerin aritmetik ortalama, varyans ve standart sapma değerleri verilmiştir. Buna göre 8 maddeden oluşan alt ölçeğin maddelerinin aritmetik ortalama ve

standart sapma değerlerinin 26.71 ± 7.343 olduğu ve varyans değerlerinin 53.921 olduğu görülmektedir (Tablo 10).

Tablo 10. Yönlendirici Davranış alt ölçeğine ilişkin maddelerin aritmetik ortalama, varyans ve standart sapma değerleri

n	Madde sayısı	Art.Ort.	Varyans	Ss
272	8	26.71	53.921	7.343

Yönlendirici Davranış alt ölçeğine ait maddeler arası korelasyon matrisi Tablo 11’de sunulmuştur. Buna göre, alt ölçeğe ait maddelerden P1 ile P7 arasındaki korelasyonun 0.374, P1 ile P12 arasındaki korelasyonun 0.297, P1 ile P13 arasındaki korelasyonun 0.253, P1 ile P14 arasındaki korelasyonun 0.35, P1 ile P15 arasındaki korelasyonun 0.385, P1 ile P16 arasındaki korelasyonun 0.317, P1 ile P17 arasındaki korelasyonun 0.352 olduğu görülmektedir. P7 ile P12 arasındaki korelasyonun 0.461, P7 ile P13 arasındaki korelasyonun 0.293, P7 ile P14 arasındaki korelasyonun 0.555, P7 ile P15 arasındaki korelasyonun 0.412, P7 ile P16 arasındaki korelasyonun 0.272, P7 ile P17 arasındaki korelasyonun 0.441, olduğu görülmektedir. P12 ile P13 arasındaki korelasyonun 0.272, P12 ile P14 arasındaki korelasyonun 0.311, P12 ile P15 arasındaki korelasyonun 0.351, P12 ile P16 arasındaki korelasyonun 0.246, P12 ile P17 arasındaki korelasyonun 0.438 olduğu görülmektedir. P13 ile P14 arasındaki korelasyonun 0.468, P13 ile P15 arasındaki korelasyonun 0.471, P13 ile P16 arasındaki korelasyonun 0.451, P13 ile P17 arasındaki korelasyonun 0.243 olduğu görülmektedir. P14 ile P15 arasındaki korelasyonun 0.477, P14 ile P16 arasındaki korelasyonun 0.425, P14 ile P17 arasındaki korelasyonun 0.374 olduğu görülmektedir. P15 ile P16 arasındaki korelasyonun 0.547, P15 ile P17 arasındaki korelasyonun 0.343 olduğu görülmektedir. P16 ile P17 arasındaki

korelasyonun 0.417 olduğu görülmektedir. Bu değerler maddeler arası korelasyon değerlerinin orta düzeyde olduğunu ortaya koymaktadır.

Tablo 11. Yönlendirici Davranış alt ölçeğine ait maddeler arası korelasyon matrisi

Madde	P1	P7	P12	P13	P14	P15	P16	P17
P1	1.00							
P7	0.37	1.00						
P12	0.29	0.46	1.00					
P13	0.25	0.29	0.27	1.00				
P14	0.35	0.56	0.31	0.47	1.00			
P15	0.39	0.41	0.35	0.47	0.48	1.00		
P16	0.32	0.27	0.25	0.45	0.43	0.55	1.00	
P17	0.35	0.44	0.44	0.243	0.37	0.34	0.42	1.00

Tablo 12’de Yönlendirici Davranış alt ölçeğine ait Cronbach Alpha değeri verilmiştir. Buna göre alt ölçeğin sahip olduğu 0.83 Cronbach Alpha değeri. alt ölçeğin maddelerinin güvenirlik değerinin oldukça yüksek olduğunu ortaya koymaktadır. Yönlendirici Davranış alt ölçeğine ilişkin her bir maddeyi incelediğimizde. her bir maddenin alt ölçeğin oluşumuna katkı sağladığı görülmektedir (Tablo 13).

Tablo 12. Yönlendirici Davranış alt ölçeğine ait Cronbach Alfa değeri

Yönlendirici Davranış alt ölçeğine ait Cronbach Alfa değeri	0.83
---	------

Tablo 13. Yönlendirici Davranış alt ölçeğine ilişkin her bir maddenin analizi

Madde	Madde silindiğinde aritmetik ortalama	Madde silindiğinde varyans	Madde – toplam korelasyonu	Madde silindiğinde alpha değeri
P1	23.38	43.28	0.48	0.24
P7	23.93	41.04	0.60	0.45
P12	23.57	42.09	0.50	0.31
P13	22.91	44.30	0.50	0.37
P14	23.41	41.05	0.62	0.45
P15	23.11	41.59	0.63	0.45
P16	23.03	43.20	0.55	0.41
P17	23.60	41.69	0.55	0.35

3.2.2. Pozitif Duygusal Destek Alt Ölçeğine İlişkin Güvenirlik Katsayısına İlişkin Bulgular

Tablo 14’de Pozitif duygusal destek alt ölçeğine ilişkin maddelerin aritmetik ortalama, varyans ve standart sapma değerleri verilmiştir. Buna göre 4 maddeden oluşan alt ölçeğin maddelerinin aritmetik ortalama ve standart sapma değerlerinin 17.69 ± 2.23 olduğu ve varyans değerlerinin 4.96 olduğu görülmektedir.

Tablo 14. Pozitif Duygusal Destek alt ölçeğine ilişkin maddelerin aritmetik ortalama, varyans ve standart sapma değerleri

n	Madde sayısı	Art.Ort.	Varyans	Ss
272	4	17.69	4.96	2.23

Pozitif duygusal destek alt ölçeğine ait maddeler arası korelasyon matrisi Tablo 15’de sunulmuştur. Buna göre. alt ölçeğe ait maddelerin korelasyon değerlerinin 0.27 ile 0.44 arasında değiştiği görülmektedir. Bu değerler maddeler arası korelasyon değerlerinin yüksek olduğunu ortaya koymaktadır.

Tablo 15. Pozitif Duygusal Destek alt ölçeğine ait maddeler arası korelasyon matrisi

Madde	P6	P8	P10	P18
P6	1.00			
P8	0.27	1.00		
P10	0.30	0.44	1.00	
P18	0.42	0.29	0.40	1.00

Tablo 16’de Pozitif duygusal destek alt ölçeğine ait Cronbach Alpha değeri verilmiştir. Buna göre alt ölçeğin sahip olduğu 0.68 Cronbach Alpha değeri. alt ölçeğin maddelerinin güvenilirlik değerinin oldukça yüksek olduğunu ortaya koymaktadır. Pozitif duygusal destek alt ölçeğine ilişkin her bir maddeyi incelediğimizde. her bir maddenin alt ölçeğin oluşumuna katkı sağladığı görülmektedir (Tablo 17).

Tablo 16. Pozitif Duygusal Destek alt ölçeğine ait Cronbach Alpha değeri

Pozitif Duygusal Destek	
Alt ölçeğinin	
Cronbach Alfa	0.68
Değeri	

Tablo 17. Pozitif Duygusal Destek alt ölçeğine ilişkin her bir maddenin analizi

Madde	Madde silindiğinde aritmetik ortalama	Madde silindiğinde varyans	Madde – toplam korelasyonu	Madde silindiğinde alpha değeri
P6	13.16	3.34	0.49	0.28
P8	13.24	3.39	0.44	0.27
P10	13.42	2.67	0.51	0.29
P18	13.24	2.30	0.50	0.27

4.BÖLÜM

ERGEN BASKETBOLCULARDA ANNE-BABANIN SPORA İLGİLENİM DÜZEYLERİ İLE BENLİK SAYGISI VE BAŞARI ALGISI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

4.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırma tarama modelinde betimsel bir araştırmadır. Araştırmada, ergen basketbolcularda anne-babanın spora katılım düzeyleri ile benlik saygısı ve başarı algısı arasındaki ilişki açıklanmaya çalışılmıştır.

4.2. Araştırmada Evren ve Örneklem

Çalışma popülasyonu oluşturan ergen sporcuların demografik verileri değerlendirildiğinde % 17.8'inin (80) kız, % 82.8'nin (370) ise erkek sporcular olduğu görülmektedir (Tablo 18). Toplam 450 sporcudan oluşan çalışma grubunun yaş aralığı 12-15 ve yaş ortalaması 13.52 ± 1.22 'dir (Tablo 19). Bu sporcuların 251'inin (% 55.8) Küçük Takım kategorisinde, 199'unun da (% 44.2) Yıldız Takım kategorisinde spor faaliyetlerine devam ettikleri görülmektedir (Tablo 20).

Tablo 18. Çalışmaya katılan sporcuların cinsiyete göre dağılımı

		n	%
Cinsiyet	Kız	80	17.8
	Erkek	370	82.8
	Toplam	450	100

Tablo 19. Çalışmaya katılan sporcuların yaş aralığına göre dağılımı

Yaş	n	%
12 Yaş	133	29.6
13 Yaş	96	21.3
14 Yaş	75	16.7
15 Yaş	146	32.4
Toplam	450	100

Tablo 20. Çalışmaya katılanların oynadıkları kategorilere göre dağılımı

Takım	n	%
Küçük Takım	251	55.8
Yıldız Takım	199	44.2
Toplam	450	100

Çalışmaya dahil olan sporcuların maçlara kimlerle gittiği sorusuna 151'inin (% 33.6) "annem", 168'inin (% 37.3) "babam", 131'inin (% 29.1) ise "diğer" yanıtı verdiği görülmüştür (Tablo 21). Sporcuların sportif malzemelerini alan kimin aldığı analiz edildiğinde 189'unun (% 42) annesinin, 240'inin (% 53.3) babasının ve 21'inin (% 4.7) ise diğer kişiler tarafından alındığı görülmektedir (Tablo 22). Ayrıca çocukların spor ile ilgili sorun ve sıkıntılarını çoğunlukla babaları ile (n=266, % 59.1) paylaşırken, anneler ikinci sırada (n=101, % 22.4), diğer yakınlar ise üçüncü (n=83, %18.4) sırada yer almaktadır (Tablo 23).

Tablo 21. Çalışmaya katılan sporcuların maçlara kiminle gittiğine göre dağılımı

	n	%
Annem	151	33.6
Babam	168	37.3
Diğer	131	29.1
Toplam	450	100

Tablo 22. Çalışmaya katılan sporcuların sportif malzemelerinin kimin aldığına göre dağılımı

	n	%
Annem	189	42
Babam	240	53.3
Diğer	21	4.7
Toplam	450	100

Tablo 23. Çalışmaya katılan sporcuların kiminle iletişim kurduğuna göre dağılımı

	n	%
Annem	101	22.4
Babam	266	59.1
Diğer	83	18.4
Toplam	450	100

4.3. Verilerin Toplanmasında Kullanılan Gereçler

4.3.1. Kişisel Bilgi Formu

İzmir ilinde bulunan basketbol kulüplerinin alt yapılarında lisanslı olarak basketbol oynayan kız ve erkek oyunculara ait demografik bilgilerin yer aldığı bu form, araştırmacı tarafından hazırlanmıştır (Ek 1). Kişisel bilgi formunda sporcuların cinsiyeti, yaşı, spora başlama yaşları, oynadıkları kulüp, oynadıkları takım, antrenman/müşabakaya kim tarafından götürüldüğü, spor malzemelerinin kim tarafından alındığı ve spor ile ilgili daha çok kiminle iletişimde olduğuna dair bilgilerin elde edilmesi amaçlanmıştır.

4.3.2. Sporda Anne-Baba İlgilenim Ölçeği

Sporda Anne-baba İlgilenim Ölçeği, Martin Lee ve Sandra Maclean tarafından geliştirilmiştir (5). Wuerth ve ark. genç sporcuların kariyerinde anne-babanın ilgileniminin bağlantısını araştırmak için Sporda Anne-Baba İlgilenim Ölçeği'ni kullanmışlardır (6). Yapılan Türk sporcular için yapılan geçerlik ve güvenirlik sonuçları, orijinal halinden farklı şekilde 12 maddelik ve 2 alt başlıktan oluştuğunu ortaya koymuştur (Ek 2). Çalışmada, Modelin uygunluğu için $\chi^2 / sd = 98.10/50 = 1.96$ olarak hesaplanmıştır. Diğer uyum iyiliği indeks değerleri ise RMSEA = 0.060, SRMR = 0.063, GFI = 0.94, AGFI = 0.91, NFI = 0.89; NNFI = 0.92, CFI = 0.94 olarak hesaplanmıştır. Cronbach alfa iç tutarlık katsayıları, Yönlendirici Davranış için 0.83 ve Pozitif Duygusal Destek için ise 0.68 olarak bulunmuştur

4.3.3. Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği

Rosenberg tarafından geliştirilmiş olan ölçeğin Türkçe uyarlaması Çuhadaroğlu tarafından yapılmıştır. 63 maddeden oluşan ölçeğin 12 alt ölçeği vardır. Bu araştırmada sadece benlik saygısı alt ölçeği kullanılmıştır

(Ek 4). Guttman ölçüm şekline göre düzenlenmiş 6 madde ve 10 sorudan oluşan testte olumlu ve olumsuz yüklü maddeler ardışık olarak sıralanmıştır. Ölçeğin değerlendirme sistemine göre ölçekten 0-6 arasında puan alınmaktadır. Sayısal ölçümlerle yapılan karşılaştırmalarda benlik saygısı yüksek (0-1), orta (2-4) ve düşük (5-6) olarak değerlendirilmektedir (54, 76). Çuhadaroğlu tarafından Türkçe'ye uyarlanan ölçeğin geçerlik ve güvenirlik çalışması Tuğrul tarafından yapılmıştır. Ölçeğin geçerlik çalışmasında benlik saygısı için beş ayrı sınıftan rastgele seçilmiş beşer öğrenci ile görüşmeler yapılmıştır. Benlik saygısının değerlendirilmesine yönelik olarak yapılmış bu görüşmeler ile yapılan değerlendirmelerde öğrencilerin kendilerine ilişkin görüşlerine göre benlik saygıları yüksek, orta ve düşük olarak derecelendirilmiştir. Daha sonra aynı öğrenciler Rosenberg benlik saygısı ölçeğinden aldıkları puanlara göre yüksek, orta ve düşük olarak gruplandırılmıştır. Görüşmelerden ve benlik saygısı ölçeğinden elde edilen sonuçlar arasındaki uygunluk Pearson Momentler çarpımı korelasyon yöntemi ile hesaplanmış, geçerlik katsayısı 0.71 olarak bulunmuştur. Güvenirlik çalışması için test-tekrar test güvenirlik yöntemi kullanılmıştır. Testin ilk verilışinden bir ay sonra aynı deneklere test ikinci kez uygulanarak alınan puanlar arasındaki korelasyon katsayısı 0.75 olarak bulunmuştur (54, 77).

4.3.4. Başarı Algısı Envanteri

Sporcuların başarı algılarını belirlemek için Roberts, Treasure ve Balague (78) tarafından geliştirilen ve Türkçe uyarlaması Kazak Çetinkalp (79) tarafından yapılmış Başarı Algısı Envanteri-Çocuk Versiyonu (The Perception of Success Questionnaire- Children's Version, POSQ-CH) kullanılmıştır (Ek 5). Envanter, yargıların beşli değerlendirme basamağına göre yapıldığı 6'sı görev, 6'sı ego yönelimi olmak üzere 12 maddeden oluşmakta ve iki alt boyutu içermektedir. Görev yönelimi maddelerine örnek olarak "Spor yaparken, gerçekten gelişme gösterdiğim zaman kendimi çok başarılı hissederim"; ego yönelimi maddelerine örnek olarak

“Spor yaparken, diğ er sporcuları yendiğim zaman kendimi çok başarılı hissedirim” verilebilir. Kazak  etinkalp tarafından 11-15 yaşları arasındaki sporcu grubu üzerinde yapılan geçerlik ve güvenirlik çalışması yapılmıştır.  l eğinin yapı geçerliliğini test etmek için, temel bileşenler faktör analizi kullanılmıştır. Madde ayırt ediciliğı için bu altı alt  l eğinin her birindeki maddelerin madde-toplam test korelasyonlarına bakıldığında, değerlerin pozitif ve yüksek olduğu belirlenmiştir. Cronbach alpha değerleri, görev yönelimi alt  l eğı için 0.79 ve ego yönelimi alt  l eğı için ise 0.77 olarak bulunmuştur. Bulgular, Başarı Algısı Envanterinin  ocuk Versiyonu’nun Türk sporcuları için kullanılabilecek bir ölçek olduğunu göstermektedir (79).

4.4. Veri Toplama Yöntem ve Süresi

Veri toplanma sürecinde anket tekniğı kullanılmıştır. Anket formları 2015–2016 yılları arasında toplanmıştır. Çalışma  nerisi sunulup, kabul yazısı alınmasının ardından Ege Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğı Kurulu tarafından etik kurul onayı da (Ek 7) alınarak çalışma verilerinin toplanma aşamasına geçilmiştir. Veri toplama sürecinin ilk aşamasında çalışma yapılan basketbol kulüpleri ile çalışma yürütebilmek için için ilgili kulüplerin yöneticileri ve antrenörleri ile iletişime geçilerek gerekli izinlerin alınması sağlanmıştır. Ayrıca, anne-babalarından gerekli izinlerin alınması için çalışmaya katılan sporculara katılım onay formu dağıtılmıştır. Katılım onay formlarının toplanmasından sonra, çalışmaya dahil olan sporculara araştırmacı tarafından çalışma hakkında yazılı ve sözlü açıklama yapılarak anket formları dağıtılmıştır. Sporcuların anketleri doldurması araştırmacı ve antrenörlerin denetimi altında gerçekleştirilerek formlarının hatasız toplanması sağlanmıştır.

4.5. Veri Analizi

Araştırmada elde edilen veri IBM SPSS statistics 20 paket programına aktarılmıştır. Araştırma grubunun özelliklerinin tanımlanması için betimsel istatistikler (aritmetik ortalama, standart sapma, yüzde) yapılmıştır. Çalışmada il olarak Sporda anne-babanın dahil olma, başarı algıları ve benlik saygısı düzeylerinin bazı değişkenlere göre karşılaştırılmasına yer verilmiştir. Karşılaştırmalar için Bağımsız gruplar için t testi yapılmıştır. Daha sonra değişkenler arasındaki ilişkinin test edilebilmesi için Pearson Momentler Çarpım Korelasyonu analizi yapılmıştır. Sporda anne-babanın dahil olma düzeylerinin, başarı algıları ve benlik saygısı düzeylerini öngörüp öngörmediğini değerlendirmek amacıyla Çoklu regresyon analizi (adımsal yöntem-Stepwise) gerçekleştirilmiştir.

5.BÖLÜM

ERGEN BASKETBOLCULARDA ANNE-BABANIN SPORA İLGİLENİM DÜZEYLERİ İLE BENLİK SAYGISI VE BAŞARI ALGISI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ ÇALIŞMASINA İLİŞKİN BULGULAR

5.1. Sporda Anne-Babanın İlgilenimleri ile Başarı Algısı ve Benlik Saygısı Düzeylerinin Bazı Değişkenlere Göre Karşılaştırılması

Anne-babanın spora ilgilenim düzeyleri, başarı algısı ve benlik saygısı düzeylerine ilişkin puan ortalamaları kişisel bilgi formunda yer alan değişkenlere göre karşılaştırılmış ve elde edilen sonuçlar aşağıda sunulmuştur. Bu karşılaştırmalarda 2 grup karşılaştırmaları için Bağımsız gruplar için t-testi, 3 ve daha fazla gruplar için tek yönlü varyans analizi kullanılmıştır.

5.1.1. Cinsiyetlere Göre Çalışma Değişkenlerinin Karşılaştırılmasına İlişkin Bulgular

Sporda Anne Baba İlgilenim Ölçeği 'ne ait Pozitif Duygusal Destek ve Yönlendirici Davranış alt ölçekleri cinsiyet değişkeni göz önünde bulundurularak değerlendirilmiştir.

Kız ve erkek basketbolcuların Pozitif duygusal destek alt ölçeğine ait ortalama puanlarının farklılaşıp farklılaşmadığı bağımsız gruplar için t-testi ile hesaplanmıştır. t testi sonuçları değerlendirildiğinde (Tablo 24), 80 Kız (4.16 ± 0.80) ve 370 (4.24 ± 0.73) erkek katılımcı puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olmadığı görülmektedir ($t=-0.94$, $p>0.05$).

Tablo 24. Kız ve erkek katılımcıların Pozitif Duygusal Destek alt ölçeğine ilişkin t testi sonuçları

Cinsiyet	n	Art.ort	Ss	t
Kız	80	4.16	0.80	-0.94
Erkek	370	4.24	0.73	

Kız ve erkek basketbolcuların Yönlendirici davranış alt ölçeğine ait ortalama puanlarının farklılaşıp farklılaşmadığı bağımsız gruplar için t-testi ile hesaplanmıştır. Buna göre (Tablo 25), 80 Kız (3.10 ± 0.84) ve 370 (3.15 ± 0.96) erkek basketbol oyuncusunun puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olmadığı görülmektedir ($t = -0.43$, $p > 0.05$).

Tablo 25. Kız ve erkek katılımcıların Yönlendirici Davranış alt ölçeğine ilişkin t testi sonuçları

Cinsiyet	n	Art.ort	Ss	t
Kız	80	3.10	0.84	-0.43
Erkek	370	3.15	0.96	

Başarı Algısı Envanteri'nin Görev Yönelim ve Ego Yönelim alt ölçekleri cinsiyet değişkeni göz önünde bulundurularak değerlendirilmiştir. Görev yönelimi alt ölçeğine ait ortalama puanların cinsiyet açısından farklılaşıp farklılaşmadığı bağımsız gruplar için t-testi ile hesaplanmıştır. Sonuçları incelendiğinde (Tablo 26), 80 Kız (4.35 ± 0.63) ve 370 (4.30 ± 0.66) erkek basketbol oyuncusunun puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olmadığı görülmektedir ($t = 0.54$, $p > 0.05$).

Tablo 26. Kız ve erkek katılımcıların Görev Yönelimi alt ölçeğine ilişkin t testi sonuçları

Cinsiyet	n	Art.ort	Ss	t
Kız	80	4.35	0.63	0.54
Erkek	370	4.30	0.66	

Cinsiyet değişkeni göz önünde bulundurularak Ego yönelimi alt ölçeğine ait ortalama puanların farklılaşıp farklılaşmadığı bağımsız gruplar için t-testi ile hesaplanmıştır. Sonuçlar incelendiğinde (Tablo 27), 80 Kız (3.92 ± 0.70) ve 370 (3.82 ± 0.88) erkek basketbol oyuncusunun puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olmadığı görülmektedir ($t= 0.95, p>0.05$).

Tablo 27. Kız ve erkek katılımcıların Ego Yönelimi alt ölçeğine ilişkin t testi sonuçları

Cinsiyet	n	Art.ort	Ss	t
Kız	80	3.92	0.70	0.95
Erkek	370	3.82	0.88	

Kız ve erkek basketbolcuların Benlik Saygısı Envanteri ile elde edilen benlik saygısı ortalama puanlarının farklılaşıp farklılaşmadığı bağımsız gruplar için t-testi ile değerlendirilmiştir. Sonuçlar değerlendirildiğinde (Tablo 28), 80 Kız (2.86 ± 0.96) ve 370 (2.99 ± 0.85) erkek katılımcı

puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olmadığı görülmektedir ($t = -1.21$, $p > 0.05$).

Tablo 28. Kız ve erkek katılımcıların Benlik Saygısı ölçeğine ilişkin t testi sonuçları

Cinsiyet	n	Art.ort	Ss	t
Kız	80	2.86	0.96	-1.21
Erkek	370	2.99	0.85	

5.1.1. Sporcunun Oynadığı Takıma Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Bulgular

Sporda Anne Baba İlgilenim Ölçeği 'ne ait Pozitif Duygusal Destek ve Yönlendirici Davranış alt ölçekleri Oynanan Kategorije değişkeni göz önünde bulundurularak değerlendirilmiştir. Küçük ve yıldız takım basketbol oyuncularının Pozitif duygusal destek alt ölçeği ortalama puanlarının farklılaşıp farklılaşmadığı bağımsız gruplar için t-testi ile hesaplanmıştır. Sonuçlar değerlendirildiğinde (Tablo 29), 251 Küçük Takım (4.32 ± 0.70) ve 199 Yıldız Takım (4.10 ± 0.78)'da yer alan basketbolcuların puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu belirlenmiştir ($t = 3.14$, $p < 0.01$). Buna göre, küçük takımda yer alan basketbol oyuncularının pozitif duygusal destek düzeylerinin yıldız takımda yer alan basketbol oyuncularına göre daha yüksek ortalamaya sahip olduğu görülmektedir.

Tablo 29. Küçük Takım ve Yıldız Takım kategorilerinde oynayan katılımcıların Pozitif Duygusal Destek alt ölçeğine ilişkin t testi sonuçları

Takım	n	Art.ort	Ss	t
Küçük Takım	251	4.32	0.70	3.15**
Yıldız Takım	199	4.10	0.78	

**p<0.01

Küçük Takım ve Yıldız Takım kategorilerinde oynayan katılımcıların yönlendirici davranış alt ölçeğine ait ortalama puanlarının farklılaşp farklılaşmadığı bağımsız gruplar için t-testi ile hesaplanmıştır. t testi sonuçları değerlendirildiğinde (Tablo 30), 251 Küçük Takım (3.22 ± 0.88) ve 199 Yıldız Takım (3.03 ± 0.99) ile ilgilenen katılımcıların puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu görülmektedir ($t= 2.16$, $p<0.05$). Buna göre, küçük takımda yer alan basketbol oyuncularının yönlendirici davranışlar düzeylerinin yıldız takımda yer alan basketbol oyuncularına göre daha yüksek ortalamaya sahip olduğu bulunmuştur.

Tablo 30. Küçük Takım ve Yıldız Takım kategorilerinde oynayan katılımcıların Yönlendirici Davranış alt ölçeğine ilişkin t testi sonuçları

Takım	n	Art.ort	Ss	t
Küçük Takım	251	3.22	0.88	2.16*
Yıldız Takım	199	3.03	0.99	

*p<0.05

Başarı Algısı Envanteri'nin Görev Yönelim ve Ego Yönelim alt ölçeklerine ait ortalama puanlar, oynanan kategori değişkeni göz önünde bulundurularak karşılaştırılmıştır. Küçük Takım ve Yıldız Takım kategorilerinde oynayan katılımcıların Görev yönelimi alt ölçeğine ait ortalama puanları bağımsız gruplar için t-testi ile incelenmiştir. Sonuçlar değerlendirildiğinde (Tablo 31), 251 Küçük Takım (4.37 ± 0.63) ve 199 Yıldız Takım (4.24 ± 0.67) ile ilgilenen katılımcıların puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu görülmektedir ($t= 2.09$, $p<0.05$). Buna göre, küçük takımda yer alan basketbol oyuncularının görev yönelimi ortalama puanlarının yıldız takımda yer alan basketbol oyuncularına göre daha yüksek olduğu bulunmuştur.

Tablo 31. Küçük Takım ve Yıldız Takım kategorilerinde oynayan katılımcıların Görev Yönelim alt ölçeğine ilişkin t testi sonuçları

Takım	n	Art.ort	Ss	t
Küçük Takım	251	4.37	0.63	2.09*
Yıldız Takım	199	4.24	0.67	

* $p<0.05$

Küçük Takım ve Yıldız Takım kategorilerinde oynayan basketbolcuların ego yönelimi alt ölçeğine ait ortalama puanları bağımsız gruplar için t-testi ile incelenmiştir. Sonuçlar değerlendirildiğinde (Tablo 32), 251 Küçük Takım (3.90 ± 0.85) ve 199 Yıldız Takım (3.77 ± 0.86) ile ilgilenen katılımcıların puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olmadığı görülmektedir ($t= 1.58$, $p>0.05$).

Tablo 32. Küçük Takım ve Yıldız Takım kategorilerinde oynayan katılımcıların Ego Yönelim alt ölçeğine ilişkin t testi sonuçları

Takım	n	Art.ort	Ss	t
Küçük Takım	251	3.90	0.85	1.58
Yıldız Takım	199	3.77	0.86	

Küçük Takım ve Yıldız Takım kategorilerinde oynayan katılımcıların benlik saygısı ortalama puanları bağımsız gruplar için t-testi ile incelenmiştir. Sonuçlar değerlendirildiğinde (Tablo 33), 251 Küçük Takım (3.03 ± 0.85) ve 199 Yıldız Takım (2.89 ± 0.89) basketbol oyuncularının benlik saygısı ortalama puanlarının istatistiksel olarak farklılaşmadığı belirlenmiştir ($t= 1.79$, $p>0.05$).

Tablo 33. Küçük Takım ve Yıldız Takım kategorilerinde oynayan katılımcıların Benlik Saygısı ölçeğine ilişkin t testi sonuçları

Takım	n	Art.ort	Ss	t
Küçük Takım	251	3.03	0.85	1.79
Yıldız Takım	199	2.89	0.89	

5.2. Değişkenler Arasındaki Korelasyonlar

Çalışma değişkenleri arasındaki olası ilişkinin belirlenmesi amacıyla Pearson Korelasyon Analizi yapılmıştır ve analiz bulguları Tablo 34’de gösterilmektedir.

Tablo 34. Görev Yönelimi, Ego Yönelimi, Pozitif Destek, Yönlendirici Davranış ve Benlik Saygısı Arasındaki İlişki

	Görev Yönelimi	Ego Yönelimi	Pozitif Duygusal Destek	Yönlendirici Davranış
Görev Yönelimi	1			
Ego Yönelimi	0.61**	1		
Pozitif Duygusal Destek	0.28**	0.17**	1	
Yönlendirici Davranış	0.08	0.27**	0.18**	1
Benlik Saygısı	0.24**	0.13**	0.39**	-0.06

**p<0.01

Bulgular incelendiğinde, katılımcıların görev yöneliminin, ego yönelimi arasında istatistiksel olarak anlamlı ve yüksek ($r=0.61$, $p<0.01$) düzeyde ilişkisi olduğu gözlenirken, pozitif destek ($r=0.28$, $p<0.01$) ve benlik saygısı ($r=0.24$, $p<0.01$) ile istatistiksel olarak anlamlı ancak düşük düzeyde ilişkiye sahip olduğu, yönlendirici davranışlar ($r=0.08$, $p>0.05$) ile ise istatistiksel olarak anlamlı bir ilişkisi olmadığı görülmektedir. Katılımcıların ego yöneliminin, yönlendirici davranış ($r=0.27$, $p>0.01$), pozitif destek ($r=0.17$, $p>0.01$), ve benlik saygısı ($r=0.13$, $p<0.01$) ile arasında istatistiksel olarak anlamlı ve düşük düzeyde ilişkisi olduğu gözlenmektedir. Ayrıca katılımcılarda pozitif destek, yönlendirici davranış ile arasında ($r=0.18$, $p<0.01$) istatistiksel olarak anlamlı fakat düşük düzeyde ilişkisi görülürken, benlik saygısı ile ($r=0.39$, $p<0.01$) orta düzeyde anlamlı bir ilişki görülmüştür. Son olarak, yönlendirici davranışlar

ve benlik saygısı arasındaki ilişki analiz edildiğinde, istatistiksel olarak anlamlı olmayan düşük düzeyde negatif bir korelasyon ($r=-0.06$, $p>0.05$) gözlemlenmiştir.

5.3. Başarı Algısı ve Benlik Saygısı Düzeylerini Öngörme Bakımından Sporda Anne-Babanın İlgilenim Düzeylerinin İncelenmesi

Sporda anne baba ilgileniminin, başarı algısı ve benlik saygısını yordayıp yordamadığını belirlemek amacıyla doğrusal regresyon analizi (adımsal yöntem-Stepwise) yapılmıştır.

Çalışmaya katılan 80'i kız 370'i erkek toplam 450 ergen basketbolcunun görev yönelimi düzeylerini öngören değişkenleri saptayabilmek amacıyla adımsal çoklu regresyon analizi gerçekleştirilmiştir (Tablo 35). Analizde bağımlı değişken olarak görev yönelimi, bağımsız değişken olarak pozitif destek ve yönlendirici davranışlar değişkenleri alınmıştır. Yöntem olarak adımsal (stepwise) yöntem tercih edilmiştir. Sonuçlar incelendiğinde, toplam varyansın %8'ini açıklayan tek değişkenin pozitif duygusal destek olduğu ortaya çıkmıştır. Sporda Anne Baba İlgilenim Ölçeği'ne ait pozitif destek alt ölçeğinin görev yönelimini anlamlı düzeyde yordadığı görülmektedir ($F_{(1,448)}=37.73$; $p<0.001$).

Tablo 35. Pozitif Destek ve Yönlendirici Davranış alt ölçeklerinin Görev Yönelimini öngörme açısından incelenmesi

Yordayıcı Değişkenler	<i>B</i>	SH <i>B</i>	β	<i>t</i>	<i>P</i>	R^2
Pozitif Destek	0.25	0.04	0.28	6.14	0.00	0.08

Çalışmaya katılan 80'i kız 370'i erkek toplam 450 ergen basketbolcunun ego yönelimi düzeylerini öngören değişkenleri saptayabilmek amacıyla adımsal çoklu regresyon analizi gerçekleştirilmiştir (Tablo 36). Analizde bağımlı değişken olarak ego yönelimi, bağımsız değişken olarak pozitif destek ve yönlendirici davranışlar değişkenleri alınmıştır. Yöntem olarak adımsal (stepwise) yöntem tercih edilmiştir. Yapılan analiz sonucunda analize dahil edilen yönlendirici davranış ve pozitif destek değişkenlerinin toplam varyansın %9'unu açıkladığı belirlenmiştir ($F_{(2, 447)}=21.98$, $p<0.001$). Değişkenler tek başına incelendiğinde, ego yöneliminin %8'inin yönlendirici davranış, %1'inin pozitif duygusal destek değişkeni tarafından açıklandığı gözlenmiştir.

Tablo 36. Pozitif Destek ve Yönlendirici Davranış alt ölçeklerinin Ego Yönelimini öngörme açısından incelenmesi

Yordayıcı Değişkenler	B	SH	β	t	P	R ² Değişimi
Yönlendirici Davranışlar	0.23	0.04	0.25	5.51	0.00	0.08
Pozitif Destek	0.14	0.05	0.12	2.64	0.01	0.01

Not. R²=0.09

80'i kız 370'i erkek toplam 450 ergen basketbolcunun benlik saygısı düzeylerini öngören değişkenleri saptayabilmek amacıyla adımsal çoklu regresyon analizi gerçekleştirilmiştir (Tablo 37). Verinin analizde bağımlı değişken olarak benlik saygısı, bağımsız değişken olarak pozitif destek ve yönlendirici davranışlar değişkenleri alınmıştır. Yöntem olarak adımsal (stepwise) yöntem tercih edilmiştir. Pozitif duygusal destek ve yönlendirici davranış alt boyutlarının benlik saygısını yordamasını ilişkin veriler incelendiğinde, toplam varyansın %17'sini açıklayan iki değişken olduğu sonucuna ulaşılmıştır ($F_{(2, 447)}=45.49$, $p<0.001$). Değişkenler tek başına

incelendiğinde, benlik saygısına ilişkin toplam varyansın %15'inin pozitif duygusal destek, %2'sinin yönlendirici davranış değişkeni tarafından açıklandığı gözlenmiştir. Buna ek olarak, pozitif duygusal destek değişkeninin pozitif yönde, yönlendirici davranış değişkeninin negatif yönde benlik saygısını yordadığı belirlenmiştir.

Tablo 37. Pozitif Duygusal Destek ve Yönlendirici Davranış alt ölçeklerinin Benlik Saygısını öngörme açısından incelenmesi

Yordayıcı Değişkenler	B	SH	β	t	P	R ² Değişimi
Pozitif Duygusal Destek	0.49	0.05	0.41	9.45	0.00	0.15
Yönlendirici Davranışlar	-0.12	0.04	-0.13	-2.98	0.01	0.02
Not. R ² =0.17						

6. BÖLÜM

TARTIŞMA VE SONUÇ

Bu araştırmanın amacı; Sporda Anne-Baba İlgilenim Ölçeği'nin geçerliğini ve güvenilirliğini ergen sporcularda test etmek ve sporda anne-baba ilgilenim düzeylerinin ergen sporcuların benlik saygısı ve başarı algılarına etkisini incelemektir. Bu bölümde araştırmadan elde edilen bulgulara ilişkin tartışmalara yer verilmiştir.

Bu çalışma iki kısımdan oluşmaktadır ve ilk aşamasında aktif spor yapan ergenlerin spor hayatlarında anne ve babalarının yaklaşımlarının etkilerini değerlendirmeyi sağlayan 'Sporda Anne-Baba İlgilenim Ölçeği'nin Türkçe formunun ergen sporcular için geçerliği ve güvenilirliği test edilmiştir. Bu ölçekle ilgili olarak Türkçe literatürde bir çalışma bulunmamaktadır. Ölçeğin Türkçe 'ye uyarlanması, bu alanda yapılacak diğer çalışmalara da katkı sağlayacaktır.

Araştırmanın ikinci kısmında ise ergen sporcularda spor faaliyetlerine anne babalarının dahil olma düzeyi ve tarzlarının başarı algılarına ve benlik saygılarına etkisi incelenmiştir. Bu bölümde iki çalışmadan elde edilen bulgular hipotezlerle birlikte değerlendirilip tartışılacaktır.

6.1. Sporda Anne-Baba İlgilenim Ölçeği'nin Geçerlik ve Güvenirlik Çalışmasına İlişkin Bulguların Tartışılması

Lee ve McLean Sporda Anne-Baba İlgilenim Ölçeği'ni 3 alt boyut ve 1 bağımsız madde olmak üzere 33 madde şeklinde, anne baba davranışlarını çocukların yüzme faaliyetlerine yaklaşımları açısından değerlendirmek üzere geliştirmişlerdir (5). Ölçekte bu davranışlar 'beklenen' ve 'gözlenen' olmak üzere 2 ayrı açıdan ve 'her zaman' ve 'hiçbir zaman' arasında

değişen 5 kategori ile değerlendirilmeye çalışılmıştır. Daha sonra Wuerth ve arkadaşları 3 alt boyut içeriklerini biraz değiştirerek ve maddelerini 20 madde olacak şekilde düzenleyerek genç sporcularının kariyerlerinde anne baba ilgilenimini incelemek için Sporda Anne-Baba İlgilenim Ölçeği'ni kullanmışlardır (6). Bu çalışmada, Wuerth ve arkadaşlarının kullandığı 20 maddelik Sporda Anne-Baba İlgilenim Ölçeği'nin Türk popülasyonunda geçerliğini sınamak için doğrulayıcı faktör analizi uygulanmıştır ve iç tutarlılığın belirlenmesi için ise Cronbach alfa katsayısına bakılmıştır.

Literatürde faktör yükü değeri için kullanılan alt limit değeri çalışmalar arasında değişkenlik göstermektedir. Bazı çalışmalar faktör yükü 0.40'ın altında kalan maddeleri, bazı çalışmalar ise 0.45'in altında kalan maddeleri çalışmadan çıkarırken, yine literatürde 0.50'in altında kalan maddeleri çıkaran çalışmalar da bulunmaktadır (80). Büyüköztürk (81), faktör yükü değeri alt limitinin 0.45 ya da daha yüksek olmasının çalışmanı anlamlılığı açısından önemli olduğunu vurgulamıştır. R^2 değeri için kullanılacak olan alt limit değeri için ise; R^2 değeri 0,20 altında kalan maddelerin analizlerde yüksek hataya sebep olacağı bilinmektedir (82). Bu bilgiler doğrultusunda bu araştırmada da, faktör yük değerleri 0,45'in altında olan maddeler ile R^2 değerlerinin 0.20 altında olan maddeler ölçekten çıkarılmış ve model yeniden test edilmiştir. 3 alt boyut ve 1 bağımlı değişken olmak üzere toplamda 20 maddeden oluşan ölçeğin faktör yükleri incelendiğinde, Aktif İlgilenim alt boyutunun ait maddelere Aktif İlgilenim alt boyutuna ait P2 ve P5 maddelerinin faktör yükünün 0.45'in üzerinde olmasına rağmen R^2 değerinin 0.20'nin altında olmasından dolayı, P3 ve P4 maddelerinin faktör yüklerinin 0.45'in altında olması ve R^2 değerlerinin 0.20'nin altında olmasından dolayı ilgili maddeler ölçekten çıkartılmıştır. Aktif İlgilenim alt boyutuna ait P19 maddesinin faktör yükünün 0.45'in üzerinde olması ve R^2 değerinin 0.20'nin üzerinde olmasına rağmen örtük değişkenin tek bir gözlenen değişken ile değerlendirilemeyeceği göz önünde bulundurularak P19 maddesi çıkartılmıştır. Yönlendirici Davranış alt boyutuna ait P9 maddesine (Anne/babanız gösterdiğiniz performansın olması gerektiği gibi

gitmediğini düşündüklerinde sizinle üzülmü mü?), ve P11 maddesine (Anne/babanız müsabakadan önce bağırp tezahürat yapıyor mu?) ilişkin faktör yüklerinin 0.45'in üzerinde olmasına rağmen R^2 değerinin 0.20'nin altında olması maddelerin formdan çıkarılması gerekliliğini ortaya koymuştur. Ayrıca, Baskı bağımsız değişkeni ise tek madde olduğundan ve dolayısıyla örtük değişkenin tek bir gözlenen değişken ile değerlendirilmesi uygun olmadığından bu değişken de çıkarılarak analizlere devam edilmiştir. Sporda Anne-Baba İlgilenim Ölçeği'nin Alman popülasyonunda 347 genç sporcu ile yapılan uyarlama çalışmasında da benzer şekilde Aktif İlgilenim alt boyutu geçerlik ve güvenirlik analizi sonuçlarının anlamlı olmadığı belirtilmiştir. Ayrıca araştırmacılar, Aktif İlgilenim alt boyutu sonuçlarının dikkatle değerlendirilmesi gerektiğini vurgulayarak, bu alt boyut sonuçlarını bütünselliği korumak adına yayınladıklarını belirtmişlerdir (6).

Yapılan bu düzenlemeler sonucunda oluşturulan 12 maddelik Sporda Anne-baba İlgilenim Ölçeği'nin model sınanması tekrarlandığında, gözlenen değişken ve örtük değişken parametrelerin değerlerinin anlamlı olduğu görülmektedir (Tablo 3). Model uyumu için bakılması gereken uyum indeksleri ise, $\chi^2/sd = 98.10/50 = 1.96$ olarak hesaplanmıştır. χ^2 değerinin serbestlik derecesine oranının 3'den küçük olması mükemmel uyumu belirtmektedir. Diğer uyum iyiliği indeks değerleri ise RMSEA=0.060, SRMR = 0.063, GFI = 0.94, AGFI = 0.91, NFI = 0.89; NNFI = 0.92, CFI = 0.94 olarak hesaplanmıştır. Bu uyum indeksleri değerlerinin Kelloway (83), Schumacker ve Lomax, (84) belirlediği uyum indekslerine göre modelin kabul edilebilir uyum gösterdiği belirlenmiştir.

Lee ve McLean (5) yaptıkları çalışmada üç alt boyut için güvenirlik katsayılarını; yönlendirici davranışlar için 0.83, aktif ilgilenim için 0.60, ve pozitif destek için 0.72 şeklinde belirlemişlerdir. Wuerth ve arkadaşları (6) yaptıkları uyarlama çalışmasında güvenirlik katsayılarını yönlendirici davranış için 0.82, aktif ilgilenim için 0.62, pozitif destek için 0.60 olarak

bulmuşlardır. Sporda anne baba ilgilenim ölçeğinin İspanyol popülasyonuna uyarlama çalışmasını yapan Torregrosa ve arkadaşları (85) yönlendirici davranışlar için 0.82, pozitif destek için 0.84 ve aktif ilgilenim için 0.70 olarak saptanmıştır. Yunan popülasyonunda Lazopoulou (86) tarafından yapılan Sporda anne baba ilgilenimi ölçeği uyarlama çalışmasının sonuçlarına göre güvenirlilik katsayıları yönlendirici davranışlar, aktif ilgilenim ve pozitif destek için sırasıyla 0.79, 0.63 ve 0.77 olarak belirlenmiştir. Amerika'da 57 Kafkas ve 1 Afrika asıllı Amerikalı hokey oyuncusu ile yapılan bir çalışmada Sporda Anne Baba İlgilenim Ölçeği uyarlama analizlerinin sonuçlarına göre yönlendirici davranışlar için 0.72, pozitif destek için 0.74 ve aktif ilgilenim için 0.60 olarak saptanmıştır (20).

Sonuç olarak, 20 maddeli ve 3 alt boyutlu Sporda Anne Baba İlgilenim Ölçeği'nin 2 alt boyut ve 12 maddeden oluşan uyarlamasının Türk popülasyonunda ergen basketbolcularda kullanılabilir bir ölçüm aracı olduğu belirlenmiştir. Farklı spor dalları ve değişkenlerin dahil edilerek yapılacağı yeni çalışmaların ölçeğin sonuçlarına katkı sağlayacağı ve Türkiye'de spor literatürüne değer katacağı düşünülmektedir.

6.2. Araştırma Bulgularının Tartışılması

Sporda Anne Baba İlgilenimi Ölçeğinin alt boyutlarının cinsiyetlere göre karşılaştırılması; Pozitif destek ve yönlendirici davranış alt boyutları cinsiyet değişkeni göz önünde bulundurularak değerlendirilmiştir. Pozitif destek ve yönlendirici davranış alt boyutlarında cinsiyetler arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamıştır. Benzer biçimde Lee ve MacLean (5) yaptıkları çalışmada pozitif destek ve yönlendirici davranış alt boyutlarında cinsiyetler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür. Bu sonuçlarla uyumlu olarak Ponseti ve ark. (87)'da cinsiyetler bakımından spor da anne- baba ilgilenim ölçeği alt boyutlarında anlamlı bir fark olmadığını belirtmişlerdir.

Başarı algısı ölçeğinin alt boyutlarının cinsiyetlere göre karşılaştırılırken; görev yönelim ve ego yönelim alt boyutları cinsiyet değişkeni göz önünde bulundurularak değerlendirilmiştir. Görev yönelim ve ego yönelim alt boyutlarında cinsiyetler arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamıştır. Kazak Çetinkalp ve ark. (88) tarafından gerçekleştirilen çalışmada görev yönelim ve ego yönelim alt boyutlarında benzer şekilde cinsiyetler arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olmadığı belirlenmiştir.

Literatür tarandığında farklı bulgular ile karşılaşmıştır. Örneğin, cinsiyetler arasında başarı algısı düzeylerini inceleyen bir çalışma, erkeklerin görev yönelimi düzeyinin kızlardan daha yüksek olduğunu belirleyerek ego yönelim düzeylerinde istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğunu, görev yönelimi düzeylerinde ise anlamlı bir farklılık olmadığını ifade etmiştir. Benzer şekilde başka bir çalışmada da erkeklerin kızlara göre daha ego yönelimli oldukları vurgulanmıştır. Bunlara ek olarak literatürde cinsiyetler arasından görev yönelimi bakımından farklılık olmadığını belirtilen çalışmaların yanı sıra, kızların görev yönelimi düzeylerinin erkeklere göre daha yüksek olduğunu belirten çalışmalarda mevcuttur (89, 90, 91).

Benlik saygısı ölçeği cinsiyet değişkeni göz önünde bulundurularak değerlendirilmiştir. Bu değerlendirme sonucunda benlik saygısı ile cinsiyetler arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamıştır. İngiliz ve Türk kökenli kız ve erkek öğrencilerde benlik saygısını araştıran çalışmada benlik saygısı düzeylerinin cinsiyetler arasında değişmediği vurgulanmıştır. Karma olan bu grupta kökenler içinde yapılan analizde, Türk kız ve erkek öğrencilerde benlik saygısı düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık olmadığı görülürken; İngiliz erkek öğrencilerin benlik saygısı düzeylerinin kız öğrencilerden yüksek olduğu görülmüştür (46).

Wilkinson (89) tarafından yapılan, ergenlerin benlik saygısı üzerinde anne-baba ve akrana bağlanmanın rolünü inceleyen çalışma bulgularında biri de erkeklerin benlik saygısının kızlardan daha yüksek olduğu şeklindedir. Meslek ve teknik okullarda öğrenim gören 720 ergen öğrencinin benlik saygısını analiz eden başka bir çalışma da cinsiyetler karşılaştırıldığında kız öğrencilerin erkek öğrencilere oranla daha düşük benlik saygısı düzeyine sahip oldukları belirtilmiştir (92). Moksnes ve arkadaşları (93) ergenlerle yaptıkları benlik saygısı, stres ve duygu durumunu analiz eden çalışmalarında, cinsiyetler arasında benlik saygısı değişkenini ele aldıklarında erkeklerin benlik saygısı düzeyinin kızlara göre istatistiksel olarak anlamlı oranda yüksek olduğunu belirtmişlerdir.

Çalışmamızda katılımcıların oynadıkları kategoriler (Küçük Takım ve Yıldız Takım) göz önünde bulundurularak sporda anne baba ilgilenim ölçeği alt boyutları değerlendirilmiştir. Pozitif duygusal destek ve Yönlendirici Davranış alt boyutlarında katılımcıların oynadıkları kategoriler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu belirlenmiştir. Buna göre yaş grupları arasında da istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu ve küçük takım da yer alan basketbol oyuncularının pozitif duygusal destek düzeylerinin yıldız takımda yer alan basketbol oyuncularına göre daha yüksek ortalamaya sahip olduğu söylenebilir. Lee ve MacLean (5) yaptıkları çalışmada Sporda Anne baba ilgilenimi ölçeğinin alt boyutları değerlerinin yaş grupları değişkeninden etkilenmediğini vurgulamışlardır.

Başarı algısı envanteri'nin alt ölçeklerinin yaşa göre karşılaştırılması yapılırken; çalışmamızdaki katılımcıların oynadıkları kategoriler (Küçük Takım ve Yıldız Takım) göz önünde bulundurularak değerlendirilmiştir. Ego yönelimi ve görev yönelimi alt boyutlarında katılımcıların yaş grupları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığı olmadığı gözlemlenmiştir. Başarı hedeflerini yaşa göre farklılıkları inceleyen çalışmada, Bong (94) yaş grupları arasında benzer değerler elde edilerek istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı vurgulanmıştır.

Benlik saygısı ölçeğinin yaşa göre karşılaştırılması yapılırken yine katılımcıların oynadıkları kategoriler (Küçük Takım ve Yıldız Takım) göz önünde bulundurularak değerlendirilmiştir. Benlik saygısı ile katılımcıların oynadıkları kategoriler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Bu sonuç, benlik saygısı ile yaş grupları arasında da istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığı olmadığını göstermektedir. Yiğit (95) tarafından 7. ve 8. Sınıf öğrencisi olan 411 ergen üzerinde yapılan çalışmanın sonuçları, ergenlerin benlik saygısı düzeylerinin yaş, cinsiyet ve ailenin eğitim seviyesi ile ekonomik statüsüne göre farklılık göstermediğini ortaya koymuştur. 10. ve 11. Sınıf öğrencisi olan 300 öğrencinin (152 kız, 148 erkek) dahil edildiği ve benlik saygısı ile sosyal kaygı düzeylerini analiz eden çalışmada cinsiyet ve yaş faktörleri açısından benlik saygısı düzeylerinde bir farklılık olmadığı belirtilmiştir (96).

Ergen basketbolcularda anne-baba ilgilenim düzeyleri ile benlik saygısı ve başarı algısı arasındaki ilişkinin incelenmesi amacıyla korelasyon analizi yapılmıştır. Korelasyon analizi sonuçları, katılımcıların görev yöneliminin, ego yönelimi arasında istatistiksel olarak anlamlı ve yüksek düzeyde ilişkisi olduğunu göstermiştir. Başarı hedefleri kuramının iki alt boyutu olan görev yönelimli hedefler ve ego yönelimli hedefler bireyin kendi yeteneklerini ve başarıyı kavraması ve yorumlaması açısından farklı kavramlar olsalar da birbirleri ile yakın etkileşim içerisindeyler. Görev yöneliminin benlik saygısı ve pozitif destek ile düşük düzeyde anlamlı ilişkisi olduğu görülmektedir. Görev yönelimli bireyler başarı hedeflerini kendilerini ölçüt alarak tanımlarlar. Rakipleri ile yarışmak yerine kendilerinin geliştirerek ilerleme çabasıdır. Dolayısıyla benlik saygısı düzeyleri çocukların görev yönelimlerini etkileyebileceği düşünülmektedir. Sporda anne ve babanın pozitif desteği, çocuğun sporda gelişiminin ve ilerlemesinin takdir edilip desteklenmesi şeklinde açığa çıkar. Pozitif destek gösteren bu anne babalar için çocuğun başarısı onun çabalaması ve doğru çalışmasıdır. Anne ve babanın bu başarı algısı ve yaklaşımı çocuğun görev yönelimli olmasına katkı sağlayabilir. Ayrıca görev yönelimi ile yönlendirici

davranışlar arasında anlamlı olmayan bir ilişki tespit edilmiştir. Anne babanın yönlendirici davranışları çocuk üzerinde baskı ve strese neden olarak çocuğun spordan aldığı zevki ve güdülenme düzeyini azaltarak, çocuğun hedef yönelimli olmasını engelleyebilir. Aksine anne ve babanın yönlendirici davranışları çocuğun ego yönelimli olmasına sebep olabileceği düşünülmektedir. Çalışmamızda da yönlendirici davranışlar ile ego yönelimi arasında düşük düzeyde de olsa istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür.

Korelasyon analizi aracıyla ego yönelimi ile pozitif destek ve benlik saygısı arasında düşük düzeyde anlamlı ilişki olduğu tespit edilmiştir. Bu durum benlik saygısı düzeyleri ve pozitif desteğe çocukları ego yönelimli olmaya yönlendiren farklı faktörler etkilenmekte olduklarını düşündürmektedir. Benzer şekilde pozitif destek ve yönlendirici davranışlar arasından düşük düzeydeki anlamlı ilişki tespit edilmiş olup, bu ilişkinin sebebi çocukların anne babanın yönlendirici davranışlarını pozitif bir durum olarak algılayıp yorumlamalarının bu anlamlılığa yol açmış olabileceğini düşündürmektedir.

Çalışmamızda sporda anne-baba ilgilenim düzeylerini benlik saygısı ve görev yönelimi ile ego yönelimini yordayıp yordamadığının belirlenmesi de hedeflenmiştir. Bu amaçla regresyon analizi kullanılarak hem pozitif destek hem de yönlendirici davranışlar alt boyutlarının benlik saygısı ve görev yönelimi ile ego yönelimini yordayıp yordamadığı ayrı ayrı değerlendirilmiştir. Yapılan analizler sonucunda pozitif duygusal destek ve yönlendirici davranışların ego yönelimi ve benlik saygısını anlamlı düzeyde yordamakta oldukları görülmüştür. Analiz sonuçları benlik saygısı ve ego yöneliminin yordayıcıları benzer olsalar da, yordama güçleri farklı olduğunu göstermiştir. Benlik saygısının en önemli yordayıcısı pozitif destek iken yönlendirici davranışlar benlik saygısını negatif olarak yordamaktadır. Ego yönelimin en önemli yordayıcısı ise yönlendirici davranışlardır. Benzer şekilde korelasyon analizi sonuçları da, benlik

saygısı ile pozitif destek arasında pozitif ve anlamlı bir ilişki ortaya koyarken, benlik saygısı ile yönlendirici davranışlar arasında anlamlı olmasa da negatif bir ilişki olduğunu göstermiştir. Yine korelasyon analizi ego yönelimi ile yönlendirici davranışlar arasında anlamlı ve pozitif yönde bir ilişki olduğunu göstermektedir. Ayrıca görev yöneliminin yordayıcılarını belirlenmesi amacıyla yapılan regresyon analizinin sonucunda görev yöneliminin pozitif destek tarafından yordanmakta olduğu görülmüştür. Yapılan korelasyon analizi sonuçları ise görev yönelimi ile pozitif destek arasında pozitif yönde ve anlamlı bir ilişki olduğunu, görev yönelimi ve yönlendirici davranışlar arasında anlamlı bir ilişki olmadığını ortaya koymaktadır. Yapılan önceki çalışmalar çocuğun benlik saygısının anne ve babanın çocuk yetiştirmedeki tutum ve davranışlarından, ebeveynlik tarzlarından oldukça etkilendiğini göstermektedir (97, 98).

Çalışmamız sonuçlarına ek olarak başka çalışmalar da çocuğun başarıyı kavrama ve algılamasında anne ve babanın çocuk ile olan ilişkilerinin önemli bir etken olduğunu ortaya koymaktadır (27, 45, 99, 100, 101). Sonuç olarak, araştırmada elde edilen bulgular kendi aralarında tutarlılık gösterirken, genel anlamda da literatür ile de uyum göstermektedir.

7.BÖLÜM

ÖNERİLER

Sporda Anne-Baba İlgilenim Ölçeği için gerçekleştirilen geçerlik ve güvenirlik analizlerinin farklı spor branşlarını da kapsayacak biçimde daha geniş örneklem üzerinde tekrar yapılması ölçüm aracının kullanım alanının genişletilmesi açısından önemli olduğu düşünülmektedir. Bunun yanı sıra farklı geçerlik ve güvenirlik analizlerine de yer verilmesinin uyarlama çalışmasını güçlendirecektir.

Geçerlik ve güvenirlik analizi sonucunda çıkarılan ölçek maddelerinin uyumsuzluk kaynakları temel nedeni daha detaylı şekilde araştırılabilir ve bu kaynakların kültürel farklılıklardan mı, dönemsel farklılıklardan mı kaynaklanıp kaynaklanmadığı incelenebilir. Sporda Anne-Baba İlgilenim Ölçeği'ni geliştirdiği dönem ile günümüzdeki ergenlerin psikolojisi, anne-baba tutum ve davranışları, aile yaşantıları ve spora katılım koşullarının farklı oluşu göz önünde bulundurularak, ölçeğin günümüz koşulları uygun şekilde maddelerinin ve alt boyutlarının yeniden ele alınmasının ve yeniden değerlendirilmesinin önemli olduğu düşünülmektedir.

Çalışma sonucunda elde edilen bulgular, sporda anne babanın ilgilenim düzeylerinin ergen basketbolcuların başarı algılarını ve benlik saygılarını etkilediğini ortaya koymaktadır. Ancak bu faktörlerin anne baba haricinde antrenör/koç, akran ve benzeri faktörlerden de etkilenmekte olduğu unutulmamalıdır. Bu bağlamda yapılacak ileri çalışmalarda sporcuların katılım nedenlerini etkileyen faktörlerin daha detaylı değerlendirilerek incelenmesinin anlamlı olacağı ve konunun daha kapsamlı bir şekilde değerlendirilmesine katkı sunacağı düşünülmektedir.

Sonraki çalışmalarda demografik bilgiler ele alınırken akran, antrenör ve diğerk etkenlerin de analiz edilmesine yardımcı olacak soruların kişisel bilgi formuna eklenmesi bulguların daha gl yorumlanmasında etkili olacaktır. Çalışma grubuna dahil edilen sporcuların aile yaşantısına dair daha kapsamlı bilgilerin analiz edilmesi de bulguların yorumlanmasına katkı sağlayacaktır. Bu anlamda anne-babanın boşanma durumu ve eğer boşanma var ise, çocuğun hangi ebeveyn ile yaşadığı, tek ebeveynlik durumu olup olmadığı gibi bilgilerin de analizlere dahil edilmesi önem arz etmektedir. Ergen sporcuların spor yaşantılarında kimleri model aldıkları bilgisi de yine elde edilecek bulguların daha anlamlı yorumlanmasına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Elde edilen sonuçlardan yola çıkılarak, ergen sporcuların anne babalarının bilinçlendirilmesi için seminer ve toplantıların yapılması ve anne babaların alanında uzman kişilerce yönlendirilmesi, ergen sporculara daha sağlıklı spor ortamı sağlanması için önemli bir adım olacaktır. Benzer şekilde spor kulübü yöneticileri ve antrenörler de konu hakkında bilgilendirilebilir.

İnsanın ğrenmesinin bireysel, çevresel ve davranışsal faktörlerin karşılıklı etkileşimi sonucunda oluştuğunu savunan Sosyal ğrenme Kuramı ayrıca insanın sosyal bir varlık olmasından hareketle, toplumda bireylerin diğerk insanları model alarak ve gözlem yaparak da öğrendiği savunmaktadır. Bu kuramın geliştirdiğimiz ölçek ile kullanılması ergen sporcuların spor yaşantılarında kimleri model aldıklarını daha iyi anlaşılmasına ve yine elde edilecek bulguların daha anlamlı yorumlanmasına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

KAYNAKLAR

1. Coakley J. The good father: Parental expectations and youth sports. *Leisure studies* 2006; 25(2), 153-163.
2. Ewing, M. E., & Seefeldt, V. Patterns of participation and attrition in American agency-sponsored youth sports. *Children and youth in sport: A biopsychosocial perspective*, (1996); 31-45.
3. Marsh A, Zavilla S, Acuna K, Poczwadowski A. Perception of purpose and parental involvement in competitive youth sport. *Health Psychology Report* 2015; 3(1), 13-23. DOI: 10.5114/hpr.2015.48897
4. Stroebel L.C.E. Parental involvement in sport: Perceptions of competitive adolescent swimmers (Doctoral dissertation, University of the Free State). 2006.
5. Lee MJ, MacLean S. Sources of parental pressure among age group swimmers. *European Journal of Physical Education* 1997; 2(2), 167-177.
6. Wuerth S, Lee MJ, Alfermann D. Parental involvement and athletes' career in youth sport. *Psychology of sport and Exercise* 2004; 5(1), 21-33.
7. Yörükoğlu A. Gençlik Çağı Ruh Sağlığı Eğitimi ve Ruhsal Sorunları. (5.Baskı) İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları Sosyal ve Felsefi Eserler Dizisi; 1988.
8. Duclos G. Benlik Saygısı, Yaşam için Bir Pasaport. (1. Baskı) İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 2016.
9. Argun Y. Anne Baba ve Öğretmenlerin Öğrenilmiş Güçlülüğü ile Okul Öncesi Çocukların Davranışsal-Duygusal Güçlülüğü ve Kendilik Algısı Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Yayınlanmamış Doktora Tezi. İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, 2005.
10. Martinez I, Garcia FC. Internalization of values and self-esteem among Brazilian teenagers from authoritative, indulgent, authoritarian, and neglectful homes. *Adolescence Journal*, 2008; 43, 13-29.

11. Korkmaz HN. Yaz spor okulları ile çocukların benlik saygısı arasındaki ilişki. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2007; 1(20), 49-65
12. Gacar A, Yanlıç N. 13-17 Yaş Ergen Hentbolcuların Benlik Saygısı Düzeylerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Spor ve Performans Araştırmaları Dergisi*, 2012; 3(2), 45-50
13. Carr S, Weigand DA. Parental, peer, teacher and sporting hero influence on the goal orientations of children in physical education. *European physical education review*, 2001;7(3), 305-328.
14. Altıntaş A, Bayar Kuruç P, Akalan C. Sporcuların Hedef Yönelimleri, Algılanan Güdüsel İklimleri ve Algılanan Fiziksel Yeterliklerinin Cinsiyete ve Deneyim Düzeyine Göre Karşılaştırılması. *Türkiye Klinikleri Spor Bilimleri*, 2012; 4(1), 1-15
15. Canpolat AM, Çetinkalp ZK. İlköğretim II. Kademe Öğrenci-Sporcuların Başarı Algısı ve Öz-Yeterlik Düzeyleri Arasındaki İlişki. *Selçuk Üniversitesi Beden Eğitimi Ve Spor Bilim Dergisi*, 2011; 13 (1), 14-19.
16. Bean CN, Jeffery-Tosoni S, Baker J, Fraser-Thomas J. Negative parental behaviour in Canadian youth hockey: Elite insiders' perceptions and recommendations. *Journal of Exercise, Movement, and Sport*, 2016; 7(3), 1-20.
17. Knight CJ, Little GC, Harwood CG, Goodger K. Parental Involvement in Elite Junior Slalom Canoeing. *Journal of Applied Sport Psychology*, 2016; 28(2), 234-256.
18. Toros T, Akyüz U, Bayansaldüz M, Soyer F. Görev ve ego yönelimli hedeflerin yaşam doyumu ile ilişkisinin incelenmesi (Dağcılık sporu yapanlarla ilgili bir çalışma). *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 2010; 7(2), 1039-1050.
19. Karaman Ç, Son M, Bayazıt B, Dinçe Ö, Çolak E. Spor yapan ve yapmayan 10-12 yaş grubu çocuklarda benlik saygısının incelenmesi, I. Rekreasyon Araştırmaları Kongresi, 2012; 431-438.

20. Ede S, Kamphoff CS, Mackey T, Armentrout, SM. Youth hockey athletes' perceptions of parental involvement: They want more. *Journal of sport behavior*, 2012; 35(1), 3-18.
21. Güven Ö, Erman E. Beden eğitimi ve spora katılımı aile faktörü. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi* 2006; 10(3), 1-10.
22. Knight CJ, Holt NL. Parenting in youth tennis: Understanding and enhancing children's experiences. *Psychology of Sport and Exercise* 2014; 15(2), 155-164.
23. Cumming SP, Ewing ME. Parental involvement in youth sports: The good, the bad and the ugly. *Spotlight on Youth Sports*, 2002; 26(1), 1-5.
24. Lindstrom Bremer K. Parental involvement, pressure, and support in youth sport: A narrative literature review. *Journal of Family Theory & Review*, 2012; 4(3), 235-248.
25. Minuchin S. *Families and family therapy* Cambridge, MA: Harvard University Press; 1974.
26. Hellstedt JC. Family systems-based treatment of the athlete family. In D. Begel & R. Burton (Eds.), *Sport psychiatry: Theory and practice* (pp. 206 – 228). New York: Norton; 2000.
27. Hellstedt JC. The coach/parent/athlete relationship. *The Sport Psychologist*, 1987; 1(2), 151-160.
28. Hellstedt JC, Murphy SM. Invisible players: a family systems model. *Sport psychology interventions.*, 1995; 117-146.
29. Carter EA, McGoldrick M. *The expanded family life cycle: Individual, family, and social perspectives*. Allyn & Bacon; 1999; 1-26.
30. DeFrancesco C, Johnson R. Athlete and Parent Perception in Junior Tennis. *Journal of Sport Behavior* 1997; 20(1) 29-36.
31. Counter MP. *Parental Involvement in Children's High School Athletics* (Doctoral dissertation, St. Norbert College); 2014; 1-65.
32. Cremades JG, Donlon CJ, Poczwadowski A. Parental involvement and gender differences in the psychological profile of freshmen collegiate athletes. *Journal of Sport and Health Science*, 2013; 2(3), 160-167.

33. Anshel MH, Mansouri H. Influences of perfectionism on motor performance, affect, and casual attributions in response to critical information feedback. *J Sport Behav* 2005; 28(2), 99-124.
34. Meân LJ, Kassing JW. Identities at youth sporting events: A critical discourse analysis. *International Journal of Sport Communication*, 2008; 1(1), 42-66.
35. Shields DL, Bredemeier BL, LaVoi NM, Power CF. The behaviour of youth, parents, and coaches: The good, the bad and the ugly. *Journal of Research in Character Education*, 2005; 3(1), 43-59.
36. Coakley J, Donnelly P. *Sports in society: Issues and controversies* (2nd ed.). Toronto, ON: McGraw-Hill Ryerson; 2009.
37. Knight CJ, Boden CM, Holt NL. Junior tennis players' preferences for parental behaviors. *Journal of Applied Sport Psychology* 2010; 22(4), 377-391.
38. Petlitchkoff LM. Coaching children: Understanding the motivational process. *Sport Science Review* 1993; 2, 48-61
39. Dasinger, Timothy Michael, *Parental Pressure, Anxiety, and Performance Among Age Group Swimmers* (2014). *LSU Master's Theses*. 4296.
40. Donnelly P. Problems associated with youth involvement in high-performance sport. In B. R. Cahill, & A. J. Pearl (Eds.), *Intensive participation in children's sports*. Champaign, IL: Human Kinetics; 1993; 95-126
41. Anderson JC, Funk JB, Elliott R, Smith PH. Parental support and pressure and children's extracurricular activities: Relationships with amount of involvement and affective experience of participation. *Journal of Applied Developmental Psychology*, 2003; 24(2), 241-257.
42. Passer MW, Wilson BJ. Motivational, emotional, and cognitive determinants of children's age-readiness for competition. *Children and youth in sport: A biopsychosocial perspective*, 2002; 2(2) 83-103.

43. Deshpande VM. Sports: A stress buster for children. *International Journal of Physical Education, Sports and Health* 2016; 3(2): 310-312.
44. Fredricks JA, Eccles JS. Family socialization, gender, and sport motivation and involvement. *Journal of Sport and Exercise Psychology*, 2005; 27(1), 3-31.
45. Hoyle RH, Leff SS. The role of parental involvement in youth sport participation and performance. *Adolescence*, 1997; 32(125), 233.
46. Sarıkaya A. 14-18 yaş arası ergenlerin benlik saygısı ve psikolojik dayanıklılık düzeyleri arasındaki ilişki. MS thesis. İstanbul Bilim Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2015.
47. Özçiçek G. Çocuğun benlik kavramının olumluluğu, annenin mükemmeliyetçiliği ve anne kabul red algısı arasındaki ilişkilerin incelenmesi (Doctoral dissertation, İstanbul Arel Üniversitesi), 2014.
48. Bacanlı H. Gelişim ve Öğrenme. Ankara: Nobel Yayınları; 2004.
49. Geçtan E. Psikanaliz ve Sonrası. İstanbul: Metis Yayınları; 2005.
50. Yenidünya A. Lise Öğrencilerinde Rekabetçi Tutum, Benlik Saygısı ve Akademik Başarı İlişkisi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, 2005.
51. Duru A. İlkokul 5. Sınıf Öğrencilerinin Benlik Saygısı ve Ana Baba Tutumları Arasındaki İlişki. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1995.
52. Dilek H, Aksoy AB. Ergenlerin benlik saygısı ile anne-babalarının benlik saygısı arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2013, 14(3) 95-109
53. Yücalan Ö. Üniversite Öğrencilerinin Yakın İlişkilerinin Bazı Değişkenler ve Baskın Ben Durumları Açısından İncelenmesi. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Konya: Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2007.
54. Çuhadaroğlu F. Adolesanlarda benlik saygısı. Uzmanlık Tezi, Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Psikiyatri Anabilim Dalı, Ankara, 1986.

55. Gencer E. Yıldızlar kategorisi erkek güreşçilerde denetim odağı, benlik saygısı ve başarı ilişkisi: Ege bölgesi yıldızlar ligi örneği (Master's thesis, Pamukkale Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü), 2008.
56. Öncü R. Gelişim psikolojisi. Ankara: Gündüz Yayıncılık; 1992.
57. Yavuzer H. Çocuğu Tanımak ve Anlamak. İstanbul:Remzi Kitabevi; 2005
58. Gün E. Spor Yapanlarda ve Spor Yapmayan Ergenlerde Benlik Saygısı, yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Adan: 2006; 19-29, 60-65.
59. Pedersen S, Seidman E. Team sports achievement and self-esteem development among urban adolescent girls. *Psychology of Women Quarterly*, 2004; 28(4), 412-422.
60. Kurtuldu MK. Comparing the achievement perception of the piano students according to the class, success level and graduation variables. *Fine arts*, 2010; 5(3), 164-171.
61. Weinberg RS, Gould D. *Foundations of Sport and Exercise Psychology*. Champaign JL: Human Kinetics. 1995; 59-72, 137-160.
62. Daşdan Ada EN, Aşçı FH, Kazak Çetinkalp FZ, Altıparmak ME. Durumsal Güdülenme Ölçeği'nin (DGÖ) beden eğitimi ders ortamı için geçerlik ve güvenirliği. *Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 2012; 10(1), 7-12.
63. Cox R.H. *Sport psychology: concepts and applications*. 4th Ed. The McGraw-Hill; 1998, 236-271.
64. Aktop A. Spora Özgü Başarı Motivasyonu İle Psikolojik ve Yapısal Özellikler Arasındaki İlişkini İncelenmesi; Akdeniz Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü; Yüksek Lisans Tezi; Antalya; 2002.
65. Sit CH, Lindner KJ. Motivational orientations in youth sport participation: Using achievement goal theory and reversal theory. *Personality and individual Differences*, 2005; 38(3), 605-618.
66. Thrash TM, Elliot AJ. Delimiting and integrating the goal and motive constructs in achievement motivation. In A. Efklides, J. Kuhl, & R.

- Sorrentino (Eds.), *Trends and prospects in motivation research* (pp.3–21). Amsterdam: Kluwer Academic Publishers, 2001.
67. Tenenbaum G. Eklund RC. *Handbook of Sport Psychology*. Third Edition. John Wiley & Sons; 2007. 84-109
68. Weinberg, RS. Gould, D. *Foundations of Sport and Exercise Psychology, 6E*. Human Kinetics. (2014).
69. Roberts GC, Spink KS, Pemberton CL. Learning experiences in sport psychology. 2nd ed. Champaign,IL: Human Kinetics, 1999;115-118.
70. Kelecek S. Sporcuların Tutkunluk Düzeylerinin; Optimal Performans, Duygu Durumu, GÜdüsel Yönelim ve Hedef Yönelimini Belirlemedeki Rolü. Yüksek Lisans Tezi. Başkent Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Egzersiz ve Sportif Performans Anabilim Dalı. Ankara; 2013.
71. Darnon C, Harackiewicz JM, Butera F, Mugny G, Quiamzade A. Performance-approach and performance-avoidance goals: when uncertainty makes a difference. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 2007; 33(6), 813–827
72. Carr S, Weigand DA. Parental, peer, teacher and sporting hero influence on the goal orientations of children in physical education. *European Physical Education Review*, 2001; 7(3), 305-328.
73. Valdevit Z. Goal orientation and perception of motivational climate initiated by parents of female handball players of different competition levels. *Facta Universitatis: Series Physical Education and Sport*, 2013; 11(3), 337-345.
74. Büyüköztürk Ş, Akgün ÖE, Kahveci Ö, Demirel F. GÜdülenme ve öğrenme stratejileri ölçeğinin Türkçe formunun geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 2004; 4(2), 207-239.
75. Sümer N. Yapısal eşitlik modelleri: Temel kavramlar ve örnek uygulamalar. *Türk Psikoloji Yazıları*, 2000; 3(6), 49-74.
76. Rosenberg M. Rosenberg self-esteem scale (RSE). *Acceptance and commitment therapy. Measures package*, 1965; 61, 52.

77. Tugrul C. Alkoliklerin Cocukarinin Aile Ortamlarindaki Stres Kaynaklari, Etkileri, ve Stresle Basacikma Yollari. Türk Psikoloji Dergisi, 1994.
78. Roberts GC, Treasure DC, Balague G. Achievement goals in sport: The development and validation of the Perception of Success Questionnaire. Journal of Sports Sciences, 1998; 16(4), 337-347.
79. Kazak Çetinkalp Z. The validity and reliability study of the Children's Version of the Perception of Success Questionnaire-POSQ-CH for Turkish athletes. In 9th International Sport Sciences Congress (3-5 November, 2006), Muğla, Turkey; 2006
80. Yiğit N, Bütüner SÖ, Dertlioğlu, K. Öğretim amaçlı örütbağ sitesi değerlendirme ölçeği geliştirme. Necatibey Eğitim Fakültesi Elektronik Fen ve Matematik Eğitimi Dergisi, 2008; 2(2),38-51.
81. Büyüköztürk, Ş. Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı. Pegem Atıf İndeksi, 2017; 1-213.
82. Hooper D, Coughlan J, Mullen M. Structural equation modelling: Guidelines for determining model fit. Articles, 2008; 6(1), 53-60
83. Kelloway EK. Using LISREL for structural equation modeling: A researcher's guide. Sage; 1998.
84. Schumacker RE, Lomax RG. A Beginner's Guide to Structural Equation Modelling, 2nd ed., Lawrence Erlbaum Associates, London; 2004.
85. Torregrosa M, Cruz J, Sousa, C, Viladrich C, Villamarín F, García Mas A et al. La influencia de padres y madres en el compromiso deportivo de futbolistas jóvenes. [The influence of parents in youth soccer players' commitment. In Spanish.] Revista Latinoamericana de Psicología, 2007; 39, 227-237.
86. Lazopoulou V. Exploration of perceived parental involvement in sports by athletes and parents. Unpublished dissertation. Trikala: University of Thessaly; 2006.
87. Ponseti FJ, Sese A, Garcia-Mas A. The impact of competitive anxiety and parental influence on the performance of young swimmers.

- Revista Iberoamericana de Psicología del Ejercicio y el Deporte, 2016; 11(2), 229-237
88. Cetinkalp ZK, Turksoy A. Goal orientation and self-efficacy as predictors of male adolescent soccer players' motivation to participate. *Social Behavior and Personality: an international journal*, 2011; 39(7), 925-934.
 89. Bortoli, L., Bertollo, M., & Robazza, C. Dispositional goal orientations, motivational climate, and psychobiosocial states in youth sport. *Personality and Individual Differences*, 2009; 47(1), 18-24.
 90. Hanrahan S, Biddle S. Measurement of achievement orientations: Psychometric measures, gender, and sport differences. *European Journal of Sport Science*, 2002; 2(5), 1-12.
 91. Çepikkurt F. Üniversiteli hentbolcuların mükemmeliyetçilik ve kaygı düzeyleri ile başarı hedefleri ve müsabaka sonuçlarına yaptıkları yükleme biçimleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. Doktora Tezi, Çukurova Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Adana; 2011.
 92. Asıcı E. Öğretmen Adaylarının Affetme Özelliklerinin Öz-Duyarlık ve Benlik Saygısı Açısından İncelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir; 2013.
 93. Moksnes UK, Moljord IE, Espnes GA, Byrne DG. The association between stress and emotional states in adolescents: The role of gender and self-esteem. *Personality and Individual Differences*, 2010; 49(5), 430-435.
 94. Bong M. Age-related differences in achievement goal differentiation. *Journal of Educational Psychology*, 2009; 101(4), 879.
 95. Yiğit H. Ergenlerin Benlik Saygılarının Yaşam Doyumu Ve Bazı Özlük Nitelikleri Açısından İncelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Konya: Selçuk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü; 2010.
 96. Eriş Y. Ergenlerin Benlik Saygısı ve Sosyal Kaygı Düzeylerinin İncelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, 2013.

97. Ridley, M. J. Parental perceptions of their sport involvement with late adolescent student athletes (2013).
98. Wolff, J. Self-esteem: The Influence of Parenting Styles (2000).
99. Nunomura, M., & Oliveira, M. S. Parents' support in the sports career of young gymnasts. *Science of Gymnastics Journal*, (2013),5(1) 5-18.
100. Yesu, L., & Harwood, E. A. The Effects of Parental Involvement, Support, and Pressure on Athletic Participation. *InSight: Rivier Academic Journal*, (2015), 11(1),1-12.
101. Bois, J. E., Lalanne, J., & Delforge, C. The influence of parenting practices and parental presence on children's and adolescents' pre-competitive anxiety. *Journal of sports sciences*, (2009); 27(10), 995-1005.

EKLER

Ek 1. Kişisel Bilgi Formu

1. Cinsiyetiniz : () Kız () Erkek
2. Yaşınız :
3. Boy : Kilo:
4. Kaç yaşında spor yapmaya başladınız?:
5. Lisanslı olarak oynadığınız kulübünüzün adı :
6. Hangi kategoride maçlara katılıyorsunuz?
Küçük Takım () Yıldız Takım ()
7. Genellikle sizi antrenman veya müsabakalara kim götürür?
Annem () Babam ()
Diğer.....
8. Sportif malzeme ihtiyaçlarınızın giderilmesiyle daha çok kim ilgilenir?
Annem () Babam ()
Diğer.....
9. İlgilendiğiniz spor dalı ile ilgili olarak daha çok kiminle iletişim kurarsınız?
Annem () Babam () Diğer.....

Ek 2. Sporda Anne-Baba İlgilenim Ölçeği

	Asla	Nadiren	Bazen	Sıklıkla	Her Zaman
1. Kötü geçen bir müsabakadan sonra anne/babanız başarısız olduğunuzu/iyi olmadığınızı düşündükleri şeyi belirtiyorlar mı?	1	2	3	4	5
2. Anne/babanız müsabakalarda görevli, denetçi olarak katkıda bulunmaya/yardımcı olmaya gönüllü müdür?	1	2	3	4	5
3. Anne/babanız antrenman ve maçlara gidebilmeniz için yemek saatlerini değiştiriyor mu?	1	2	3	4	5
4. Sporda herhangi bir problem ya da endişeniz olduğunda anne/babanız onlarla konuşabilmeniz için sizi cesaretlendirir mi?	1	2	3	4	5
5. Anne/babanız gelişiminiz hakkında koçunuzla görüşür mü?	1	2	3	4	5
6. Müsabaka sonrasında anne/babanız çabanız için sizi takdir eder mi?	1	2	3	4	5
7. Antrenman sırasında anne/babanız ne yapmanız gerektiğini söyler ya da işaret eder mi?	1	2	3	4	5
8. Anne/babanız yaptınız spor hakkında neler hissettiğinize anlayış gösterir mi?	1	2	3	4	5
9. Anne/babanız gösterdiğiniz performansın olması gerektiği gibi gitmediğini düşündüklerinde sizinle üzülür mü?	1	2	3	4	5
10. Kötü geçen bir yarıştan/müsabakadan sonra bile anne/babanız iyi yaptığınız şeyler için sizi takdir eder mi ?	1	2	3	4	5
11. Anne/babanız müsabakadan önce bağıırıp tezahürat yapıyor mu?	1	2	3	4	5
12. Anne/babanız daha sıkı/daha çok antrenman yapmanız için sizi zorluyor mu?	1	2	3	4	5
13. Müsabakadan önce anne/babanız başarılı olmak için özellikle neler gerektiğini size söylüyor mu?	1	2	3	4	5

14. Maçtan önce anne/babanız maçta size ne yapmanız gerektiğini söyler mi?	1	2	3	4	5
15. Anne/babanız tekniğinizi nasıl geliştirebileceğinizi size söylüyor mu?	1	2	3	4	5
16. Bir müsabakadan sonra anne/babanız nelerin üzerinde çalışmaya ihtiyacınız olduğunu size söylüyor mu?	1	2	3	4	5
17. Müsabakadan sonra anne/babanız size yeteri kadar çaba harcamadığınızı söylüyor mu?	1	2	3	4	5
18. Müsabakadan sonra anne/babanız çaba harcadığınız için sizi takdir eder mi?	1	2	3	4	5
19. Anne/babanız kulüp yönetiminde aktif olarak rol alıyor mu?	1	2	3	4	5
20. Anne/babanız yaptığınız spor ile ilgili olarak size baskı yapıyor mu?	1	2	3	4	5

Ek 3. Parental Involvement in Sport Questionnaire

	Never	Seldom	Sometimes	Often	Always
1. After a poor competition do your parents point out what they think you did badly?	1	2	3	4	5
2. Do your parents volunteer to help at galas as officials, whips etc.?	1	2	3	4	5
3. Do your parents change meal-times so that you can train and go to galas?	1	2	3	4	5
4. Do your parents encourage you to talk to them about any problems or worries you may have in your sport?	1	2	3	4	5
5. Do your parents discuss your progress with your coach?	1	2	3	4	5
6. After a contest do your parents praise you for trying hard?	1	2	3	4	5
7. During training do your parents tell or signal what you should do?	1	2	3	4	5
8. Do your parents show they understand how you are feeling about your sport?	1	2	3	4	5
9. Do your parents get upset with you if they think your performance is not going as it should be?	1	2	3	4	5
10. Even after you have done a poor competition do your parents praise you for the good things you did?	1	2	3	4	5
11. Do your parents yell and cheer before a competition?	1	2	3	4	5
12. Do your parents push you to train harder?	1	2	3	4	5

13. Before a competition do your parents tell you what particular things you need to work on to do well?	1	2	3	4	5
14. Before a contest do your parents tell you how to do your competition?	1	2	3	4	5
15. Do your parents tell you how they think you can improve your technique?	1	2	3	4	5
16. After a gala do your parents tell you what they think you need to work on?	1	2	3	4	5
17. After a competition do your parents tell you that you did not try hard enough?	1	2	3	4	5
18. After a competition do your parents praise you for trying hard?	1	2	3	4	5
19. Do your parents take an active role in running your club?	1	2	3	4	5
20. Do your parents put pressure on you concerning your sport?	1	2	3	4	5

Ek 4. Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği

	Çok Doğru	Doğru	Yanlış	Çok Yanlış
1. Kendimi en az diğer insanlar kadar değerli buluyorum.				
2. Bazı olumlu özelliklerim olduğunu düşünüyorum.				
3. Genelde kendimi başarısız bir kişi olarak görme eğilimindeyim.				
4. Ben de diğer insanların birçoğunun yapabildiği kadar bir şeyler yapabilirim.				
5. Kendimde gurur duyacak fazla bir şey bulamıyorum.				
6. Kendime karşı olumlu bir tutum içindeyim.				
7. Genel olarak kendimden memnunum.				
8. Kendime karşı daha fazla saygı duyabilmeyi isterdim.				
9. Bazen kesinlikle kendimin bir işe yaramadığını düşünüyorum.				
10. Bazen kendimin hiç de yeterli bir insan olmadığımı düşünüyorum.				

Ek 5. Başarı Algısı Envanteri (Çocuk Versiyonu)

	Kesinlikle Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum
1. Spor yaparken, diğer sporcuları yendiğim zaman kendimi çok başarılı hissedirim.					
2. Spor yaparken, belirgin bir biçimde daha iyi olduğum zaman kendimi çok başarılı hissedirim.					
3. Spor yaparken, en iyi ben olduğum zaman kendimi çok başarılı hissedirim.					
4. Spor yaparken, gayret ettiğim/ büyük çaba gösterdiğim/ zoru denediğim zaman kendimi çok başarılı hissedirim.					
5. Spor yaparken, gerçekten gelişme gösterdiğim zaman kendimi çok başarılı hissedirim.					
6. Spor yaparken, diğerlerinden daha iyi yaptığım/ oynadığım zaman kendimi çok başarılı hissedirim.					
7. Spor yaparken, kendim için belirlediğim bir hedefe ulaştığım zaman kendimi çok başarılı hissedirim.					
8. Spor yaparken, zorlukların üstesinden geldiğim zaman kendimi çok başarılı hissedirim.					
9. Spor yaparken, daha önce yapmadığım şeyi başardığım zaman kendimi çok başarılı hissedirim.					
10. Spor yaparken, diğer sporcuların yapamadığı şeyleri yapmayı başardığım zaman kendimi çok başarılı hissedirim.					
11. Spor yaparken, diğer sporculara en iyi olduğumu gösterdiğim zaman kendimi çok başarılı hissedirim.					
12. Spor yaparken, sahip olduğum yeteneğimin en iyisini uyguladığım zaman kendimi çok başarılı hissedirim.					

Ek 6. Özgeçmiş

02.06.1985 Karabük doğumluyum. İzmir Milli Piyango Anadolu lisesinde orta öğretim hayatımı tamamladım. 2004 yılında girmeye hak kazandığım Dokuz Eylül İktisadi İdari Bilimler Fakültesinden 2010 yılında mezun oldum.

1999-2003 yılları arasında Karşıyaka Spor Kulübü, 2003-2004 yılında Tire Belediye Spor Kulübü, 2005-2006 yılları arasında Pınar Gücü Spor Kulübü, 2006-2007 yılları arasında Çağdaş Koleji Spor Kulübü, 2008-2009 yılları arasında Bornova Belediye Spor Kulübü olmak üzere profesyonel olarak basketbol oynadım.

2010-2011 yılları arasında Dokuz Eylül Üniversitesi Spor Okulları koordinatörlüğünü ve antrenörlüğünü ayrıca Dokuz Eylül Üniversitesi Erkek Basketbol Takımı antrenörlüğünü yaptım. 2010 yılının eylül ayından itibaren Ege Elit Spor Kulübü koordinatörlüğü ve antrenörlüğü yapmaktayım. Ayrıca 2017 yılında Türkiye Yıldız Basketbol takımının da ve diğer alt yapı yaş gruplarında görev aldım.

Ahmet KÖKSAL

Ek 7. Ege Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu Karar Belgesi

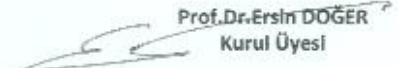
EGE ÜNİVERSİTESİ BİLİMSEL ARAŞTIRMA VE YAYIN ETİĞİ KURULU
KARAR BELGESİ
(Araştırma Dosyası)

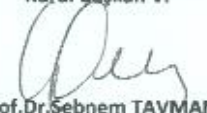
ARAŞTIRMACININ ADI SOYADI / KURUMU	Ahmet KÖKSAL / Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu	
DANIŞMANIN ADI SOYADI / KURUMU	Doç.Dr.Feride Zişan KAZAK ÇETİNKALP / Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu	
ARAŞTIRMANIN TÜRÜ	☒ Yüksek Lisans Tezi ☐ Araştırma Projesi ☐ Doktora Tezi ☐ Diğer	
ARAŞTIRMANIN BAŞLIĞI	Ergen Basketbolcularda Anne-Babanın Spora Katılım Düzeyleri ile Benlik Saygısı ve Başarı Algısı Arasındaki İlişkinin İncelenmesi	
BİLİRKİŞİ GÖRÜŞÜ	YOK	
KARARIN ALINDIĞI TOPLANTI TARİHİ	13.04.2016	
TOPLANTI / KARAR SAYISI	04 / 06	PROTOKOL NO: 25-2016
KARAR	Araştırma, toplantıya katılan üyelerin OYBİRLİĞİ ile etik açıdan uygun bulunmuştur.	

(Toplantıya katılmadı)
Prof.Dr.Semih ÖTLEŞ
Kurul Başkanı

Prof.Dr.Ayfer KARADAKOVAN
Kurul Üyesi

Prof.Dr.Süleyman DOĞAN
Kurul Başkan V.

Prof.Dr.Ersin DOĞER
Kurul Üyesi

Prof.Dr.Şebnem TAVMAN
Kurul Üyesi

Prof.Dr.Neşe KUMRAL
Kurul Üyesi

Prof.Dr.Süha Süreyya ÖZBEK
Kurul Üyesi

(Toplantıya katılmadı)
Prof.Dr.Sema İŞİSAĞ ÜÇÜNCÜ
Kurul Üyesi

Prof.Dr.Muzaffer TOSUN
Kurul Üyesi

Prof.Dr.Muzaffer TOSUN
Kurul Üyesi